

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ ไวยากรณ์ไทยฉบับครอบคลุมภาษาย่อย

(A Pan-Dialectal Grammar of Thai)

เล่มที่ 9

เรื่อง ไวยากรณ์ภาษาไทยกับชาติพันธุ์ของผู้พูด

(Grammar of Thai and the Ethnicity of the Speaker)

ผู้วิจัย

อาจารย์ ดร.นันทชนัน เยาวพัฒน์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

อาจารย์พิจิตรา พาณิชกุล (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี)

อาจารย์รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ (มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง)

เสนอฝ่ายวิชาการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

22 มีนาคม 2554

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกอ. และ สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

คำนำ

(โดยหัวหน้าโครงการวิจัย)

รายงานวิจัยนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ภาษาไทยด้านไวยากรณ์ ภายใต้โครงการวิจัยที่มีชื่อว่า **ไวยากรณ์ไทยฉบับครอบคลุมภาษาย่อย** (A Pan-dialectal Grammar of Thai) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากฝ่ายวิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ทุนที่ได้รับเป็นทุนประเภทส่งเสริมกลุ่มวิจัย หรือทุนเมธีวิจัยอาวุโส ระยะเวลาของทุนวิจัยคือ 31 กรกฎาคม 2550 ถึง 30 กรกฎาคม 2553

เหตุผลที่ทำวิจัยเรื่องนี้ สืบเนื่องมาจากการที่หัวหน้าโครงการวิจัยได้สังเกตเห็นปัญหาหลายประการเกี่ยวกับภาษาไทย ทั้งปัญหาความลักลั่นในการวิเคราะห์ภาษาไทย และปัญหาการขาดแคลนผลการวิจัยและตำราไวยากรณ์ที่ทันสมัยในสังคมไทย อันส่งผลไปถึงปัญหาการจัดทำพจนานุกรมและแบบเรียนภาษาไทย ปัญหาการสอนภาษาไทยให้คนไทยและชาวต่างประเทศ และปัญหาการวิจัยภาษาไทยเชิงลึก

ปัญหาดังกล่าวมาจากสาเหตุ 4 ประการ ประการแรก ปัญหาในการวิเคราะห์ภาษาไทยเกิดจากความขัดแย้งกันระหว่างนักไวยากรณ์ที่ยึดถือทฤษฎีภาษาศาสตร์ต่างกัน โดยไม่มีการประเมินว่าทฤษฎีอะไรดีหรือเหมาะสมที่สุด ความขัดแย้งก่อให้เกิดความไม่แน่นอน และไม่สม่ำเสมอในการตัดสินใจอะไรเป็นอะไร เช่นการระบุชนิดของคำ การแสดงโครงสร้างของประโยค ฯลฯ ทำให้ภาษาไทยดูไร้กฎเกณฑ์ ไร้โครงสร้าง และเป็นภาษาที่ยากในการเรียนและสอน ประการที่สอง ปัญหาด้านการวิเคราะห์ภาษาไทย ยังเกิดจากการที่ตัวภาษาไทยเองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามการเปลี่ยนแปลงของโลก รูปแบบหรือโครงสร้างที่เคยใช้กันในชีวิตจริงอาจเลิกใช้แล้ว และรูปแบบหรือโครงสร้างที่ไม่เคยใช้ก็อาจกลายเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในภาษารูปแบบใหม่นี้ มักไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ที่ยึดถือตำราไวยากรณ์เล่มเก่าๆ ที่ตามไม่ทันภาษาที่เกิดขึ้นใหม่ จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างรูปแบบที่ใช้กันจริง กับรูปแบบที่อยู่ในตำราไวยากรณ์ ทำให้เกิดการเถียงว่าแบบใดผิด แบบใดถูก แบบใดควรใช้หรือไม่ควรใช้ ข้อขัดแย้งนี้ส่งผลไปถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประการที่สาม ในการศึกษาและการเขียนพรรณนาไวยากรณ์ของภาษาที่นิยมทำกันมา ผู้ศึกษามักใช้ภาษาของตนเองเป็นเกณฑ์ตัดสิน บางคนใช้ข้อมูลจำกัดเท่าที่หาได้ง่ายๆหรือแต่งขึ้นเอง ทำให้กฎเกณฑ์ที่สรุปได้อาจไม่ครอบคลุมภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ผลก็คือสังคมไทยยังขาดการวิจัยและตำราไวยากรณ์ที่บอกกฎการใช้ภาษาจริงๆของคนไทย ประการสุดท้าย ภาษามีความหลากหลาย และใช้แตกต่างกันไปตามกลุ่มสังคมที่แตกต่างกัน แต่ไวยากรณ์ภาษาไทยที่มีอยู่ล้วนมุ่งอธิบายเฉพาะภาษาไทยมาตรฐาน ไม่รวมภาษาย่อยหรือภาษาถิ่น ทำให้สังคมไทยยังขาดไวยากรณ์ที่ครอบคลุมภาษาของประชากรส่วนใหญ่ในสังคม

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาทั้งหมดข้างต้นและสร้างสิ่งที่สังคมไทยยังขาด โครงการวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นด้วยความมุ่งมั่นที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านภาษาไทย เพราะสังคมไทยยังไม่เคยมีไวยากรณ์ที่ครอบคลุมภาษาย่อย ซึ่งหมายถึงภาษาถิ่นและภาษาย่อยทางสังคมของไทย แม้แต่ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ งานวิจัยนี้ ก็ใช้แนวทางการศึกษาแนวใหม่ตามทฤษฎีที่มีปัญหาความลึกลับน้อยที่สุด กอปรกับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ก็มาจากคลังข้อมูลภาษาที่ใช้จริงขนาดใหญ่ ซึ่งน่าจะทำให้ผลการวิเคราะห์เป็นที่เชื่อถือมากขึ้น

ดังนั้น โครงการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) วิเคราะห์ลักษณะสำคัญทางไวยากรณ์ของวิธภาษา 9 วิธภาษาของภาษาไทย ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยย่อยตามเพศ ภาษาไทยย่อยตามอายุ ภาษาไทยย่อยตามชั้นอาชีพ และภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ 2) นำผลการวิเคราะห์ภาษาทุกวิธภาษามาสังเคราะห์เป็น ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน ไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่น ไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยตามตัวแปรต่างๆทางสังคม และสุดท้ายสังเคราะห์รวมเป็น ไวยากรณ์ไทยที่ครอบคลุมภาษาย่อยทั้งหมด

ในด้านกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย งานวิจัยนี้บูรณาการแนวคิดทางภาษาศาสตร์สังคมเข้ากับวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์สังคมมีแนวคิดพื้นฐานว่าภาษามีการแปรตามตัวผู้พูด ซึ่งทำให้เกิดภาษาย่อย โครงการนี้มุ่งวิเคราะห์ภาษาย่อยที่สำคัญของภาษาไทย ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่น 4 ภาค และภาษาย่อยสังคมที่ต่างกันตามเพศ อายุ ชั้นอาชีพ และชาติพันธุ์ ส่วนด้านวากยสัมพันธ์ โครงการนี้มุ่งวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางระบบไวยากรณ์ เช่น ชนิดของคำ การสร้างคำ และการสร้างประโยคในภาษาไทย

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ คือไวยากรณ์พึ่งพาศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar) ซึ่งได้พัฒนามาเป็นทฤษฎีไวยากรณ์คำ (Word Grammar) ทฤษฎีนี้มีหลักการง่ายๆ คือ ในแต่ละคำที่เราพูด นอกจากจะมีความหมายประจำศัพท์แล้ว ยังมีความหมายทางไวยากรณ์อีกด้วย กล่าวคือ ลักษณะที่ระบุว่าคุณนั้นจะนำไปใช้อย่างไร และสัมพันธ์กับคำข้างเคียงอย่างไรในประโยค จะต้องปรากฏกับคำประเภทใด และไม่ปรากฏกับคำประเภทใด เช่น คำว่า ชอบ เป็นคำกริยา ต้องปรากฏกับคำนาม คำนามที่อยู่ข้างหน้า เป็นประธาน คำนามที่อยู่ข้างหลังเป็นกรรม และ ปรากฏหลังคำว่า ไม่ ได้ คำชนิดอื่นที่ไม่ใช่คำกริยาปรากฏหลังคำว่า ไม่ ไม่ได้ ดังนั้นการสร้างประโยคก็นำคำมาเรียงต่อกัน ตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่แฝงอยู่ในแต่ละคำ หากคำที่นำมาอยู่ร่วมกันมีลักษณะไม่สอดคล้องกัน ก็จะได้ประโยคที่ผิดไวยากรณ์ เช่น *หิวฉันข้าว ทั้งนี้เพราะคำนามที่เป็นประธานต้องอยู่หน้าคำกริยา ไม่ใช่อยู่หลัง หลักการนี้ ใช้คำและเงื่อนไขทางวากยสัมพันธ์ของคำเป็นหลักในการวิเคราะห์ ดังนั้นการตัดสินใจทางไวยากรณ์ขึ้นอยู่กับปรากฏร่วม (co-occurrence) ของคำที่เป็นส่วนประกอบของประโยค นอกจากการใช้คำเป็นศูนย์กลางในการวิเคราะห์แล้ว ทฤษฎีนี้ยังแยกความแตกต่างระหว่างส่วนประกอบที่เป็นส่วนหลัก (head) กับ

ส่วนประกอบที่เป็นส่วนพึ่งพา (dependent) ส่วนหลัก คือส่วนที่ต้องมีเสมอ ส่วนพึ่งพาเป็นส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ไม่มีความสำคัญเหมือนส่วนหลัก กฎการปรากฏร่วมของส่วนประกอบของโครงสร้างในแต่ละระดับให้ความสำคัญแก่ส่วนหลัก เช่น ส่วนหลักของประโยคเป็นคำกริยา ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงประโยค ทฤษฎีนี้ใช้สัญลักษณ์ V แทน S (Sentence) แสดงเป็นนัยว่าประโยคต้องมีกริยาเสมอ หรือกริยาคำเดียวก็เป็นประโยคได้ เมื่อกล่าวถึงนามวลีใช้ N แทน NP (Noun Phrase) เพราะนามเป็นส่วนหลักของนามวลี หลักเกณฑ์เช่นนี้ทำให้มองเห็นโครงสร้างหลักที่เป็นแก่นของภาษามากกว่าการวิเคราะห์เชิงเส้นที่รุงรังและไม่ได้แก่นุญทั่วไปของภาษา

เป็นที่คาดหวังว่าโครงการวิจัยนี้ น่าจะมีประโยชน์ในแง่ที่ให้ข้อสรุปที่สำคัญทางทฤษฎีวากยสัมพันธ์ ทฤษฎีแบบลักษณ์ภาษา และทฤษฎีการแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคม นอกจากนั้นผลการสังเคราะห์ยังทำให้ได้ตำราไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน และไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นในรูปแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน นำไปสู่การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และอนุรักษ์ภาษาถิ่นมากขึ้นด้วย

เนื้อหาทั้งหมดของรายงานวิจัยนี้แบ่งการนำเสนอแยกเป็น 10 เล่มตามภาษาย่อยที่กำหนดไว้ในขอบเขตของการวิจัย แต่ละเล่มมีเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบในตัวเอง แต่เกี่ยวข้องกับเล่มอื่นๆด้วยในแง่ที่ใช้กรอบแนวคิดเดียวกัน และเนื้อหาบางตอนที่ซ้ำกับเล่มอื่นก็ใช้วิธีอ้างถึงกัน

รายงาน 10 เล่มพร้อมชื่อผู้รับผิดชอบมีดังนี้

- เล่มที่ 1 ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน (ศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา อินทรมพรรษ์ และอาจารย์นัฐวุฒิ ไชยเจริญ)
- เล่มที่ 2 ไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นกลาง (อาจารย์ศรวนีย์ สรรคบุรานุรักษ์)
- เล่มที่ 3 ไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นเหนือ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ)
- เล่มที่ 4 ไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นอีสาน (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวัฒน์ ตรงดี)
- เล่มที่ 5 ไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นใต้ (อาจารย์ ดร. กรัณศุภมาส เองฉ้วน)
- เล่มที่ 6 ไวยากรณ์ภาษาไทยกับอายุของผู้พูด (อาจารย์ ดร. จันทิมา อังคพนิชกิจ)
- เล่มที่ 7 ไวยากรณ์ภาษาไทยกับเพศของผู้พูด (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำเนียงงาม)
- เล่มที่ 8 ไวยากรณ์ภาษาไทยกับชั้นอาชีพของผู้พูด (อาจารย์ ดร. ปณันดา เลอเลิศยุติธรรม)
- เล่มที่ 9 ไวยากรณ์ภาษาไทยกับชาติพันธุ์ของผู้พูด (อาจารย์ ดร.นัทธชนัน เขียวพัฒน์ อาจารย์พิจิตรา พาณิชย์กุล และอาจารย์รุ่งวิมล รุ่งโรจน์สุวรรณ)
- เล่มที่ 10 ไวยากรณ์ภาษาไทยครอบคลุมภาษาย่อย (ศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

คำนำ (โดยผู้วิจัย)

รายงานวิจัยเรื่อง **ไวยากรณ์ภาษาไทยกับชาติพันธุ์ของผู้พูด** เป็นรายงานเล่มที่ 9 ของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง **ไวยากรณ์ไทยฉบับครอบคลุมภาษาย่อย** (A Pan-dialectal Grammar of Thai) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนประเภทส่งเสริมกลุ่มวิจัย หรือทุนเมธีวิจัยอาวุโส จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ 31 กรกฎาคม 2550 ถึง 30 กรกฎาคม 2553

สิ่งที่หัวหน้าโครงการวิจัยได้กล่าวไว้ในคำนำข้างต้น ว่าภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน มักมีรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ มีการแปรตามตัวผู้พูด และมีความหลากหลายไปตามกลุ่มสังคม ทำให้เกิดเป็นวิธภาษาหรือภาษาย่อยที่มีไวยากรณ์แตกต่างกัน เช่น ภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ภาษาไทยย่อยตามเพศ ภาษาไทยย่อยตามอายุ ภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ ซึ่งสัมพันธ์กับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มผู้ใช้ภาษา ทั้งนี้ รายงานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาไทยที่แปรตามชาติพันธุ์ของผู้พูด โดยมุ่งเสนอลักษณะของระบบคำและวากยสัมพันธ์ ที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน

ข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์ในครั้งนี้มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 12 กลุ่มโดยกลุ่มที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือได้แก่ กะเหรี่ยง เมี่ยน (เย้า) แม้ว (ม้ง) กลุ่มที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ เขมร ลื้อ ผู้ไท เวียดนาม ลาว กลุ่มที่อยู่ในภาคกลางได้แก่ จีน ไทยพวน มอญ และกลุ่มที่อยู่ในภาคใต้ได้แก่ มอญ

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานวิจัยนี้จะทำให้ผู้อ่านตระหนักว่าภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับสังคมหรือได้รับอิทธิพลจากสังคม ทำให้มองเห็นรูปแบบการใช้ภาษาที่แปรตามกลุ่มชาติพันธุ์ของผู้พูด รวมทั้งเข้าใจไวยากรณ์ภาษาย่อยที่ต่างจากไวยากรณ์ภาษามาตรฐาน

สารบัญ

ตอนที่ 1	ความนำ	
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์	3
	1.3 วิธีดำเนินการวิจัย	3
	1.4 ปัญหาและอุปสรรค	5
	1.5 ประโยชน์ของงานวิจัย	5
	1.6 โครงร่างของรายงานวิจัย	5
บทที่ 2	ผลงานในอดีต	6
	2.1 ภาษาย่อยของไทยตามกลุ่มชาติพันธุ์	6
	2.1.1 การกระจายตัวของภาษาย่อยตามลักษณะ ความสัมพันธ์ทางเชื้อสาย	6
	2.1.2 การกระจายตัวของภาษาย่อยตามลักษณะ ความสัมพันธ์ทางสังคม	10
	2.2. การศึกษาไวยากรณ์ภาษาย่อยของไทยตามกลุ่มชาติพันธุ์	12
	2.2.1 การศึกษาไวยากรณ์ระดับคำ	12
	2.2.2 การศึกษาไวยากรณ์ระดับโครงสร้างเหนือคำ	13
	2.3 ภูมิหลังของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย	16
	2.3.1 กะเหรี่ยง	16
	2.3.2 เขมร	17
	2.3.3 จีน	18
	2.3.4 ลื้อ	19
	2.3.5 ไทยพวน	19
	2.3.6 ผู้ไท	20
	2.3.7 มอญ	20
	2.3.8 มอแกน	20
	2.3.9 เมี่ยน (เย้า)	21
	2.3.10 แม้ว (ม้ง)	21
	2.3.11 เวียดนาม	22
	2.3.12 ส่วย	23

ตอนที่ 2	ชนิดของคำและประเภททางไวยากรณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	
บทที่ 3	คำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	24
3.1	หลักการจำแนกชนิดของคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	24
3.2	หลักการระบุคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	24
3.3	ประเภทย่อยของคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	30
3.3.1	กริยาลำพัง	30
3.3.2	กริยาสกรรม	33
3.3.3	กริยาเติมเต็ม	35
3.3.4	กริยาสถานที่	37
3.3.5	กริยาตามด้วยกริยา	39
3.3.6	กริยาตามด้วยกริยา ให้+กริยา	42
3.3.7	กริยาตามด้วยบุพบท ที่+กริยา	44
3.3.8	กริยาตามด้วยบุพบท ว่า+กริยา	46
3.3.9	กริยาตามด้วยบุพบท ทลี	48
3.3.10	กริยาตามด้วย กัน หรือ กับ+นาม	50
3.4	สรุป	52
บทที่ 4	คำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	54
4.1	หลักการระบุคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	54
4.2	ประเภทย่อยของคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	60
4.2.1	คำนามสามัญ	60
4.2.2	คำนามชื่อเฉพาะ	62
4.2.3	คำสรรพนาม	63
4.2.4	คำลักษณนาม	67
4.2.5	คำนามแปลง	68
4.2.6	คำนามจำนวน	70
4.3	สรุป	71
บทที่ 5	คำคุณศัพท์ คำปริมาณ คำวิเศษณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	72
5.1	คำคุณศัพท์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	72
5.1.1	หลักการระบุคำคุณศัพท์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	72
5.1.2	คำคุณศัพท์บอกคุณลักษณะในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	73
5.1.3	คำคุณศัพท์บอกกำหนดในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์	74

5.2	คำปริมาณในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	75
5.2.1	หลักการระบุคำปริมาณในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	75
5.2.2	คำปริมาณประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	76
5.3	คำวิเศษณ์ในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	78
บทที่ 6	คำบุพบท คำสันธาน ในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	80
6.1	คำบุพบทในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	80
6.1.1	หลักการระบุคำบุพบทในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	80
6.1.2	คำบุพบทที่ตามด้วยคำนามในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	81
6.1.3	คำบุพบทที่ตามด้วยคำกริยาในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	82
6.2	คำสันธานในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	83
6.2.1	หลักการระบุคำสันธานในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	83
6.2.2	ประเภทของคำสันธานในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	83
บทที่ 7	คำอนุภาคในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	85
7.1	หลักการระบุคำอนุภาคในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	85
7.2	คำอนุภาคอุทานในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	85
7.3	คำอนุภาคลงท้ายในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	86
บทที่ 8	คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	90
8.1	คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ของคำนาม	90
8.2	คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยา	91
ตอนที่ 3	การสร้างคำในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	
บทที่ 9	การสร้างคำในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	94
9.1	กระบวนการสร้างคำในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	94
9.2	คำเดี่ยวในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	95
9.2.1	คำเดี่ยวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ	96
9.2.2	คำเดี่ยวที่เกิดจากการสร้างคำจากชื่อเฉพาะ	96
9.2.3	คำเดี่ยวที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์	97
9.2.4	คำเดี่ยวที่เกิดจากการเปลี่ยนชนิดคำ	98
9.2.5	คำเดี่ยวที่เกิดจากการขยายความหมาย	99
9.2.6	คำเดี่ยวที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์	99
9.3	คำประสมในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	100

9.3.1	คำประสมทั่วไปในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	100
9.3.2	คำประสมแบบสมาสในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	101
9.3.3	คำซ้อนในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	102
9.3.4	คำซ้ำในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	102
9.4	คำประสมในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	105
9.5	คำย่อในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	106
9.6	คำกร่อนในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	106
9.7	สรุป	107
ตอนที่ 4	การสร้างประโยคและสัมพันธ์สารในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	
บทที่ 10	โครงสร้างประโยคและหน่วยสร้างที่สำคัญในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	108
10.1	โครงสร้างนามวลี	108
10.2	ประโยคเดียว	109
10.3	ประโยคกริยาเรียง	109
10.4	ประโยครวม	112
10.5	ประโยคซ้อน	112
10.6	คุณาปะประโยค	113
10.7	อนุประโยคเต็มเต็ม	114
10.8	ประโยคกรรมวาจก	114
10.9	ประโยคเน้นเรื่อง	114
10.10	ประโยคไร้ประธาน	116
10.11	ประโยคไร้กริยา	116
10.12	สรุป	116
บทที่ 11	สัมพันธ์สารในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์	117
11.1	การอ้างถึง	117
11.2	การละ	120
11.3	การใช้ตัวเชื่อมสัมพันธ์สาร	120
11.4	การเชื่อมโยงด้วยคำศัพท์	123
11.5	สรุป	123
บทที่ 12	สรุปไวยากรณ์ภาษาไทยกับชาติพันธุ์ของผู้พูด	124
บรรณานุกรม		128

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

เหตุผลที่ทำให้เกิดงานวิจัยเรื่องนี้ สืบเนื่องมาจากการสังเกตเห็นปัญหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์และวิจัยภาษาไทย เช่น ปัญหาความกำกวม ความขัดแย้ง และความไม่ชัดเจนของผลการวิเคราะห์ ปัญหาการขาดแคลนผลการวิจัยภาษาไทยในเชิงลึก ปัญหาการขาดแคลนตำราไวยากรณ์ที่ทันสมัยที่สะท้อนหรือแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยตามกาลเวลา ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาไทย การจัดทำพจนานุกรม และการจัดทำแบบเรียนภาษาไทยอีกด้วย

นอกจากนี้ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาไทยที่ผ่านมา มักมุ่งวิเคราะห์และอธิบายเฉพาะไวยากรณ์ของภาษาไทยมาตรฐาน ทำให้ข้อสรุปที่ได้ยังไม่ครอบคลุมการใช้ภาษาของคนไทยส่วนใหญ่ในสังคม และทำให้ยังไม่เคยมีตำราไวยากรณ์ที่ครอบคลุมภาษาถิ่นและภาษาย่อยสังคมต่าง ๆ อันที่จริงแล้ว ไวยากรณ์ของภาษาไทยมีรูปแบบที่แตกต่าง มีโครงสร้างที่หลากหลาย รวมทั้งมีลักษณะที่เบี่ยงเบนไปจากไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติทางสังคมของผู้พูด เช่น ถิ่นที่อยู่ อายุ เพศ ชั้นสังคม และชาติพันธุ์

ชาติพันธุ์ (ethnicity) หรือการมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน การพูดภาษาเดียวกัน และการสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน เป็นตัวแปรทางสังคมหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของผู้พูด ยกตัวอย่างเช่น ภาษาอังกฤษที่พูดโดยชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน (African American) มีความแตกต่างจากภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานทั้งด้านเสียง การใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ ในด้านเสียงผู้พูดชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันจะออกเสียงเสียดแทรกระหว่างฟัน (interdental fricatives) เป็นเสียงกักที่ปุ่มเหงือก (alveolar stops) ในตำแหน่งต้นพยางค์ เช่น ออกเสียง /θ/ ในคำว่า thin เป็นเสียง /t/ และออกเสียง /ð/ ในคำว่า this เป็นเสียง /d/ ในด้านคำศัพท์ผู้พูดชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันมักใช้คำที่ต่างจากภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน เช่น ใช้คำว่า dude แทนคำว่า man ใช้คำว่า homey หรือ homeboy แทนคำว่า close friend ในด้านไวยากรณ์ผู้พูดชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันมักใช้รูปปฏิเสธซ้อน (double negation) ในประโยคเดียวกัน เช่น I don't know nothing. I don't know anything ในภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน ประโยคที่มีรูปปฏิเสธซ้อนถือว่าผิดไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ดังที่ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อยู่ในประเทศไทยมากกว่า 60 กลุ่ม ซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการพูดภาษาที่แตกต่างกันด้วย สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ยังกล่าวอีกด้วยว่า ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยจัดอยู่ในตระกูลภาษา 5 ตระกูลด้วยกัน ได้แก่ 1) ภาษาตระกูลไท เช่น ภาษาลื้อ ภาษาผู้ไท ภาษาพวน 2) ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก เช่น ภาษาเขมรถิ่นไทย ภาษาเวียดนาม ภาษามอญ ภาษาส่วย 3) ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต เช่น ภาษากะเหรี่ยง ภาษาจีน 4) ภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน เช่น ภาษามอแกน และ 5) ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน เช่น ภาษาม้ง

ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อรูปแบบของภาษาไทยที่ผู้พูดใช้ด้วย ดังจะเห็นได้จากงานของ เบญจมาศ เลื่องเลิศ (2537) ซึ่งวิเคราะห์ความแตกต่างของวลีและประโยคในภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยที่พูดโดยเด็กกะเหรี่ยงโปซึ่งอาศัยอยู่ในตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้แนวคิดของทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) วิเคราะห์โครงสร้างของวลี 2 ชนิด ได้แก่ นามวลีและกริยวลี และวิเคราะห์ประโยค 2 ชนิด ได้แก่ ประโยคความเดียว (หรือเรียกว่าประโยคสามัญในงานวิจัยของเบญจมาศ เลื่องเลิศ) และประโยคซ้อน (หรือเรียกว่าประโยคซับซ้อนในงานวิจัยของเบญจมาศ เลื่องเลิศ) ผลการวิจัยพบว่า การเรียงลำดับวลีในประโยคที่มีกริยาทวิกรรมของเด็กกะเหรี่ยงโปแตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน กล่าวคือ ในภาษาไทยมาตรฐานเรียงลำดับแบบ ประธาน+กริยาทวิกรรม+กรรมตรง+กรรมรอง เช่น ลุงให้เงินฉัน แต่ภาษาไทยที่พูดโดยเด็กกะเหรี่ยงโปคือ ลุงให้ฉันเงิน ซึ่งมีการเรียงลำดับแบบ ประธาน+กริยาทวิกรรม+กรรมรอง+กรรมตรง เบญจมาศ เลื่องเลิศให้เหตุผลว่าความแตกต่างทางโครงสร้างนี้น่าจะเกิดจากอิทธิพลของภาษาแม่ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ภาษาไทยของเด็กกะเหรี่ยงโปมีความแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานเรื่องความถี่ในการปรากฏของวลีและประโยคบางรูปแบบ กล่าวคือ เด็กกะเหรี่ยงโปใช้กริยวลีมากที่สุด ใช้มากกว่านามวลี และใช้ประโยคความเดียวมากกว่าประโยคซ้อน

นอกจากงานวิจัยของเบญจมาศ เลื่องเลิศ (2537) ที่กล่าวมาแล้ว เรียกได้ว่าแทบจะไม่มีงานวิจัยอื่นใดอีกเลยที่วิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาไทยที่พูดหรือใช้โดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งทั้งในแง่ของระบบคำและประโยค งานวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นโดยมุ่งเน้นที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สังคมไทยยังขาด โดยใช้แนวทางการศึกษาแนวใหม่ตามทฤษฎีที่มีปัญหาความลึกลับน้อยที่สุด เพื่อวิเคราะห์ลักษณะที่แตกต่างหรือเบี่ยงเบนไปจากไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะเป็นผลการวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มาจากคลังข้อมูลภาษาที่ใช้จริง

1.2 วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ไวยากรณ์ของวิภาษาหรือภาษาย่อยของภาษาไทยตามตัวแปรชาติพันธุ์ของผู้พูด โดยมุ่งวิเคราะห์ความแตกต่างจากไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ ชนิดของคำ การสร้างคำ ประเภททางไวยากรณ์ การสร้างประโยค และสัมพันธสาร

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับกรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานในรายงานวิจัยเล่ม 1 ไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในรายงานวิจัยเล่ม 2-5 และไวยากรณ์ภาษาอ้อยสังคมอื่น ๆ ในรายงานวิจัยเล่ม 6-8 กล่าวคือใช้กรอบแนวคิดที่เป็นการผสมผสานหรือเป็นการบูรณาการระหว่างแนวคิดทางภาษาศาสตร์สังคมและวากยสัมพันธ์

ภาษาศาสตร์สังคมมีแนวคิดพื้นฐานว่าภาษามีการแปรตามตัวผู้พูด ทำให้เกิดวิภาษาหรือภาษาอ้อยต่าง ๆ ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากภาษามาตรฐาน ดังนั้น ในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ของภาษาไทย ต้องสนใจความแตกต่างดังกล่าวของภาษาด้วย งานวิจัยนี้จึงวิเคราะห์ระบบคำและวากยสัมพันธ์ของภาษาไทยโดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือการแปรตามชาติพันธุ์ของผู้พูด

สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มชาติพันธุ์ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มชาติพันธุ์ที่เด่นและเป็นที่รู้จักกันดี โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรและการกระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกมาทั้งหมด 12 กลุ่มชาติพันธุ์ และเก็บข้อมูลจากผู้ออกภาษากลุ่มชาติพันธุ์ละประมาณ 5 คน

รายชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

- 1) กะเหรี่ยง
- 2) เขมร
- 3) จีนแต้จิ๋ว
- 4) ญ้อ
- 5) ไทยพวน
- 6) ผู้ไท
- 7) ม้ง (แม้ว)
- 8) มอญ

- 9) มอแกน
- 10) เมี่ยน (เย้า)
- 11) เวียดนาม
- 12) ลัว

ในขั้นตอนของการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา โดยให้ผู้บอกภาษาเล่าเรื่องที่เป็นประสบการณ์ของตนเองหรือเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจเป็นภาษาไทย โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาคนละประมาณ 10 – 15 นาที ในการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยได้ทำการบินทักเสียงทุกครั้ง หลังจากนั้นนำเทปบันทึกเสียงมาถอดเป็นข้อความหรือตัวบท และจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูลแบบ .txt

จะเห็นว่าข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลภาษาที่ใช้พูดจริงในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่น และภาษาย่อยสังคมต่าง ๆ จึงน่าจะทำให้ผลการวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาไทยในครั้งนี้ เป็นที่เชื่อถือมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

ในขั้นตอนการวิเคราะห์วากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพาศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยนักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันชื่อสแตนลีย์ สตารอสต้า (Starosta 1988) ซึ่งต่อมาพัฒนามาเป็นเป็นทฤษฎีไวยากรณ์คำ (Word Grammar) ดังที่หัวหน้าโครงการวิจัยได้กล่าวไปในคำนำแล้วว่า ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่มีปัญหาความลึกล้ำน้อยที่สุด เป็นทฤษฎีที่ไม่มีการจำแนกโครงสร้างประโยคออกเป็นโครงสร้างระดับลึกและโครงสร้างผิว ทฤษฎีนี้ใช้เงื่อนไขการปรากฏร่วมของคำ (co-occurrence) เป็นหลักการสำคัญในการวิเคราะห์ เช่น คำ ๆ นั้นจะต้องปรากฏหรือไม่ปรากฏกับคำประเภทใด และคำ ๆ นั้นต้องปรากฏในตำแหน่งใดในประโยค เช่น คำกริยาต้องปรากฏกับคำนาม โดยคำนามอาจปรากฏข้างหน้า (ประธาน) หรือปรากฏข้างหลัง (กรรม) ก็ได้ นอกจากนี้ คำกริยายังปรากฏหลังคำว่า ไม่ ได้ ในขณะที่คำชนิดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คำกริยาปรากฏหลังคำว่า ไม่ ไม่ได้ นอกจากนี้ ยังใช้หลักการแยกความแตกต่างระหว่างส่วนประกอบที่เป็นส่วนหลัก (head) หรือส่วนที่ต้องมีเสมอ กับส่วนประกอบที่เป็นส่วนพึ่งพา (dependent) ซึ่งเป็นส่วนที่ไม่สำคัญ ไม่ต้องมีก็ได้ (ดูรายละเอียดเรื่องทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพาศัพท์การกเพิ่มเติมได้ในรายงานวิจัยไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน เล่ม 1)

1.4 ปัญหาและอุปสรรค

การบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ผู้บอกภาษา อาจทำให้ผู้บอกภาษาเกิดความเกร็ง มีความระมัดระวังในการให้ข้อมูล ซึ่งส่งผลต่อการใช้ภาษาของเขา ทำให้ข้อมูลที่ได้ อาจไม่สะท้อนความแตกต่างหรือความเบี่ยงเบนไปจากไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานเท่าที่ควร

1.5 ประโยชน์ของงานวิจัย

1.5.1 เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านการวิเคราะห์ไวยากรณ์ของภาษาไทย โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีด้านภาษาศาสตร์สังคมเข้ากับแนวคิดทฤษฎีด้านวากยสัมพันธ์

1.5.2 ทำให้มีไวยากรณ์ที่น่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้ เพราะวิเคราะห์จากภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน

1.5.3 ทำให้เข้าใจไวยากรณ์ภาษาไทยในภาพรวมได้ดียิ่งขึ้น

1.5.4 นำไปสร้างเป็นตำราไวยากรณ์ภาษาไทยที่ทันสมัย เพราะเป็นฉบับที่ครอบคลุมไวยากรณ์ของภาษาย่อย

1.6 โครงร่างของรายงานวิจัย

รายงานวิจัยฉบับนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ความนำ 2) ชนิดของคำและประเภททางไวยากรณ์ 3) การสร้างคำ 4) การสร้างประโยคและสัมพันธ์สาร ในตอนที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 2 บท โดยบทแรกเป็นบทนำ ซึ่งกล่าวถึงความเป็นมา ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัยในครั้งนี้ รวมไปถึงการอธิบายวิธีดำเนินการวิจัยโดยสังเขป ส่วนบทที่ 2 เป็นการทบทวนผลงานในอดีตที่ศึกษาภาษาย่อยของไทยตามกลุ่มชาติพันธุ์ในประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนให้ภูมิหลังอย่างย่อเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย สำหรับเนื้อหาในตอนถัดมาซึ่งเป็นตอนที่ 2 เริ่มตั้งแต่บทที่ 3 จนถึงบทที่ 6 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ไวยากรณ์ระดับคำ โดยกล่าวถึงการระบุคำทั้งหมด 8 ชนิด ได้แก่ 1) คำกริยา 2) คำนาม 3) คำคุณศัพท์ 4) คำบุพบท 5) คำวิเศษณ์ 6) คำสันธาน 7) คำปริมาณ และ 8) คำอนุภาค นอกจากนี้ยังเสนอผลการจำแนกประเภทย่อยของคำแต่ละชนิดดังกล่าว โดยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ต่อมาในตอน 3 เรื่องการสร้างคำในภาษาย่อยตามชาติพันธุ์ ส่วนเนื้อหาตอนที่ 4 ซึ่งเป็นตอนสุดท้าย ประกอบด้วยบทที่ - จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ไวยากรณ์ระดับประโยคและไวยากรณ์ในระดับข้อความต่อเนื่องหรือสัมพันธ์สาร

บทที่ 2

ผลงานในอดีต

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลงานในอดีตที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกงานออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) งานที่ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของภาษาหรือภาษาย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย 2) งานที่ศึกษาเกี่ยวกับไวยากรณ์ของภาษาไทยย่อยตามกลุ่มชาติพันธุ์ 3) งานเกี่ยวกับภูมิหลังหรือประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย

2.1 ภาษาย่อยของไทยตามกลุ่มชาติพันธุ์

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2544) ผู้จัดทำแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยกล่าวว่า ภาษาย่อยที่ใช้พูดอยู่ในประเทศไทยมีมากกว่า 60 กลุ่ม ซึ่งจัดอยู่ใน 5 ตระกูลภาษา โดยภาษาที่มีผู้พูดมากที่สุดถึงร้อยละ 39 คือภาษาไทยกลาง ภาษาที่มีผู้พูดมากเป็นอันดับสองรองลงมาคือภาษาลาวอีสาน ซึ่งมีผู้พูดถึงร้อยละ 28 อันดับสามคือภาษาคำเมืองซึ่งมีผู้พูดร้อยละ 10 ถัดมาคือภาษาปักษ์ใต้ร้อยละ 9 ภาษาเขมรถิ่นไทยร้อยละ 3 ภาษาไทยโคราช, ภาษาผู้ไทย, ภาษากูย (ส่วย), ภาษามูอ้อ, ภาษาไทยเลย, ภาษาลาวหล่ม, ภาษากะเหรี่ยง แต่ละภาษามีผู้พูดเพียงแค่อ้อยละ 1 นอกจากนี้ยังมีภาษาอื่น ๆ ที่มีผู้พูดไม่ถึงร้อยละ 1

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2544) ได้อธิบายการกระจายตัวของภาษาย่อยตามชาติพันธุ์ในประเทศไทยไว้ 3 ลักษณะได้แก่ 1) การกระจายตัวตามลักษณะความสัมพันธ์ทางเชื้อสายหรือตระกูลภาษา 2) การกระจายตัวตามลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม และ 3) การกระจายตัวตามพื้นที่ภูมิศาสตร์และการปกครอง ซึ่งอธิบายการกระจายตัวของภาษาในเขตภูมิภาค 4 เขตของประเทศไทยคือภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ ในที่นี้จะกล่าวถึงการกระจายตัวของกลุ่มภาษาต่าง ๆ ในข้อ 1) และ 2) เท่านั้น

2.1.1 การกระจายตัวของภาษาย่อยตามลักษณะความสัมพันธ์ทางเชื้อสาย

หากพิจารณาการกระจายตัวของภาษาตามลักษณะความสัมพันธ์ทางเชื้อสาย สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2544) กล่าวว่าภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จัดอยู่ใน 5 ตระกูลภาษาดังต่อไปนี้

1) ภาษาตระกูลไท (Tai Language Family)

ภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลนี้มีจำนวน 24 กลุ่มภาษา¹ ภาษาในตระกูลนี้เป็นภาษาพูดของคนส่วนใหญ่ในประเทศไทย คือมีผู้พูดคิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 94 ของประชากรซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ นอกเหนือจากในประเทศไทยแล้ว ยังพบผู้พูดภาษาตระกูลไทในประเทศใกล้เคียงอื่น ๆ เช่น ลาว พม่า เวียดนาม จีน รวมทั้งบางหมู่บ้านทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย

ภาษาทั้ง 24 กลุ่มในตระกูลนี้ ได้แก่

1. กะเลิง	Kaleung
2. คำเมือง/ยวน	Khammuang/Tuan (Northern Thai)
3. โข่ง (ไทดำ)	Tai Dam
4. ฉ้อ	Nyaw
5. ไทจีน (ไทเงิน)	Tai Khun
6. ไทกลาง	Central Thai
7. ไทโคราช	Thai Korat
8. ไทตากใบ	Thai Takbai
9. ไทเลย	Thai Loei
10. ไทลื้อ	Thai Lu
11. ไทหย่า	Thai Ya
12. ไทใหญ่	Thai Yai, Shan
13. ปักษ์ใต้ (ไทยใต้)	Southern Thai
14. ผู้ไท	Phu Thai
15. พวน	Phuan
16. ยอง	Yong
17. โย้ย	Yoy
18. ลาวครั่ง	Lao Khrang
19. ลาวเงี้ยว	Lao Ngaew
20. ลาวตี้	Lao Ti
21. ลาวเวียง/ลาวกลาง	Lao Wiang/Lao Klang
22. ลาวหล่ม	Lao Lom

¹ นับรวมภาษาหลักและภาษาถิ่นย่อย การพิจารณาสถานะว่า เป็นภาษาหลักหรือภาษาถิ่นย่อยขึ้นอยู่กับเกณฑ์ทางสังคมและการเมือง

23. ลาวอีสาน	Lao Isan
24. แสก	Saek

2) ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Language Family)

เจอร์ราร์ด คิฟเฟลธ (Diffloth 1980 อ้างถึงใน สุวิไล เปรมศรีรัตน์ 2544) กล่าวว่า กลุ่มคนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก เป็นกลุ่มชนดั้งเดิมในดินแดนเอเชียอาคเนย์ ภาษาออสโตรเอเชียติกที่พูดอยู่ในเอเชียอาคเนย์มีทั้งหมดประมาณ 150 ภาษา ซึ่งกระจายอยู่ทั่วดินแดนนี้ ภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกนับว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งในด้านประวัติศาสตร์และความเข้าใจมนุษยชาติที่อาศัยอยู่ในบริเวณเอเชียอาคเนย์

ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกที่พบในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มี 22 กลุ่ม ซึ่งล้วนเป็นภาษาในกลุ่มสาขามอญ – เขมร มีผู้พูดคิดเป็นจำนวนร้อยละ 4.3 ของประชากรทั้งประเทศ ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกที่พบในประเทศไทย ได้แก่

1. กะซอง	Kasong
2. กูย – กวย (ส่วย)	Kuy/Kuay
3. ขมุ	Khmu
4. เขมรถิ่นไทย	Thailand Khmer/Northern Khmer
5. ชอง	Chong
6. ซะโอจ (อูด)	Sa-oc
7. ซาไก (เคนซิ่ว, มานิก)	Sakai (Kensiw/Manique)
8. ซำเร	Samre
9. โซ (ทะวืง)	So (Thavuang)
10. โซ	So
11. ญ้อกูร์ (ชาวบน, คนดง)	Nyah Kur (Chaobon)
12. ญอ	Nyeu
13. บรู (ข่า)	Bru (Kha)
14. ปลั่ง (สามเต้า, ลัวะ)	Plang (Samtao/Lua)
15. ปะหล่อง (ดาอั้ง, ดาละอั้ง)	Palaung (Dala-ang)
16. มอญ	Mon
17. มัล-ปราย (ลัวะ/ถิ่น)	Mal-Pray (Lua/Tin)
18. มลาบรี (ตองเหลือง)	Mlabri (Tongluang)

19. ละเม็ต (ลัวะ)	Lamet (Lua)
20. ละเวือะ (ละว้า/ลัวะ)	Lavua (Lawa/Lua)
21. ว้า (ลัวะ)	Wa
22. เวียดนาม (ญวน/แกว)	Vietnamese

3) ภาษาตระกูลจีน – ทิเบต (Sino – Tibetan Language Family)

ผู้พูดภาษาตระกูลจีนเป็นชนกลุ่มใหญ่ทางตอนเหนือของเอเชียอาคเนย์ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศจีน ภาษาตระกูลจีน-ทิเบตที่พบในประเทศไทย มีจำนวน 11 กลุ่ม กระจายอยู่ในเขตภาคเหนือและภาคตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ มีผู้พูดคิดเป็นจำนวนร้อยละ 1.1 ของประชากรทั้งประเทศ ภาษาตระกูลจีน-ทิเบตที่พบในประเทศไทย ได้แก่

1. กว๋อง (อุก๋อง)	Guong (Ugong)
2. กะเหรี่ยง	Karen
2.1 กะเหรี่ยงสะกอ	Sgaw
2.2 กะเหรี่ยงโปว์	Pwo
2.3 กะยา	Kaya
2.4 บเว	Bwe
2.5 ปะโอ	Pa-O
2.6 ปะดอง	Padaung
2.7 กะยอ	Kayo
3. จิงพ้อ/คะฉิ่น	Jingpaw/Kachin
4. จีน (กลุ่มต่าง ๆ ในเขตเมือง)	Chinese
5. จีนฮ่อ	Yunnannese Chinese
6. บิซู	Bisu
7. พม่า	Burmese
8. ละหู่ (มูเซอ)	Lahu (Muzur)
9. ลีซู (ลีซอ)	Lisu
10. อะข่า (อีเก้อ)	Akha
11. อิมปี (ก้อ)	Mpi

ทั้งนี้ ภาษาแต่ละกลุ่มยังอาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้อีกด้วย

4) ภาษาตระกูลออสโตรนีเซียนหรือมาลาโยโพลินีเซียน (Austronesian or Malayopolynesian Language Family)

กลุ่มคนที่พูดภาษาออสโตรนีเซียนส่วนมากเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองในหมู่เกาะทางตอนใต้ของเอเชียอาคเนย์ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ภาษาออสโตรนีเซียนที่พบในประเทศไทย มี 3 กลุ่ม ซึ่งพูดในเขตภาคใต้ของประเทศ ผู้พูดภาษาตระกูลนี้คิดเป็นจำนวนร้อยละ 0.3 ของประชากรทั้งหมดในประเทศไทย

ภาษาออสโตรนีเซียนที่พบในประเทศไทย ได้แก่

1. มาเลย์ (มาลายู, นายู, ยาวี)	Malay (Malayu/Nayu/Yawi)
2. มอเก้น (มอเกลัน)	Moken/Moklen
3. อูรักละโว้ย	Urak Lawoi

5) ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยนหรือแม้ว-เย้า (Hmong-Mien or Miao-Yao Language Family)

กลุ่มม้ง-เมี่ยนหรือแม้ว-เย้า เป็นกลุ่มชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของเอเชียอาคเนย์ ผู้พูดภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยนในประเทศไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.3 ของประชากรทั่วประเทศ

ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยนที่พบในประเทศไทยมี 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ม้ง (ม้งดำ, ม้งขาว)	Hmong (Meo)
2. เมี่ยน	Mien (Yao)

2.1.2 การกระจายตัวของภาษาย่อยตามลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม

นอกจากการกระจายตัวของภาษาตามลักษณะความสัมพันธ์ทางเชื้อสายที่กล่าวมาแล้ว ยังมี การกระจายตัวตามลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2544) ได้อธิบายการกระจายตัวของภาษาย่อยตามลักษณะทางสังคมดังกล่าว โดยการจัดจำแนกภาษาในสังคมไทยออกเป็นลำดับชั้น (language hierarchy) ดังต่อไปนี้

1. ภาษาไทยมาตรฐาน (Standard Thai)
- ↓
2. ภาษาไทยถิ่น (ตามภูมิภาค) ได้แก่ ภาษาคำเมือง ภาษาลาวอีสาน ภาษาปักษ์ใต้ และภาษาไทยกลาง (Regional Thai Languages: Kammuang, Lao Isan, Paktay and Central Thai)
- ↓

3. ภาษาพื้นบ้าน (ภาษาชนกลุ่มน้อย) ซึ่งจำแนกออกเป็น

3.1 ภาษาไทพลัดถิ่น (Tai Displaced Languages)

3.2 ภาษาในเมือง/ตลาด (Town Languages)

3.3 ภาษาชายขอบ (Marginal Languages)

3.4 ภาษาในวงล้อม (Enclave Language)

จากแผนภาพแสดงลำดับชั้นของภาษาในสังคมไทยข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาษาย่อยของไทย ตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษาและวิเคราะห์ในงานวิจัยชิ้นนี้ น่าจะจัดอยู่ในกลุ่มที่ 3 คือ ภาษาพื้นบ้านหรือ ภาษาชนกลุ่มน้อย ซึ่งสุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2544) ได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

1) ภาษาไทพลัดถิ่น

ภาษาไทพลัดถิ่นเป็นภาษาตระกูลไทที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่นอกประเทศไทย และมีประวัติการอพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในพื้นที่ต่าง ๆ ภาษาในกลุ่มนี้ได้แก่ ภาษาลื้อ, ภาษาของ, ภาษาพวน, ภาษาญ้อ, ภาษาโซ้ย, ภาษาแสก, ภาษาโซ่ง และกลุ่มภาษาลาวต่าง ๆ ในเขตภาคกลาง เช่น ภาษาลาวเวียง, ภาษาลาวดี, ภาษาลาวแง้ว และภาษาลาวครั่ง

2) ภาษาในเขตเมือง/ตลาด

ภาษาในเขตเมืองหรือตลาดทั่วไป ได้แก่ ภาษาจีน และภาษาเวียดนาม ซึ่งพูดในเขตเมืองหรือตลาดในภาคอีสานตอนบน

3) ภาษาชายขอบ

ภาษาชายขอบหมายถึงภาษาชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในตระกูลภาษาอื่น ๆ อีก 4 ตระกูล นอกเหนือจากตระกูลไท ซึ่งได้แก่ (1) ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก เช่น ภาษาเขมรถิ่นไทย ภาษาขมุ ภาษาญอ (2) ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน เช่น ภาษามลายูถิ่นไทย (3) ภาษาตระกูลจีน – ทิเบต เช่น ภาษากะเหรี่ยง ภาษาลีซอ ภาษามูเซอ และ (4) ภาษาตระกูลม้ง – เมี่ยน เช่น ภาษาแม้ว ภาษาเย้า ผู้พูดภาษากลุ่มชายขอบส่วนมากจะอยู่ตามพรมแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และมักจะมีผู้พูดภาษาเดียวกันต่อเนื่องแบบข้ามออกไปนอกพรมแดนด้วย ยกตัวอย่างเช่นกรณีของภาษาเขมร นอกจากจะพบ “ภาษาเขมรถิ่นไทย” ในเขตภาคอีสานของประเทศไทย ยังพบผู้พูดภาษาเขมรในบริเวณพรมแดนที่ติดกับประเทศกัมพูชา และต่อเนื่องไปจนถึงประเทศเวียดนาม ส่วนกรณีของภาษาขมุ นอกจากจะพบในประเทศไทยแล้ว ยังพบในบริเวณตอนเหนือของอาเซียนอาณานิคม ครอบคลุมบางส่วนของลาว เวียดนาม และจีน นอกจากนี้ยังมีภาษากลุ่มอื่น ๆ ที่มีผู้พูดข้ามพรมแดนประเทศอีก เช่น ภาษาญอหรือกวย ภาษามลายู ภาษาว้า ภาษาไทใหญ่ และภาษากะเหรี่ยง ภาษาเหล่านี้จะมี

สถานภาพแตกต่างกันไป บางภาษามีผู้พูดมาก และใช้เป็นภาษากลางในท้องถิ่นด้วย ยกตัวอย่างเช่น ภาษาเขมรถิ่นไทยเป็นภาษากลางที่ใช้สื่อสารในเขตอีสานใต้

4) ภาษาในวงล้อม

ภาษาในวงล้อมเป็นภาษากลุ่มเล็ก ๆ ที่อยู่ในเขตห่างไกล ทุรกันดาร หรือถูกล้อมรอบด้วยภาษาและวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ภาษาญ้อกร ภาษาละเวือะ ภาษามลาปริ (ผิทองเหลือง) ภาษาโซ (ทะวีง) ภาษาคว้อง ภาษาอิมปี ภาษาบิซุ ภาษาซอง ภาษากะซอง และภาษาซำเร

งานวิจัยของสุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2544) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนเห็นว่า ภาษาที่พบในประเทศไทยนั้น มีความหลากหลาย คนที่อาศัยอยู่ในสังคมไทยไม่ได้พูดเพียงแค่ภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น แต่พูดภาษาย่อยต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นตำราไวยากรณ์ภาษาไทยที่ดีควรอธิบายให้ครอบคลุมไวยากรณ์ของภาษาย่อยทั้งหมดที่คนส่วนใหญ่ใช้ ซึ่งงานวิจัยเรื่อง “ไวยากรณ์ของภาษาไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์ของผู้พูด” ในครั้งนี้ มุ่งหวังที่จะเติมเต็มองค์ความรู้บางส่วนที่ขาดหายไปให้แก่สังคมไทย

2.2 การศึกษาไวยากรณ์ภาษาย่อยของไทยตามกลุ่มชาติพันธุ์

งานวิจัยในอดีตที่ศึกษาหรือวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาย่อยตามกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มตามระดับของหน่วยทางโครงสร้าง ได้แก่ 1) งานที่ศึกษาไวยากรณ์ระดับคำ และ 2) งานที่ศึกษาไวยากรณ์ระดับโครงสร้างเหนือคำ งานวิจัยทั้ง 2 กลุ่มที่คณะผู้วิจัยได้รวบรวมมากล่าวในที่นี้ มีดังต่อไปนี้

2.2.1 การศึกษาไวยากรณ์ระดับคำ

จากการสำรวจผลงานในอดีต คณะผู้วิจัยพบว่า งานส่วนใหญ่ที่ศึกษาภาษาย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ ในระดับคำนั้น สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การรวบรวมคำศัพท์ การจัดทำศัพท์ทานุกรมและพจนานุกรม 2) งานวิจัยที่วิเคราะห์เปรียบเทียบคำในภาษาชาติพันธุ์กับคำในภาษาไทย และ 3) งานวิจัยที่เน้นศึกษาเฉพาะคำบางชนิดหรือบางลักษณะ

ผลงานประเภทศัพท์ทานุกรมหรือพจนานุกรม ได้แก่ พจนานุกรมภาษาไทย-กะเหรี่ยงสะกอ (สุริยา รัตนกุล 2529) พจนานุกรมไทย-ม้ง (สุริยา รัตนกุล 2530) ศัพท์ทานุกรมไทย-คำเมือง-ม้งชาวกะเหรี่ยงสะกอ-มุเซอคำ สำหรับแพทย์ ทันตแพทย์ และสัตวแพทย์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบท (ธีระพันธ์ ล.ทองคำ และคณะ 2535) คำศัพท์ไทย-กะเหรี่ยง (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์

การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527) พจนานุกรมไทย-จีน (สถาบันภาษาต่างประเทศมณฑล กวางเจา 2529) พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับพระยาอนุมานราชธน (บรรจบ พันธุเมธา 2531) พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับมอญสยาม (พวน ตันตระเสนีย์ 2548) พจนานุกรม ไทย-มาเลย์-อังกฤษ (วิเชียร ราษฎร์วงศ์ 2530) ผลงานประเภทนี้มักระบุเพียงแค่รูปคำและความหมายของคำเท่านั้น สำหรับผลงานประเภทที่ศึกษาคำในภาษาย่อยตามชาติพันธุ์โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทย ได้แก่ งาน ของวัฒนา บุรกลีกร (2541) ซึ่งศึกษาลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ โดยเปรียบเทียบคำไทยและ คำมอญที่มีรูปทางเสียง รูปเขียน (การสะกด) และความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน

ส่วนผลงานประเภทสุดท้าย เป็นงานในอดีตที่มุ่งวิเคราะห์เฉพาะคำบางชนิด ไม่ได้ศึกษาระบบคำในภาษานั้น ๆ ทั้งระบบ ตัวอย่างของงานในกลุ่มนี้ได้แก่งานวิจัยของศรีนทิพย์ สติรศิลป์ (2529) ซึ่งศึกษาคำลักษณนามในภาษาล่าหู่ (มูเซอคำ) งานวิจัยของปิยวลี ยิ่งสวัสดิ์ (2533) ซึ่งศึกษาลักษณะนามของคำนามเรียกสิ่งมีชีวิตในภาษาของชาวเขา 6 เผ่าในประเทศไทย และงานวิจัยของ เอกวิทย์ จิโนวัฒน์ (2526) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคำในภาษากูย บรู และโซ่ จะเห็นได้ว่าผลงานในอดีตที่ผ่านมาเป็นการศึกษาคำหรือระบบคำในภาษาแม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยเท่านั้น ยังไม่มีผลงานใดที่ศึกษาคำหรือระบบคำในภาษาไทยที่กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้น พูดเป็นภาษาที่สองควบคู่ไปกับภาษาแม่

2.2.2 การศึกษาไวยากรณ์ระดับโครงสร้างเหนือคำ

งานวิจัยในอดีตที่ศึกษาไวยากรณ์ภาษาย่อยตามกลุ่มชาติพันธุ์ระดับโครงสร้างเหนือคำ หมายถึงงานที่ศึกษาโครงสร้างระดับวลีและโครงสร้างระดับประโยค ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ เบญจมาศ เลื่องเลิศ (2537) ซึ่งศึกษาโครงสร้างวลีและประโยคในภาษาไทยที่พูดโดยเด็กกะเหรี่ยงโป โดยเปรียบเทียบกับโครงสร้างวลีและประโยคในภาษาไทยมาตรฐานว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ข้อมูลที่เบญจมาศ เลื่องเลิศนำมาวิเคราะห์นั้น ได้มาจากการบันทึกเทปการเล่าเรื่องของเด็กกะเหรี่ยงโปที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิงอย่างละ 10 คน ทฤษฎีที่เบญจมาศ เลื่องเลิศใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) โดยอ้างอิงเกณฑ์จากงานของวิจิตร ภาณุพงศ์ (2532) งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งวิเคราะห์ประโยค 2 ชนิดคือประโยคสามัญและประโยคซับซ้อน และมุ่งวิเคราะห์วลี 2 ชนิดคือ นามวลีและกริยาวลี เท่านั้น ไม่ได้ศึกษาไวยากรณ์ระดับวลีและประโยคทั้งระบบ ผลการวิจัยพบว่าเด็กกะเหรี่ยงโปพูด ประโยคสามัญมากกว่าประโยคซับซ้อน และพูดกริยาวลีมากกว่านามวลี

ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างวลีและประโยคตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างที่แสดงไว้ในงานวิจัยของเบญจมาศ เลื่องเลิศ (2537) มีดังต่อไปนี้

ประโยคสามัญ

(1)	มัน	ไป	เจอ	ปู	ตัว	หนึ่ง
	คำนาม	คำช่วยหน้า	คำกริยา	คำนาม	ลักษณนาม	คำลำดับที่
	หน่วยหลัก		หน่วยแก่น	หน่วยหลัก		หน่วยจำนวน
	นามวลี		กริยาวลี		นามวลี	
	ประธาน		กริยา		กรรมตรง	

ประโยคซับซ้อน

(2)	มัน	บอก	ว่า	เจอ	ปู
	คำนาม	คำกริยาทวิกรรม	คำเชื่อม	คำกริยาสกรรม	คำนาม
	หน่วยหลัก	หน่วยแก่น		หน่วยแก่น	หน่วยหลัก
	นามวลี	กริยาวลี		กริยาวลี	นามวลี
	ประธาน	กริยา		กรรมรอง	
	(อนุพากย์หลัก)			(อนุพากย์นาม)	

เบญจมาศ เลื่องเลิศ (2537) พบว่า การใช้โครงสร้างประโยคและวลีในการเล่าเรื่องเป็นภาษาไทยของเด็กกะเหรี่ยงโพลันมี 3 ลักษณะได้แก่ 1) ใช้โครงสร้างเดียวกับภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นโครงสร้างที่มีความซับซ้อนน้อย อย่างประโยคสามัญ นามวลี และกริยาวลี ผู้วิจัยพบว่าเด็กกะเหรี่ยงโพลันใช้โครงสร้างลักษณะนี้ในความถี่สูง 2) ใช้โครงสร้างที่มีรูปแบบเบี่ยงเบนไปจากภาษาไทยมาตรฐาน และ 3) ไม่ใช้ประโยคที่มีความซับซ้อนหรือมีองค์ประกอบมากส่วน

สำหรับโครงสร้างประโยคที่มีรูปแบบเบี่ยงเบนไปจากภาษาไทยมาตรฐาน ผู้วิจัยพบว่าในประโยคสามัญที่มีกริยาทวิกรรมเป็นส่วนประกอบ เด็กกะเหรี่ยงโพลันมีการเรียงลำดับนามวลีที่เป็นกรรมรองไว้หน้านามวลีที่เป็นกรรมตรง เช่น พูดว่า

- (3) ลุง ให้ ฉัน เงิน
ประธาน กริยาทวิกรรม กรรมรอง กรรมตรง

เบญจมาศ เลื่องเลิศ (2537) สันนิษฐานว่า โครงสร้างประโยคที่แตกต่างไปจากภาษาไทย มาตรฐานรูปแบบนี้ น่าจะได้รับอิทธิพลหรือการแทรกแซงจากภาษาแม่ เพราะมีรูปแบบเหมือน ประโยคในภาษากะเหรี่ยงโป

ภาษากะเหรี่ยงโป

(4)	กะโจ่ง	พล่อง	เย่อ	จี
	ลุง	ให้	ฉัน	เงิน

(ประธาน) (กริยาทวิกรรม) (กรรมรอง) (กรรมตรง)

จากการทบทวนงานในอดีตที่ศึกษาไวยากรณ์ระดับโครงสร้างเหนือคำ พบว่ายังมีงานวิจัยอีกประเภทหนึ่งที่ศึกษาระบบไวยากรณ์ของภาษาที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยเช่นกัน แต่เป็นงานที่วิเคราะห์เฉพาะไวยากรณ์ของภาษาแม่ของกลุ่มชาติพันธุ์เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ศึกษาหรือเปรียบเทียบกับระบบไวยากรณ์ของภาษาไทยซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นใช้พูดในฐานะภาษาที่สอง ตัวอย่างงานวิจัยในกลุ่มนี้ ได้แก่ งานวิจัยเรื่องวิธีการทำเป็นกริตในภาษาญ้อของจรรยา บุญพันธ์ (2525) และงานวิจัยเรื่องระบบไวยากรณ์ภาษาไทยโซ่งของสุพัตรา จิรนนทนารณ์ (2546)

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาภาษาย่อยของไทยตามกลุ่มชาติพันธุ์ในเชิงประยุกต์ด้วย เช่น ศึกษาการเรียนรู้อาการรับภาษา ศึกษาปัญหาและความบกพร่องในการใช้ภาษา ตัวอย่างงานวิจัยในกลุ่มนี้ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง การสอนอ่านและเขียนภาษาไทยแก่เด็กชาวเขา ของพณีย์ ลิมานุวัฒน์ (2516) งานวิจัยเรื่อง ข้อสังเกตเกี่ยวกับการพูดภาษาไทยของคนจีน ของชุดิมา ทับเอี่ยม (2521) งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อการพูดและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์ ของโรจน์ ราชประโคน (2526) และงานวิจัยเรื่อง ปัญหาการพูดภาษาไทยไม่ชัดของเด็กชาวเขาเผ่าม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก ของจิต ปรภา ศรีอ่อน (2531) งานวิจัยที่ยกตัวอย่างมาเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นงานที่ศึกษาด้านการออกเสียง หรือศึกษาปัญหาที่เกิดจากการพูด เช่น ปัญหาการออกเสียงพยัญชนะสะกด การออกเสียงคำควบกล้ำ การพูดไม่ชัด รวมไปถึงการสะกดผิดด้วย

จากการทบทวนงานในอดีต จะเห็นได้ว่าการศึกษาไวยากรณ์ภาษาย่อยของไทยตามกลุ่มชาติพันธุ์ตามวิธีการทางภาษาศาสตร์นั้นยังมีอยู่น้อยมาก และงานที่ผ่านมาส่วนมากเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเฉพาะไวยากรณ์ภาษาแม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ไม่ใช่งานที่ศึกษาไวยากรณ์ภาษาไทยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้น

2.3 ภูมิหลังของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย

กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีจำนวนมาก งานวิจัยนี้เลือกศึกษาเฉพาะบางกลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น โดยพิจารณาจากความเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์และภาษาที่ปรากฏในสังคมไทย กลุ่มชาติพันธุ์ที่คัดเลือกมาศึกษาในงานวิจัยนี้มี 12 กลุ่มได้แก่ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีน 4) ญ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) มอญ 8) มอแกน 9) เมี่ยน 10) แม้ว 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย

ในการนำเสนอผลการทบทวนเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจะขอนำเสนอโดยเรียงลำดับตามตัวอักษร ดังนี้

2.3.1 กะเหรี่ยง

เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2531) กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง *ภาษาถิ่นตระกูลไทย* ว่า ชาวไทยภาคเหนือนิยมเรียกชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงว่า “ยาง” โดยจำแนกออกเป็นสองกลุ่มย่อยได้แก่ กลุ่มยางแดง และกลุ่มยางขาว ซึ่งเป็นการจำแนกตามสีเสื้อผ้าของพวกผู้หญิง ชาวกะเหรี่ยงมีถิ่นเดิมอยู่ในประเทศพม่า และได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยเมื่อประมาณสองร้อยปีที่แล้ว เหตุผลที่ชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ก็เนื่องมา จากถูกพวกพม่ากวาดล้าง และเนื่องด้วยเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ จากการสำรวจจำนวนประชากรกลุ่มชาวเขาในประเทศไทยของสถาบันวิจัยชาวเขาในปี 2529 พบว่าจำนวนประชากรชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีมากกว่าจำนวนประชากรชาวเขาเผ่าอื่น ๆ คือมีประมาณ 265,611 คน จาก 49,651 ครอบครัว และ 1,993 หมู่บ้าน

เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2531) ยังกล่าวด้วยว่า ชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยมีทั้งหมด 4 เผ่าด้วยกัน คือ 1) กะเหรี่ยงขาวหรือกะเหรี่ยงสกอ 2) กะเหรี่ยงแดงหรือกะเหรี่ยงบาเว 3) กะเหรี่ยงโปว์ และ 4) กะเหรี่ยงตองสูหรือกะเหรี่ยงตองกู

1) กะเหรี่ยงขาวหรือกะเหรี่ยงสกอ (Sgaw)

ชาวไทยภาคเหนือเรียกชาวกะเหรี่ยงขาวหรือกะเหรี่ยงสกอว่า “ยางกะเกล” ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้เรียกตนเองว่า “คานยอ” ส่วนคนไทยทั่วไปเรียกว่า “กะเหรี่ยงขาว” ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในบริเวณอำเภอแม่สะเมิงและอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และที่อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก นอกจากนี้ ยังพบชาวกะเหรี่ยงขาวบางส่วนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดเชียงราย ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้เรียกว่า “ภาษากะเหรี่ยงขาวหรือยางขาว”

2) กะเหรี่ยงแดงหรือกะเหรี่ยงบาเว (Bawe)

คนไทยในภาคเหนือเรียกชาวกะเหรี่ยงแดงว่า “ยางแดง” ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงเผ่านี้เรียกตนเองว่า “กะยา” และใช้ภาษาที่มีลักษณะแตกต่างจากภาษาของชาวกะเหรี่ยงขาวมาก ความต่างนั้นมีมากถึงระดับที่ชาวกะเหรี่ยงแดงและชาวกะเหรี่ยงขาวพูดสื่อสารกันไม่เข้าใจเลยทีเดียว

3) กะเหรี่ยงโปว์ (Pho or Pwo)

ชาวกะเหรี่ยงโปว์อาศัยอยู่มากในบริเวณจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า ภาษาของชาวกะเหรี่ยงเผ่านี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษากะเหรี่ยงแดงมาก

4) กะเหรี่ยงตองสูหรือตองกู (Taungthu or Pao)

คนไทยทางภาคเหนือชาวกะเหรี่ยงเผ่านี้ว่า “ตองสู” ส่วนชาวพม่าเรียกชาวกะเหรี่ยงเผ่านี้ว่า “กะเหรี่ยงขาว” ส่วนชาวกะเหรี่ยงสกอเรียกพวกชาวกะเหรี่ยงตองสูว่า “กะเหรี่ยงดำ” เพราะพวกเขาผู้นี้ในเผ่านี้ใส่ชุดสีดำหมด ชาวกะเหรี่ยงเผ่านี้มักอยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง และชอบหาของป่าไปขายในที่ต่าง ๆ

เรืองเดช ปันเขื่อนขัตย์ (2531) ได้กล่าวถึงจำนวนผู้พูดภาษากะเหรี่ยงแต่ละกลุ่มที่พบในประเทศไทย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยไว้ดังนี้ จำนวนผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสกอ มีประมาณ 45,000 คน จำนวนผู้พูดภาษากะเหรี่ยงโปว์มีประมาณ 24,000 คน จำนวนผู้พูดภาษากะเหรี่ยงบาเวมีประมาณ 1,300 คน ส่วนจำนวนผู้พูดภาษากะเหรี่ยงตองสูมีน้อยกว่าพวกอื่น ๆ คือมีประมาณแค่ 600 คนเท่านั้น สำหรับจังหวัดในประเทศไทยที่พบว่ามีผู้พูดภาษากะเหรี่ยง มีทั้งหมด 15 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ ตาก กำแพงเพชร สุโขทัย อุทัยธานี สุพรรณบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี

นอกจากในประเทศไทยแล้ว ยังพบชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในประเทศพม่าอีกด้วย เรืองเดช ปันเขื่อนขัตย์ (2531) กล่าวว่าจำนวนชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศพม่าทั้งสิ้น 2 ล้านกว่าคน และแบ่งออกเป็นสาขาย่อยต่าง ๆ อีก 20 -25 สาขา จากการสำรวจของนักภาษาศาสตร์ พบว่าภาษาของชาวกะเหรี่ยงแต่ละกลุ่มที่พบในประเทศพม่าและในประเทศไทย สามารถจำแนกออกเป็นภาษากลุ่มย่อย ๆ ลงไปได้อีก

2.3.2 เขมร

เอ คาร์ และ อิริค ไชเคนฟาเคน (2520: 26) กล่าวถึงประเทศกัมพูชาและชาวเขมรไว้ว่า ก่อนที่ชาวเขมรจะอพยพมาอยู่ในถิ่นหรือดินแดนของชาวเขมรในปัจจุบันนี้ บริเวณดังกล่าวเคยเป็นถิ่นเดิมของกลุ่มชนชาติเมลานีเซียน (Proto-Melanesian) และชนชาติอินโดเนเซียน (Indo-Malay) เมื่อครั้ง

กลุ่มชาวใต้เขมรอพยพเข้ามาถึงบริเวณลุ่มน้ำโขง ชาวเขมรก็ได้เผชิญหน้ากับชนชาติต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในแถบนั้น เช่น พวกจาม พวกข่าระแคะ และข่าจรวย แต่ชาวเขมรมีอิทธิพลเหนือกว่าพวกกลุ่มชนต่างๆ เหล่านั้น

เอ คาร์ และ อีริก ไซเคนฟาเดน (2520: 26) ยังกล่าวถึงชาวเขมรอีกว่า มีลักษณะที่คล้ายคนไทยหลายประการ เช่นในด้านความเป็นอยู่ การนับถือศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ทั้งชาวเขมรและชาวไทยต่างก็อยู่ในวัฒนธรรมแบบพุทธศาสนา และอยู่ในสังคมแบบชวาณาเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม ชาวเขมรและชาวไทยอาจมีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป

ประเทศไทยซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ก็มีชาวเขมรออาศัยอยู่เช่นกัน เรียกกันว่ากลุ่ม “เขมรสูง” สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2544) กล่าวว่า ประชากรที่พูดภาษาเขมรในประเทศไทย อาศัยอยู่ในพื้นที่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากในบริเวณจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2529 ได้มีการสำรวจผู้พูดภาษาเขมรใน 3 จังหวัดดังกล่าว พบว่ามีไม่ต่ำกว่า 1,643,000 คน นอกจาก 3 จังหวัดดังกล่าวแล้ว ยังพบว่ามีผู้พูดภาษาเขมรกระจัดกระจายอยู่ในอีกหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครราชสีมา และในอีกหลายจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดตราด จังหวัดสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดจันทบุรี ประทีป แชรรัมย์ (2535: 2) กล่าวว่า การกระจายตัวของกลุ่มชาวเขมรในพื้นที่ต่าง ๆ เกิดขึ้นเนื่องจากการอพยพเคลื่อนย้ายเข้าไปทำมาหากินและประกอบอาชีพ

ทางด้านภาษา ภาษาเขมร (Khmer or Cambodian) จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) สาขามอญ-เขมร (Mon-Khmer) สาขามอญ-เขมรตะวันออก (Eastern Mon-Khmer) เช่นเดียวกับภาษาเวียดนาม ภาษาเขมรประกอบด้วยภาษาเขมรถิ่นต่าง ๆ สำหรับภาษาเขมรที่พูดในประเทศไทย เช่น พูดโดยชาวไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ จัดว่าเป็นภาษาถิ่นของภาษาเขมรเช่นกัน และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น “ภาษาเขมรเหนือ” “ภาษาเขมรถิ่นไทย” “ภาษาเขมรสุรินทร์” ภาษาเขมรที่พูดโดยชาวเขมรในไทยเป็นภาษาถิ่นที่มีความแตกต่างจากภาษาเขมรถิ่นพนมเปญ โดยเฉพาะความแตกต่างด้านเสียง ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวทำให้ชาวเขมรในพนมเปญกับชาวเขมรในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษพูดสื่อสารกันไม่เข้าใจ

2.3.3 จีน

ชาวไทยเชื้อสายจีนหมายถึงกลุ่มชาวจีนที่เกิดในประเทศไทย และเป็นเชื้อสายของผู้อพยพชาวจีนหรือชาวจีนโพ้นทะเล คนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยมีประมาณ 8 ล้านคน หรือคิดเป็น

14% ของประชากรทั้งประเทศ นอกจากนี้ยังมีชาวไทยเชื้อสายจีนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถนับรวมในที่นี้ได้ เพราะมีความผสมผสานกลมกลืนกับคนไทยด้วยการแต่งงานข้ามเชื้อชาติ ชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนมากมีบรรพบุรุษมาจากจังหวัดแต้จิ๋วในมณฑลกว่างตุงทางตอนใต้ของประเทศจีน บรรพบุรุษของพวกเขาพูดภาษาแต้จิ๋วซึ่งเป็นภาษากลุ่มหมิ่นหนาน นอกจากนี้ บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนบางกลุ่มอพยพมาจากแคะ สกเกี้ยน และไหหลำ

2.3.4 ญ้อ

ญ้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่งซึ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองหงสา แขวงไชยบุรี ประเทศลาว ทองคูน หงส์พันธุ์ (2522: 8) กล่าวว่า ปัจจุบันชาวญ้ออาศัยอยู่แบบกระจายกระจายในจังหวัดต่างๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

- 1) จังหวัดสกลนคร ในเขตอำเภอนรินวาส อำเภอพรรณานิคม และอำเภอเมือง
- 2) จังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอท่าอุเทน อำเภอนาหว้า และอำเภอธาตุพนม
- 3) จังหวัดมหาสารคาม ในเขตตำบลท่าขอนชัย และเขตอำเภอกันทรวิชัย
- 4) จังหวัดอุดรธานี ในเขตอำเภอนาซำ
- 5) จังหวัดกาฬสินธุ์ ในเขตอำเภอยางตลาด และอำเภอสหัสขันธ์
- 6) จังหวัดมุกดาหารในเขตอำเภอเมือง และอำเภอนิคมน้ำอ้อย

2.3.5 ไทยพวน

ไซเดนฟาเดน (Seidenfaden 1967) กล่าวว่าคำว่า “พวน” (Phuan) เป็นชื่อคนเชื้อชาติไทหรือคนเผ่าไท (Tai) กลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และภาษาพูดอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวพวนอยู่บริเวณที่ราบสูงของเชียงขวาง (Chiang Khwang) หรือตรันนินห์ (Tranninh) ทางตะวันออกเฉียงใต้ของหลวงพระบาง และทางตะวันออกเฉียงเหนือของเวียงจันทน์ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของลาวในปัจจุบัน ในอดีตดินแดนแห่งนี้ได้ก่อตั้งเป็นรัฐเล็ก ๆ รัฐหนึ่ง ซึ่งมีพลเมืองหนาแน่น และมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ต่อมาชนกลุ่มนี้นั้นคงจะถูกขับไล่ และถูกกลืนวัฒนธรรมโดยคนพวน

ชัชวาลย์ สุคันธวิภาติ (2539) กล่าวถึง “คนไทยพวน” ว่ามีลักษณะทางโครงสร้างของร่างกาย คล้ายคลึงกับคนเผ่าไทกลุ่มอื่นๆ ทั้งขนาดรูปร่างความสูงต่ำ จะแตกต่างกันก็เพียงคนไทยพวนส่วนใหญ่จะมีผิวขาว จมูกโด่ง กรามไม่โต คนพวนมีนิสัยรักความสงบ ชอบอิสระเสรี มีความโอบอ้อม

อารี ชื่อสัตย์ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส รักหมู่คณะและพวกพ้องของตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะที่ถ่ายทอดกันมาเป็นการผูกพันโดยสายเลือด และกล่าวได้ว่าชาวไทยพวนที่อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีนี้ ยังคงสืบทอดวัฒนธรรมต่างๆ ของบรรพบุรุษไว้อย่างดี

2.3.6 ผู้ไท

ผู้ไทเป็นอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยได้อพยพจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2369 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ปัจจุบันชาวผู้ไทอาศัยอยู่มากที่สุดในอำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รองลงมาคืออำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก และอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม และอาศัยอยู่ในเขตอำเภวาริชภูมิ อำเภอนราธิวาส จังหวัดสกลนคร รวมทั้งอาศัยอยู่ในบางตำบลของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอุดรธานี

2.3.7 มอญ

ชาวมอญ เป็นกลุ่มคนที่ถูกกวาดต้อนมาจากประเทศพม่าตั้งแต่สมัยอยุธยา ปัจจุบันมีชาวมอญที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยประมาณ 100,000 คน ชาวมอญกระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ จังหวัดที่มีชาวมอญอยู่ สำหรับในภาคกลาง จังหวัดที่พบว่ามีชาวมอญอาศัยอยู่ ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพฯ (โดยเฉพาะในเขตบางขุนเทียน) จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ (พระประแดง) จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดสระบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดเพชรบุรี ส่วนในภาคเหนือ พบชาวมอญอาศัยอยู่ที่จังหวัดลำพูน และในภาคใต้พบว่ามีชาวมอญอาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.3.8 มอแกน

ภาษามอแกนหรือมอเก้นเป็นภาษาในกลุ่มออสโตรนีเซียน (Austronesian) ซึ่งพูดโดยกลุ่มกลุ่มชาวเลกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย สมอลลี (Smalley 1994) กล่าวว่ากลุ่มมอแกนในประเทศไทยมีจำนวนประชากรอยู่ราว 2,500 – 3,000 คน ประชากรส่วนใหญ่จะอยู่ที่เกาะสุรินทร์ และเกาะราไว ลาริช (Larish 2005) กล่าวว่า กลุ่มมอแกนที่อาศัยอยู่ที่เกาะทั้งสองเกาะดังกล่าวอาจถูกเรียกว่า Jadiak เหนือ และ Jadiak ใต้ ตามลำดับ

2.3.9 เมี่ยน (เย้า)

เมี่ยนหรือเย้าเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่ง ซึ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ใน 4 มณฑลทางภาคใต้ของประเทศไทย คือ ยูนนาน ไทเจา สุนหน่า และกวางสี ต่อมาได้อพยพเข้าสู่ประเทศเวียดนาม ลาว พม่า และเข้ามาสู่ประเทศไทยเมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา ชาวเมี่ยนส่วนใหญ่เข้ามาในอาณาเขตของประเทศไทยทางอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และเข้ามาทางจังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำปาง โดยผ่านเข้ามาทางประเทศพม่า ในประเทศไทยมีชาวเขาเผ่าเมี่ยนหรือเย้าอาศัยอยู่ประมาณ 189 หมู่บ้าน 4,515 หลังคาเรือน มีจำนวนผู้พูดภาษาเมี่ยนหรือเย้าประมาณ 35,505 คน คิดเป็นร้อยละ 4.69 ของผู้พูดซึ่งเป็นชาวเขาทั้งหมด บริเวณที่ชาวเมี่ยนอาศัยอยู่มากที่สุดคือดอยภูลังกาในจังหวัดเชียงราย จากการสำรวจในปี 2529 พบว่ามีชาวเมี่ยนอาศัยอยู่ 59 หมู่บ้าน 1,557 หลังคาเรือน และมีประชากรชาวเมี่ยนประมาณ 11,200 คน ในความเป็นจริงชาวเมี่ยนอาศัยอยู่เกือบทุกอำเภอในจังหวัดเชียงราย หากนับจำนวนรวมเฉพาะที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย น่าจะมีอยู่ไม่ต่ำกว่า 11,200 คน ส่วนชาวเมี่ยนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีเพียง 1,017 คน เท่านั้น ชาวเมี่ยนเป็นกลุ่มชาวเขาที่สามารถสังเกตได้ง่าย เพราะพวกเขามีธงจะโพกผ้าสีแดง และนุ่งกางเกงที่ปักเป็นลวดลายงดงามกว่าชาวเขาเผ่าอื่น ๆ

ทางด้านภาษา แมทิสอฟ (Matisoff 1983 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ ลิปรีชาและคณะ 2547) กล่าวว่าภาษาเมี่ยนและภาษาม้งจัดว่าเป็นภาษาที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน คือเป็นภาษาในกลุ่มมั่ว-เย้า ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาย่อยในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ประสิทธิ์ ลิปรีชาและคณะ (2547) กล่าวว่าผู้พูดภาษาเมี่ยนในประเทศไทยเป็นกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “เมี่ยน” หรือ “อัวเมี่ยน”

2.3.10 มั่ว (ม้ง)

มั่วเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย และนิยมเรียกตนเองว่า “ม้ง” จากการสำรวจของศูนย์วิจัยชาวเขาเมื่อปี 2529 พบว่าชาวเขาเผ่าม้งมีอยู่ 256 หมู่บ้าน 9,370 หลังคาเรือน มีจำนวนผู้พูดภาษาม้งทั้งหมด 80,082 คน คิดเป็นร้อยละ 15.10 ของชาวเขาทั้งหมดในประเทศไทย จากการสำรวจในปี 2513 พบว่ามีชาวมั่วอาศัยอยู่ในประเทศเวียดนามประมาณ 500,000 คน และจากการสำรวจในปี 2515 พบว่ามีชาวมั่วอาศัยอยู่ในประเทศจีนประมาณ 2,600,000 คน ชาวมั่วเป็นกลุ่มชาวเขาที่ชอบปลูกฝิ่นอยู่ตามภูเขาสูง ชาวมั่วส่วนใหญ่ในประเทศไทย อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง เชียงใหม่ แพร่ ตาก น่าน เลย เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และกำแพงเพชร

ทางด้านภาษาศาสตร์ แมทิสอฟ (Matisoff 1983 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ ลิปรีชา และคณะ 2547) กล่าวว่า ภาษาแม้วหรือภาษาม้งจัดอยู่ในภาษากลุ่มแม้ว-เย้า ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาย่อยในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ชาวแม้วในประเทศไทยสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ จึงสามารถจัดภาษาแม้วหรือม้งออกได้เป็น 3 ภาษาถิ่นย่อย ดังนี้

1) ภาษาม้งดำหรือแม้วดำ

ภาษาม้งดำหรือแม้วดำบางครั้งเรียกว่า “ม้งน้ำเงิน” (Hmong Njua) ผู้พูดภาษาถิ่นย่อยนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ น่าน ตาก เชียงราย และมีอาศัยอยู่อย่างประปรายในจังหวัดเพชรบูรณ์ และพิษณุโลก นอกจากนี้ยังมีชาวม้งที่อพยพเข้ามาจากประเทศลาว โดยอพยพเข้ามาอยู่ในเขตอำเภอปัว จังหวัดน่านด้วย

2) ภาษาม้งขาว (Hmong Daw-Klaw)

ประชากรที่พูดภาษาม้งขาวในประเทศไทยมีจำนวนประมาณ 19,200 คน อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดน่าน ภาษาม้งขาวกับภาษาม้งดำมีความแตกต่างกันมากจนทำให้พูดสื่อสารกันไม่เข้าใจ แต่จากการเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาม้งขาวกับระบบเสียงของภาษาม้งดำ จะเห็นความแตกต่างกันไม่มากนัก คือต่างกันเรื่องระดับเสียงวรรณยุกต์ เสียงพยัญชนะบางเสียง และเสียงสระบางเสียงเท่านั้น

3) ภาษาม้งมะบา

จำนวนผู้พูดภาษาม้งมะบาในประเทศไทยมีไม่ถึง 10,000 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เพิ่งอพยพจากประเทศลาวเข้ามาสู่ประเทศไทย โดยเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน

2.3.11 เวียดนาม

ปทุมทิพย์ ม่านโลกสูง (2547) และ จตุพร คอนโสม (2551) กล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาทางชาติพันธุ์ของคนเวียดนามไว้ว่า คนเวียดนามได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งในกรุงเทพฯ อยุธยา นครสวรรค์ จันทบุรี ระยอง ชลบุรี สกลนคร หนองคาย อุตรดิตถ์ และนครพนม คนเวียดนามอพยพเข้ามาหลายช่วงเวลา และอพยพเข้ามาด้วยสาเหตุที่ต่างกัน การอพยพเข้ามาครั้งแรกของชาวเวียดนามเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในสมัยกรุงศรีอยุธยา และอพยพมาด้วยเหตุผลสองประการ ประการแรกคือเพื่อหลบหนีจากการสู้รบแย่งชิงอำนาจกันระหว่างตระกูลตริณท์กับตระกูลเหงียนในประเทศเวียดนามขณะนั้น ประการที่สองคือเพื่อลี้ภัยทางศาสนา เพราะคนสองตระกูลดังกล่าวกดขี่ข่มเหงชาวเวียดนามที่นับถือศาสนาคริสต์ หมู่บ้านหรือชุมชนของชาวเวียดนามในสมัยอยุธยานั้นเรียกว่า “ค่ายชาวโคชินไชน่า” การอพยพเข้ามาในประเทศไทยครั้งสำคัญ

อีกครั้งของคนเวียดนามคือช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยคนเวียดนามที่อพยพเข้ามายังประเทศไทยในช่วงเวลานั้น อพยพมาจากประเทศลาวและกัมพูชา และมาอาศัยอยู่ที่จังหวัดนครพนม เนื่องจากเป็นพวกที่ต่อต้านอำนาจของฝรั่งเศสและถูกปราบปรามโดยฝรั่งเศส จตุพร คอนโสม (2551) ยังกล่าวถึงคนไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดนครพนมอีกว่า ได้รวมตัวกันตั้งเป็นหมู่บ้าน ไม่ปะปนกับชาวไทยอีสาน คนไทยเชื้อสายเวียดนามในจังหวัดนครพนมส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาลและประกอบอาชีพค้าขาย

2.3.12 ส่วย

สอึง แสงมิน (2535: 1) กล่าวว่าชาวส่วยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในแขวงอัตตะปือ จำปาศักดิ์ และสารวันในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชาวส่วยอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยอพยพเข้ามามากในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ อันที่จริงแล้ว ชาวส่วยเรียกตัวเองว่า “กูย” “โกย” “กวย” หรือ “กุย” ส่วนคำว่า “ส่วย” เป็นคำที่คนไทยใช้เรียกคนกลุ่มนี้ เนื่องจากในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ส่งส่วยประเทษของป่ามายังพระนครเป็นประจำทุกปี

ทางด้านภาษา จิรัฐ เจริญราษฎร์ (2525) และสอึง แสงมิน (2535) กล่าวว่า ภาษาส่วยเป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) และเป็นภาษาที่มีลักษณะน้ำเสียง (register) แบบเสียงก้อง มีลม (breathy voice) นอกจากเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวแล้ว ภาษาส่วยยังมีเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งแบบควบกล้ำ 2 เสียง เช่น bl- br- mp- mb- nt- และแบบควบกล้ำ 3 เสียง เช่น mpl- mpr- ntr- ผลการศึกษาภาษาส่วยในจังหวัดสุพรรณบุรีของจิรัฐ เจริญราษฎร์ (2525) และผลการศึกษาภาษาส่วยในจังหวัดบุรีรัมย์ของสอึง แสงมิน (2535) แสดงให้เห็นว่า ภาษาส่วยที่พูดอยู่ในสองจังหวัดดังกล่าว มีระบบเสียงพยัญชนะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาส่วยที่พูดในจังหวัดบุรีรัมย์มีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำทั้งแบบ 2 เสียงและ 3 เสียง มากกว่าในภาษาส่วยซึ่งพูดที่จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนลักษณะอื่น ๆ เช่น เสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ การเน้นพยางค์ โครงสร้างพยางค์ การสร้างคำ วลี และประโยค มีความคล้ายคลึงกันค่อนข้างมาก

บทที่ 3

คำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

3.1 หลักการจำแนกชนิดของคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ในการวิเคราะห์และจำแนกชนิดของคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ คณะผู้วิจัยใช้แนวทางของทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพาศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar) เช่นเดียวกับในภาษาไทยมาตรฐาน คือใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการระบุและจำแนกชนิดของคำ ซึ่งเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ดังกล่าว ได้แก่ เกณฑ์การปรากฏร่วม (co-occurrence) และเกณฑ์การกระจายคำ (word distribution) การปรากฏร่วมในที่นี้คือการพิจารณาว่า คำชนิดหนึ่งสามารถปรากฏ หรือไม่ สามารถปรากฏกับคำชนิดอื่น ยกตัวอย่างเช่น ในการตัดสินใจเป็นคำกริยาในภาษาไทย คำ ๆ นั้นต้องปรากฏกับคำปฏิเสธ ไม่ ได้ เช่น ไม่กิน ไม่นอน ไม่พูด ไม่ชอบ ไม่ดี ในขณะที่คำชนิดอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นคำนาม คำปริมาณ คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอนุภาค ปรากฏกับคำว่า ไม่ ไม่ได้ ส่วนการพิจารณาเรื่องการกระจายคำ คือการพิจารณาว่าคำชนิดหนึ่งปรากฏข้างหน้าหรือข้างหลังคำชนิดอื่น ยกตัวอย่างเช่น คำกริยาในภาษาไทยปรากฏตามหลังคำปฏิเสธ ไม่ ดังเช่นในตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนคำคุณศัพท์ในภาษาไทยปรากฏหลังคำนาม เช่น คนอื่น ๆ นั่งรถไฟ ไปทำงาน ปีนี้จะมีอะไรดีขึ้นไหม ดังนั้นการตัดสินใจเป็นคำชนิดใดในงานวิจัยนี้ ไม่ได้ใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ (ดูรายละเอียดเรื่องการจำแนกชนิดของคำเพิ่มเติมใน “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” บทที่ 4 โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ)

ผลการวิเคราะห์ชนิดของคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ตามหลักการหรือเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่กล่าวไปแล้ว พบคำทั้งหมด 8 ชนิด ได้แก่ 1) คำกริยา 2) คำนาม 3) คำคุณศัพท์ 4) คำบุพบท 5) คำวิเศษณ์ 6) คำสันธาน 7) คำปริมาณ และ 8) คำอนุภาค นอกจากนี้ยังพบว่าคำแต่ละชนิดสามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยได้ โดยใช้หลักการปรากฏร่วมเป็นเกณฑ์ในการจำแนก

3.2 หลักการระบุคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ในไวยากรณ์พึ่งพาศัพท์การก คำกริยาถือว่าเป็นคำชนิดที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นส่วนหลัก (head) ของประโยค กล่าวคือทุกประโยคต้องมีคำกริยา ส่วนคำชนิดอื่น ๆ ที่ปรากฏข้างหน้าหรือข้างหลังคำกริยา เช่น คำนาม คำบุพบท คำวิเศษณ์ คำอนุภาค ถือว่าเป็นส่วนพึ่งพา (dependent) หรือเป็น

ส่วนขยายของคำกริยาทั้งสี่ ยกตัวอย่างเช่น ในประโยค *ข้อสอบยากมาก* คำกริยา *ยาก* ถือว่าเป็นส่วนหลักของประโยค ส่วนคำนาม *ข้อสอบ* ซึ่งปรากฏหน้ากริยา และคำวิเศษณ์ *มาก* ซึ่งปรากฏหลังกริยาเป็นส่วนพืงพาหรือส่วนขยาย ในไวยากรณ์พืงพาศัพท์การกนั้น ประโยคสามารถประกอบด้วยคำกริยาเพียงคำเดียว ส่วนคำชนิดอื่นที่เป็นส่วนพืงพาหรือส่วนขยายของคำกริยานั้น อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ กล่าวถึงเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่ใช้ระบุคำกริยาในภาษาไทยไว้ในบทที่ 4 ของรายงานวิจัยเล่มที่ 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” โดยกล่าวว่า คำ ๆ หนึ่งจะถูกตัดสินให้เป็นคำกริยา หากปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* ได้ เช่น *ไม่เดิน ไม่เข้าใจ ไม่พัฒนา ไม่ร้อน ไม่หนัก* อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ ยังกล่าวอีกด้วยว่า เกณฑ์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ที่เชื่อถือได้มากที่สุด การใช้เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธดังกล่าวในการระบุคำกริยา ทำให้คำที่มีความหมายแสดงสภาพ เช่น *ร้อน หนาว ดี เลว สวย หนัก สูง ยาว* ถูกจัดให้เป็นคำกริยาในภาษาไทยด้วย เพราะสามารถพูดได้ว่า *ไม่ร้อน ไม่หนาว ไม่ดี ไม่เลว ไม่สวย ไม่หนัก ไม่สูง ไม่ยาว*

ผลการวิเคราะห์คำกริยาในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ฉ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย พบว่าสามารถปรากฏตามหลังคำปฏิเสธ *ไม่* หรือ *บ่* ได้ ตัวอย่างคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ ได้แก่คำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างต่อไปนี้

กะเหรี่ยง

- (1) อนาคตมันเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนคะ
- (2) เวลาที่มีทุกข์สุขเพื่อนก็ไม่แคร์ไม่สน
- (3) เราไม่รู้ว่าฐานะเขาเป็นยังไง
- (4) ก็จำไม่ได้ เบอร์ใครบ่รู้²

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวกะเหรี่ยง คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* ได้ เช่น คำว่า *แน่นอน* ในตัวอย่างที่ (1) คำว่า *แคร์* และ *สน* ในตัวอย่างที่ (2) คำว่า *รู้* ในตัวอย่างที่ (3) หรือเป็นคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ *บ่* ได้ เช่นคำว่า *รู้* ในตัวอย่างที่ (4) เป็นที่น่าสังเกตว่าคำปฏิเสธ *ไม่* ปรากฏกับ

² เครื่องหมาย ‘ ’ แทนความหมายของประโยคของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

คำกริยาปรมาทรฐาน เช่น ปรากฏกับคำกริยา รู้ ในตัวอย่างที่ (3) ส่วนคำปฏิเสธ บ่ ปรากฏกับรูปไม่ มาตรฐาน เช่น คำกริยา รู้ ในตัวอย่างที่ (4)

เขมร

- (5) ทุกวันนี้ก็มีอีกคนหนึ่ง ไม่ตาย
 (6) แต่ข้าเขา ไม่ใส่นะ
 (7) พอไปสวดสองสามวันเลยดี บ่แม่นว่าเล่น ‘พอไปสวดสองสามวันเลยดี ไม่ใช่พูดเล่น’
 (8) เลี้ยงหมูสมัยก่อน บ่ยากดอกคับ ‘เลี้ยงหมูสมัยก่อน ไม่ยากหรอกครับ’

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวเขมร คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ ได้ หรือปรากฏ หลังคำปฏิเสธ บ่ ได้ เช่นเดียวกับคำกริยาในภาษาไทยของชาวกะเหรี่ยงที่ยกตัวอย่างไปแล้ว คำกริยา ในภาษาไทยของชาวเขมร ได้แก่ คำว่า ตาย ในตัวอย่างที่ (5) คำว่า ใส ในตัวอย่างที่ (6) คำว่า แม่น ใน ตัวอย่างที่ (7) และคำว่า ยาก ในตัวอย่างที่ (8)

จีนแต้จิ๋ว

- (9) อย่างอื่นเราก็อ ไม่เข้าใจ
 (10) เรา ไม่มีเงินนะอาจารย์
 (11) ทีมงาน ไม่เชื่อถือ
 (12) หนู ไม่ต้องการให้คนมารู้
 (13) เค้าก็ ทำมาแล้ว แต่ ไม่ประสบความสำเร็จ

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวจีนแต้จิ๋ว คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ ได้ เช่น คำว่า เข้าใจ ในตัวอย่างที่ (9) คำว่า มี ในตัวอย่างที่ (10) คำว่า เชื่อถือ ในตัวอย่างที่ (11) คำว่า ต้องการ ใน ตัวอย่างที่ (12) และคำว่า ประสบ ในตัวอย่างที่ (13) อนึ่ง คณะผู้วิจัยไม่พบคำปฏิเสธ บ่ ในภาษาไทย ของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์นี้

ญ้อ

- (14) ยายมอง ไม่เห็น
 (15) แกก็เป่าเพียง ๆ มันก็ ไม่คิดสักที
 (16) ผมก็ ไม่เอาอะไรมาหรอก

- (17) ชายคนนั้นปฏิเสธเอาอีหยัง ‘ชายคนนั้นปฏิเสธไม่เอาอะไร’
 (18) มันบ่ร้องให้หาแม่มัน ‘มันไม่ร้องให้หาแม่มัน’

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวญ้อ คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ ได้ หรือปรากฏหลังคำปฏิเสธ บ่ ได้ เช่น คำว่า เห็น ในตัวอย่างที่ (14) คำว่า คิด ในตัวอย่างที่ (15) คำว่า เอา ในตัวอย่างที่ (16)-(17) และคำว่า ร้องให้ ในตัวอย่างที่ (18) เป็นที่น่าสังเกตว่า คำกริยาคำเดียวกันสามารถปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ และ บ่ ได้ทั้งสองคำ

ไทยพวน

- (19) ป่าไม่คิดอะไร
 (20) แม่วัน ๆ ไม่นอนเลย
 (21) ค่าใช้จ่ายมันเยอะมาก มันไม่ไหว
 (22) เขาไปโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
 (23) โตบ่เอ็ดนากับพ่อ ‘เราไม่ทำนากับพ่อ’

คำกริยาในภาษาไทยของชาวไทยพวน มีลักษณะเดียวกับคำกริยาในภาษาไทยของชาวกะเหรี่ยง ชาวเขมร และชาวญ้อ กล่าวคือ มีการปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ หรือ บ่ ได้ เช่น คำว่า คิด ในตัวอย่างที่ (19) คำว่า นอน ในตัวอย่างที่ (20) คำว่า ไหว ในตัวอย่างที่ (21) คำว่า หวัง ในตัวอย่างที่ (22) และคำว่า เอ็ด ในตัวอย่างที่ (23)

ผู้ไท

- (24) ก็ตัวดออกไปว่าบ้านนี้ไม่ต้อนรับ
 (25) มีครั้งหนึ่งรู้สึกจะเป็นภาพที่ไม่ประทับใจ
 (26) ถ้าไม่มีใครคนนี้ งานไม่เสร็จแน่
 (27) นายอำเภอก็เลยโทรไปบอกว่าไม่ทำแล้วเตียงนอน

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวผู้ไท คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ ได้ เช่น คำว่า ต้อนรับ ในตัวอย่างที่ (24) คำว่า ประทับใจ ในตัวอย่างที่ (25) คำว่า มี และคำว่า เสร็จ ในตัวอย่างที่ (26) คำว่า ทำ ในตัวอย่างที่ (27)

มั่ง

- (28) แต่ความน่ารักนั้นยังเหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง
(29) พระเจ้าจะไม่ทิ้งข้าพเจ้า
(30) เพื่อนยังไม่มาก็เลยรอเพื่อน
(31) อันไหนเราไม่เข้าใจ ก็ถามเพื่อน
(32) รู้สึกว่าข้อสอบก็ไม่ยาก

คำกริยาในภาษาไทยของชาวมั่ง คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ ได้ เช่น คำว่า เปลี่ยนแปลง ในตัวอย่างที่ (28) คำว่า ทิ้ง ในตัวอย่างที่ (29) คำว่า มา ในตัวอย่างที่ (30) คำว่า เข้าใจ ในตัวอย่างที่ (31) และคำว่า ยาก ในตัวอย่างที่ (32)

มอญ

- (33) ศรีษะเนี้ยเค้าจะไม่หันไปทางเหนือเด็ดขาด
(34) ถ้าหันเหนือเนี้ย คือแบบว่าไม่ยอมที่จะอโหสิให้พม่า
(35) ขนมหี่เลี้ยงนะก็อาจจะไม่เหมือนคนไทย
(36) ภาษามอญยังไม่ตายใช้ไหมคะ

คำกริยาในภาษาไทยของชาวมอญ คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ ได้ เช่น คำว่า หัน ในตัวอย่างที่ (33) คำว่า ยอม ในตัวอย่างที่ (34) คำว่า เหมือน ในตัวอย่างที่ (35) และคำว่า ตาย ในตัวอย่างที่ (36)

มอแกน

- (37) เมื่อก่อนบ้านไม่เกินสามสิบหลัง
(38) ยิ่งที่ที่มันก็ไม่จม
(39) เด็กเดี๋ยวนี้อาจจะไม่พูดภาษาอูรักราโว้ยนะ
(40) เขาจะไม่เรียกสีนามิ
(41) มันจะไม่คืนกระแสน้ำไป

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวมอแกน คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* ได้ เช่น คำว่า *เกิน* ในตัวอย่างที่ (37) คำว่า *จม* ในตัวอย่างที่ (38) คำว่า *พูด* ในตัวอย่างที่ (39) คำว่า *เรียก* ในตัวอย่างที่ (40) และคำว่า *ตั้ง* ในตัวอย่างที่ (41)

เมียน

- (42) เรามีอยู่ประมาณ 160 คนนะค่ะ ยัง ไม่รวม คณาจารย์
- (43) ไม่อนุญาต ให้ใช้โทรศัพท์ในขณะที่อยู่ที่นี้
- (44) 17 ไร่ หรือ 7 ไร่ ก็ ไม่แน่ใจ
- (45) ดินที่นี้ ไม่สามารถ ที่จะทำการเพาะปลูกได้
- (46) ทำไมอาจารย์ถึง ไม่ใช้ เครื่องจักรเลขนะ

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวเมียน คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* ได้ เช่น คำว่า *รวม* ในตัวอย่างที่ (42) คำว่า *อนุญาต* ในตัวอย่างที่ (43) คำว่า *แน่ใจ* ในตัวอย่างที่ (44) คำว่า *สามารถ* ในตัวอย่างที่ (45) และคำว่า *ใช้* ในตัวอย่างที่ (46)

เวียดนาม

- (47) มัน ไม่ว่าง เลย
- (48) ทุกวันนี้ดูแต่ก็ ไม่มม งาย
- (49) ถ้า ไม่จำเป็น ก็จะไม่ไป
- (50) แต่เดี๋ยวนี้อย่างคนเขาก็ ไม่ไป ‘แต่เดี๋ยวนี้อย่างคนเขาก็ไม่ไป’
- (51) แต่ ไม่เรียน ก็นี่ก็ถึง ‘แต่ไม่เรียนก็นี่ก็ถึง’

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวเวียดนาม มีลักษณะเดียวกับคำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวกะเหรี่ยง ชาวเขมร ชาวลู้อ และชาวไทยพวน กล่าวคือ มีการปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* หรือ *บ่* ได้ เช่น คำว่า *ว่าง* ในตัวอย่างที่ (47) คำว่า *มม* ในตัวอย่างที่ (48) คำว่า *จำเป็น* ในตัวอย่างที่ (49) คำว่า *เรียน* ในตัวอย่างที่ (51) จะเห็นได้ว่า คำกริยา *ไม่* ในภาษาไทยที่พูดโดยชาวเวียดนาม ปรากฏหลังคำปฏิเสธได้ทั้งสองคำ คือปรากฏหลัง *ไม่* ในตัวอย่างที่ (49) และปรากฏหลัง *บ่* ในตัวอย่างที่ (50)

ส่วย

- (52) แต่ก่อนนี้ข้าวของเครื่องใช้ก็ ไม่ทันสมัย

(53) การพูดจาไม่กระด้าง

(54) บางอย่างก็ดี บางอย่างก็ไม่ดี

(55) ลูกคนที่สองบ่กินเหล้า ‘ลูกคนที่สองไม่กินเหล้า’

(56) มันเหลือบ่หลาย ‘มันเหลือไม่เยอะ’

คำกริยาในภาษาไทยที่พูดโดยชาวส่วย คือคำที่ปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* หรือ *บ่* ได้ เช่น คำว่า *ทันสมัย* ในตัวอย่างที่ (52) คำว่า *กระด้าง* ในตัวอย่างที่ (53) คำว่า *ดี* ในตัวอย่างที่ (54) คำว่า *กิน* ในตัวอย่างที่ (55) และคำว่า *หลาย* ในตัวอย่างที่ (56)

การใช้หลักการปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธเป็นเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการระบุคำกริยา ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์กับคำกริยาในภาษาไทยมาตรฐาน กล่าวคือ คำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ คือคำชนิดที่ปรากฏตามหลังคำปฏิเสธได้ 2 คำ คือ *ไม่* และ *บ่* ในขณะที่คำกริยาในภาษาไทยมาตรฐาน ปรากฏหลังคำว่า *ไม่* ได้เพียงคำเดียวเท่านั้น

3.3 ประเภทย่อยของคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ในการจำแนกประเภทย่อยของคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ คณะผู้วิจัยใช้หลักการปรากฏร่วมของคำกริยากับคำสำคัญที่ตามหลังตามที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ใช้จำแนกประเภทย่อยของคำกริยาในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูรายงานวิจัยเล่มที่ 1 บทที่ 5) คำสำคัญที่ปรากฏตามหลังคำกริยาในที่นี้ หมายถึงคำที่ต้องปรากฏร่วมกับคำกริยา ไม่สามารถตัดออกได้ เพราะจะทำให้ความหมายไม่สมบูรณ์และทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์

ผลการวิเคราะห์พบว่า คำกริยาในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์สามารถจำแนกได้เป็น 10 รูปแบบ เช่นเดียวกับคำกริยาในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน คือจำแนกเป็น 1) กริยาลำพัง 2) กริยากรรม 3) กริยาเติมเต็ม 4) กริยาสถานที่ 5) กริยาตามด้วยกริยา 6) กริยาตามด้วยกริยา *ให้+*กริยา 7) กริยาตามด้วยบุพบท *ที่+*กริยา 8) กริยาตามด้วยบุพบท *ว่า+*กริยา 9) กริยาตามด้วยบุพบท *วลี* 10) กริยาตามด้วย *กัน* หรือ *กับ+นาม*

3.3.1 กริยาลำพัง < __#>³

กริยาลำพัง คือกริยาที่นักไวยากรณ์หรือนักภาษาศาสตร์บางคนเรียกว่า กริยากรรม นั่นเอง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้ให้คำนิยามของกริยาประเภทนี้ไว้ในบทที่ 5 ของ “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” ว่า กริยาลำพังหมายถึงกริยาที่ปรากฏเดี่ยวๆ ได้โดยไม่ผิดไวยากรณ์ คือเป็นกริยาประเภทที่ไม่ต้องการนามที่เป็นกรรม และไม่ต้องการส่วนเติมเต็ม (complement) ตามหลัง ยกตัวอย่างเช่น ทำงาน เครียด ไหล หย่าน รอดตาย อยู่ สุข เชื่อถือ เก่ง สดใจ หมดหวัง แสนรู้ นอน เขา มรณภาพ ประทับใจ เข้าใจ เปลี่ยนแปลง คีนดี แท้ ตาย หาย จม พัง เหนื่อย ดั่ง แต่งงาน เห็น ใจ แล้ง ร้อน ในตัวอย่างประโยคที่ (56) – (81) ต่อไปนี้

กะเหวียง

(56) ตอนนี้พี่ชายทำงานแล้ว

(57) ตอนนั้นก็เครียด น้ำตาไหลเลย

(58) มันคงจะหย่านเลยนะ ‘มันคงจะกลัวเลยนะ’

เขมร

(59) ไอ้ไหนรอดตาย ก็อยู่ ‘คนไหนรอดตายก็ (มีชีวิต) อยู่’

(60) พอข้าวสุกแล้ว ทำยังไง

จีนแต้จิ๋ว

(61) ทีมงานไม่เชื่อถือ

(62) อีกคนหนึ่งนี้เก่งมาก

ญ้อ

(63) ทุกคนต่างสดใจอย่างมากและหมดหวัง

(64) เจ้าเมืองจึงยกย่องให้จะเข้ตัวนี้เป็นจะเข้ แสนรู้

³ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ใช้สัญลักษณ์ < __#> แทนรูปแบบคำกริยาลำพัง เครื่องหมาย < > หมายความว่า ข้างในวงเล็บเป็นคำกริยา ส่วน __ หมายถึงแทนคำใดคำหนึ่ง เครื่องหมาย # ที่ตามหลังคือการจบ (ดูรายงานวิจัยเล่มที่ 1 บทที่ 5 หัวข้อ 5.1)

ไทยพวน

(65) แม่ วัน ๆ ไม่นอนเลย

(66) เมื่อยก็เขา ‘เมื่อยก็พัก’

ผู้ไท

(67) ต่อมาอีกประมาณปีเศษเจ้าคณะอำเภอก็มีมรณภาพ

(68) อันนี้ก็ประทับใจที่สุด

ม้ง

(69) เราไม่สามารถเข้าใจได้เลย

(70) แต่ความน่ารักนั้นยังเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

(71) เมื่อเรารู้ว่ามีสวรรค์นรก เราก็พยายามหาวิธีทางที่จะขึ้นไปยังสวรรค์เพื่อที่จะคืนดีกับพระเจ้า

มอญ

(72) เด็กมอญแท้เลย

(73) ตัวหนังสือมันตาย มันหายไปแล้ว

มอแกน

(74) เรือไม่กำมันจะไม่จม

(75) บ้านพังกัน

เมี่ยน

(76) เราไม่ต้องเหนื่อย

(77) กริ่งจะดังอีกครั้งหนึ่ง

เวียคนาม

(78) พออายุสี่สิบสองปีก็แต่งงาน

(79) เขาก็เห็นใจละ

ด้วย

(80) บางทีก็แฉ่

(81) ผมก็ร้อนมาก

จากตัวอย่างประโยคข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำกริยาคุณศัพท์ (adjectival verb) เช่น สุข เก่ง แทะ ดั่ง แฉ่ ร้อน และกริยาประสม เช่น สลดใจ ประทับใจ หมดหวัง แสนรู้ ก็จัดว่าเป็นกริยาลำพังด้วย

3.3.2 กริยากรรม หรือ สกรรมกริยา <__N>⁴

กริยากรรม คือ คำกริยาที่ต้องการคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมตามหลัง โดยคำนามดังกล่าวต้องสามารถนำมากลับให้เป็นประธาน และทำคำกริยาให้เป็นกรรมจากโดยเติมคำว่า ถูก ได้ เช่น ฉัน เขียนรายงานส่งอาจารย์ เขียน เป็นกริยากรรม เพราะปรากฏกับคำนาม รายงาน ที่ทำเป็นประโยคกรรมจากได้ว่า รายงานถูกเขียนส่งอาจารย์

ตัวอย่างกริยากรรมในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ ได้แก่ ส่ง ขาน ปลูก ตั้ง เซ็ด เก็บ เนรเทศ ต้ม ซื้อ ตัดเย็บ เปลี่ยน สืบทอด สร้าง สั่ง เคียดเค้น ก่อตั้ง ดึง หว่าน ถอน พา พรวน เกี่ยว ต้ม

กะเหวี่ยง

(82) คุณส่งงานผิด

(83) แกขานชื่อทุกคน

เขมร

(84) แต่ก่อนปลูกปอ

(85) เขาก็ตั้งโรงงาน

⁴ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ใช้สัญลักษณ์ <__N> แทนคำนามที่เป็นส่วนหลักของนามวลี ซึ่งจะมีส่วนขยายหรือไม่ก็ได้ เช่น แทนคำนาม ครู ในนามวลี ครู ครู ของฉัน ครู ที่สอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาที่สำคัญมาก (ดูรายงานวิจัยเล่มที่ 1 บทที่ 5 หัวข้อ 5.2)

จินแต่จัว

- (86) เราเซ็ดที่มงานไว้
(87) เขาเป็นคนที่เก็บข้อมูลตรงนี้มา

ญ้อ

- (88) สุดท้ายก็ต้องเนรเทศเมียน้อยออกจากบ้าน
(89) เขาดั้นเนื้อ

ไทยพวน

- (90) วันนี้ก็ทำกินเอง ก็ซื้อของสดไป
(91) เมื่อก่อนป่าตัดเย็บเสื้อผ้า

ผู้ไท

- (92) ผมจะเปลี่ยนผ้าขาวม้าให้
(93) ชีวิตของเราที่จะไม่อับเฉา แล้วคงจะสืบทอดเจตนาารมณ์ของวัฒนธรรม

ม้ง

- (94) พระเจ้าสร้างมนุษย์คู่แรก
(95) เป็ดก็สั่งผัก

มอญ

- (96) เขาก็เคยเคยแค้นคนพม่ามากเลย
(97) เราก่อตั้งชมรมขึ้นมาเนี่ย เราก็อยากจะให้เด็ก ๆ เรียนรู้

มอแกน

- (98) มันจะไม่คิงกระแสน้ำไป

เมี่ยน

- (99) เราว่านกล้าเอง ถอนกล้าเอง
(100) ท่านก็จะพานักศึกษาลงไปทำงาน

เวียดนาม

- (101) เราก็พรวนดินธรรมดา
 (102) ผมก็มาขอเกี่ยวหญ้าน้อย

ส่วย

- (103) เขาก็ดื่มน้ำ

3.3.3 กริยาเติมเต็ม <__N(COR)>⁵

กริยาเติมเต็มจัดเป็นกริยากรรมประเภทหนึ่งที่อยู่ตามลำพังไม่ได้ ต้องการนามที่เป็นส่วนเติมเต็ม (complement) ตามหลัง เพื่อให้สมบูรณ์ แต่นามนั้นไม่ใช่กรรม เพราะไม่สามารถทำให้เป็นกรรมจากได้ เช่น เราขาดความรู้ ไม่สามารถละค่านามที่ตามหลังกริยาได้ *เราขาด และไม่สามารถทำเป็นประโยคกรรมจากได้ *ความรู้ถูกขาด

ตัวอย่างกริยาเติมเต็มในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ ได้แก่ เป็น เกี่ยวกับ ขาย มี ฟัง เหลือ เข้า เหมือน ออก อยู่ เล็ก เต็ม

กะเหรี่ยง

- (104) อนาคตมันเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนอะ
 (105) มันก็เกี่ยวกับการออกแบบ

เขมร

- (106) มันเป็นผีคาดรุนแรง
 (107) ข้าวก็ขายถึงละสิบบาท

จีนแต้จิ๋ว

- (108) หนูไม่มีเพื่อน
 (109) แต่ก็เพราะฟังลูกนี้แหละ ลูกจึงไม่ได้ออกจากบ้านเลย

⁵ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (ในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน บทที่ 5 หัวข้อ 5.3) ใช้สัญลักษณ์ย่อว่า COR แทนส่วนเติมเต็ม (complement) ซึ่งมีการกัมพันธ์ CORRESPONDENT

ญ้อ

- (110) เพราะยังเหลือหมอปราบจรเข้คนหนึ่งซึ่งเป็นผู้หญิง
(111) ผมยังไม่ได้เข้าโรงเรียนประถมด้วยซ้ำไป

ไทยพวน

- (112) เงินหมั้นก็เหมือนเงินแสน
(113) ป้าจะเป็นคนดูแลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ผู้ไท

- (114) คนสมัยนั้น ไม่มีปัญญาจะเข้าถ้าไป
(115) ควั่นจี๊เข้าเข้าตา

ม้ง

- (116) ข้าพเจ้าเป็นคนจังหวัดน่าน
(117) ตอนเด็กผมเป็นคนที่ซนมาก

มอญ

- (118) คุณแม่เป็นคนมอญ
(119) ประเพณีปีใหม่สงกรานต์ เหมือนคนไทยหรือเปล่า

มอแกน

- (120) ไอนี้ตั้งฮกเดือนแล้ว รู้ว่าเป็นหญิงเป็นชายแหละ

เมี่ยน

- (121) บางที่มีผู้ชมมาเป็น 100 คน
(122) เออ...เป็นเวลาถึง 1 ชั่วโมงเต็ม ๆ นะ

เวียคนาม

- (123) ตอนแรกมันจะออกดอกสีเหลือง ต่อมามันจะเป็นสีแดง
(124) คนนั้นมาอยู่ช่วงคนใหม่

ส่วย

(125) เขาทำงาน เขาเล็กสองทุ่ม

(126) ก็พอเต็มอีกแล้วก็เอาอีกมาใหม่

3.3.4 กริยาสถานที่ <__N(LOC)>⁶

กริยาสถานที่ หมายถึง คำกริยาที่ตามด้วยคำนามที่บ่งบอกสถานที่ แต่คำนามดังกล่าวไม่ใช่กรรมและไม่ใช่วรรณเติมเต็ม เช่น อยู่ ถึง ไป เลย ส่ง ตาม ผ่าน ใกล้

กะเหรี่ยง

(127) เราอยู่บ้านที่ภู

(128) เป็นคนจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยกำเนิดนะกะ คืออยู่อำเภอแม่สะเรียง

เขมร

(129) พวกกันเดินไป พอถึงบ้านก็หาทิสเทวดา

(130) บ้านเก่าอยู่หนองปรือ

จีนแต้จิ๋ว

(131) แม่หนูอยู่ตลาดเนีย

(132) พอเลยอบต. ไปก็จะเจอหมู่บ้าน

ญ้อ

(133) เขาเอามาด้อม เขาก็ส่งตลาด

(134) เลยหมู่บ้านพิมพ์รอกไปด้านนั้นนะมีอยู่

ไทยพวน

(135) ไปนอนโรงพยาบาลเราจะให้คืนสระร้อย

⁶ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (ในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน บทที่ 5 หัวข้อ 5.4) ใช้สัญลักษณ์ย่อว่า LOC แทนคำนามที่มีการกสัมพันธ LOCATIVE

(136) ตาก็เอายายไปนา

ผู้ไท

(137) คนสมัยนั้นไม่มีปัญญจะเข้าถ้าไป

(138) ปล่อยม้ามตามไหล่เขาเทือกเขาภูพาน ผ่านวังคำ วังเจิง

ม้ง

(139) เราไปตลาดแต่เช้า

(140) คนเหล่านั้นก็จะได้อยู่แผ่นดินสวรรค์ของพระเจ้า

มอญ

(141) เกษียณแล้วก็เลยมาอยู่บ้านเกิด

มอแกน

(142) วันนั้นไปโรงพยาบาลลงวณนี้เกือบตายเลย

เมี่ยน

(143) ทุกคนขึ้นไปชั้นบน

เวียดนาม

(144) มีใกล้บ้านหนองบ่อ

(145) แต่ว่าเขาอยู่บ้านนอก

ส่วย

(146) ไปสวนไปเลี้ยงควาย

(147) เข้าป่าเข้าดง เก็บผัก

3.3.5 กริยาตามด้วยกริยา <__V>⁷

กริยาตามด้วยกริยา หมายถึง คำกริยาประเภทที่ต้องมีคำกริยาตามหลังเสมอ โดยจะมีหนึ่งคำหรือหลายคำตามหลังก็ได้ กริยาประเภทนี้จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) คำกริยาช่วย (auxiliary verb) เช่น ต้อง ควร อาจ 2) คำกริยาทั่วไป อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ เรียกหน่วยสร้างที่มีกริยาตามด้วยกริยาว่า หน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction) (ดูหัวข้อ 5.5 บทที่ 5 รายงานวิจัยเล่ม 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน”)

ตัวอย่างกริยาตามด้วยกริยาประเภทกริยาช่วยในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

กะเหรี่ยง

(148) ภาษาอังกฤษสามารถเป็นสื่อกลางเวลาสื่อสาร

(149) ตอนนี้เรากำลังเรียนอยู่

เขมร

(150) บางคนเขาก็ชอบสัปดาห์

(151) แต่ก่อนไม่เคยมีหมอ

จีนแต้จิ๋ว

(152) การรับสารถือเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง

(153) คุณชอบเล่นเกมอะไร

ญ้อ

(154) เราต้องเอาเปรียบไว้ก่อน

(155) อาจารย์ก็เคยถามผมว่าหลวงปู่เคยบวชไหม

ไทยพวน

(156) เวลาเราประชุม เราต้องแจ้งให้รู้ว่าเงินปีที่เราใช้ไปเท่านี้

⁷ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (ในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน บทที่ 5 หัวข้อ 5.5) ใช้สัญลักษณ์ย่อว่า V แทนคำกริยา

(157) ข้าวคั่วที่บ้านจะไม่ชอบกิน

ผู้ไท

(158) เวลานี้ควรทำอะไร

(159) เราต้องไปถึงโรงเรียนก่อนเวลาแปดนาฬิกา

ม้ง

(160) เราต้องทำเต็มที่

มอญ

(161) ตอนนี้วัดอัมพวันกำลังริเริ่มและก็ฟื้นฟูอนุรักษ์

(162) ป้าไม่เคยเป็นครู

มอแกน

(163) ชาวเลก็ต้องอยู่ริมเล

เมี่ยน

(164) เราต้องวางตัวให้เหมาะสม

เวียดนาม

(165) เคยฟังภาษาอยู่ แต่ฟังไม่ออก

(166) เด็กนักเรียนจำเป็นต้องเรียนภาษาเวียดนาม

ส่วย

(167) โคลนนี้ก็ต้องเป็นสระน้ำที่ไม่เคยขาดน้ำ

ตัวอย่างกริยาตามด้วยกริยาประเภทกริยาทั่วไปในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

กะเหรี่ยง

(168) รุ่นพี่คนหนึ่งแนะนำมา

(169) อาจารย์เขาสอนเข้าใจ

เขมร

(170) ข้าวยังได้ต้มกิน

(171) แต่ก่อนมาทำสวน

จีนแต่จ้าว

(172) ข้อมูลเก็บมาตลอดเลย

(173) ทำไมขายหมด

ญ้อ

(174) เจ้าของบ้านเขามาเปิดดูจีถั่ว

(175) แต่หลังจากนั้นก็หายสาบสูญไป

ไทยพวน

(176) มันก็ไม่นั่งพูดภาษาพวน

(177) เมื่อก่อนจะไม่ไปซื้อผ้าตลาดเลย

ผู้ไท

(178) ลูกสาวคนสุดท้องเรียนจบ ก็ไปช่วยสอนที่โรงเรียนกาญจนาภิเษก

(179) บางครั้งเขาพูดผิดกาลเวลา

ม้ง

(180) ลองคิดดูนะครับ

(181) ดีมากที่ได้มาเรียนที่นี่

มอญ

(182) คนมอญห้ามเล่นตุ๊กตา

(183) โดยมากจะนิยมกินปลากัน

มอแกน

(184) หมอ ไม่บอกว่าให้หยุดกินยา

(185) มอแกน มาอยู่ที่หลัง

เมี่ยน

(186) พอเรา เข้าไปถึง มีนักศึกษา 1 คน

(187) ทุกคนที่สนใจจะ ขึ้นมาเยี่ยมชม ที่นี้ได้

เวียดนาม

(188) เขาว่า มันเรียนยาก

(189) ถึงแปดโมง รีบกลับมา

ส่วย

(190) นก จะออกมาเขี่ยกิน

(191) มันจะ วิ่งไปถูกตาข่าย ที่เราดัก

3.3.6 กริยาตามด้วยกริยา ให้+กริยา <__v(ให้)v>⁸

กริยาประเภทนี้เป็นกริยาที่มีคำว่า ให้ ตามหลัง และคำว่า ให้ ดังกล่าว ทำหน้าที่เป็นตัวนำส่วนเติมเต็ม (complementizer) ส่วนที่ตามหลัง ให้ เรียกว่า อนุประโยคเติมเต็ม (complement clause) ซึ่งประกอบด้วยคำกริยาหลัก กริยาประเภทนี้มีความหมายเชิงทำให้เกิด เชิงบังคับ หากปรากฏตามลำดับแล้วจะมีความหมายไม่สมบูรณ์ (ดูบทที่ 5 หัวข้อ 5.6 ในรายงานวิจัยเล่ม 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

ตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยาตามด้วยอนุประโยคเติมเต็ม ให้

กะเหรี่ยง

(192) แก ไม่ยอมให้ทำใหม่⁹

⁸ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (ในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน บทที่ 5 หัวข้อ 5.6) ใช้สัญลักษณ์ <__v(ให้)v> แทนกริยาประเภทนี้

เขมร

- (193) แกตั้งให้เป็นผู้ช่วยแต่นั้นมา/
(194) คนหมู่บ้านนี้เอาไปกล้วยก้านกล้วยมาปูให้นอน/

จีนแต้จิ๋ว

- (195) หนูไม่ต้องการให้คนมารู้/
(196) สงสารจังเลย จึงอยากให้มีหมู่บ้านพุทธศาสตร์นี้/

ญ้อ

- (197) เขาบอกให้สาวคมหาสมัย/
(198) พอตีผมก็เลยเล่าให้ฟัง/

ไทยพวน

- (199) ตาแกก็บอกให้ผู้ใหญ่เป็นลูกพี่ชาย/

ผู้ไท

- (200) วันนี้จะจับให้ได้ข้างตัวนี้/

ม้ง

- (201) พระเจ้าจะช่วยให้ข้าพเจ้าเรียนถึงจุดที่สูงสุด/
(202) เขาจะอธิบายให้ท่านฟัง/

มอญ

- (203) ก็อยากจะแนะนำให้หนูเนี่ยรู้จักคนเก่าแก่/
(204) หนูมาใหม่เย็น ๆ คึกว่า ต้องรอให้เค้าเลิกเรียนมั้ง/

มอแกน

- (205) เขาจะเล่าให้เด็กตัวขนาดนี้ต้องไปนั่งฟัง/

⁹ คณะผู้วิจัยใช้เครื่องหมาย [] แทนอนุประโยคเดิมเต็ม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (ฉบับที่ 5 หัวข้อ 5.6 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน”)

(206) เขามีการที่ว่าแนะแนว/ให้ชาวบ้านไปอยู่เกาะ]

เมียน

(207) ต้องวางตัว/ให้เหมาะสม]

(208) อาจารย์ไม่อนุญาตให้ใช้โทรศัพท์นะ

เวียคนาม

(209) เดี๋ยวนี้ผมก็ได้มอบ/ให้ลูกชายผมทำหมด]

(210) ได้ปลานูมาตัวหนึ่งก็มาต้ม/ให้ลูกกิน]

ส่วย

(211) ลูกเล็กลูกใหญ่ดันสูงดันต่ำจะมี/ให้เรากินเต็มเลย]

(212) ข้าวเปลือกคือข้าวที่เราคว่ำ/ให้ละเอียดแล้วใส่กลิ่นหอม]

3.3.7 กริยาตามด้วยบุพบท ที่+กริยา <__P(ที่)V>

คำกริยาประเภทนี้ต้องการตัวนำส่วนเติมเต็ม (complementizer) คำว่า ที่ กับอนุประโยคเติมเต็ม (complement clause) ตามหลัง ในทางความหมาย กริยาประเภทนี้มีความหมายเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก หากปรากฏตามลำพังแล้วจะมีความหมายไม่สมบูรณ์

ตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยาตามด้วยอนุประโยคเติมเต็ม ที่

กะเหรี่ยง

(213) แต่ก็โชคดี/ที่เจออาจารย์ 2 ท่านนี้]

(214) ขอบคุณ/ที่ให้กำลังใจ]

จีนแต้จิ๋ว

(215) ครูบาอาจารย์เราเนียโชคดี/ที่เคยไปบวชมา 4 เดือน]

ญ้อ

- (216) พญาเงือกกล่าวขอบคุณชายผู้นั้นและพร้อมที่ให้กลางวันตามคำสัญญาไว้/
‘พญาเงือกกล่าวขอบคุณชายผู้นั้น และพร้อมที่จะให้รางวัลตามคำสัญญาไว้’

ไทยพวน

- (217) ทำไมคิดที่จะซื้อบ้าน/

ผู้ไท

- (218) เราสบายใจที่อยู่งมนตาย/

ม้ง

- (219) ผมไม่สามารถที่จะใส่กลับเข้าไปในอันเดิม
(220) มันพยายามที่จะทำลายพระเจ้า
(221) พระเจ้าไม่ประสงค์ที่จะให้เราเชื่อ

มอญ

- (222) ถ้าหันเหินเนี่ย คือแบบว่าไม่ยอมที่จะอโหลให้พม่า/

มอแกน

- (223) แต่ดีที่มันถูกน้อยตรงนี้อะ/

เมี่ยน

- (224) ข้าพเจ้าเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่เพื่อพระองค์นะคะ
(225) มนุษย์คนนั้นอยากที่จะรู้จัก และก็เปลี่ยนแปลง
(226) ท่านใคร่สนใจที่จะรู้จักกับที่สุดก็สามารถที่จะถามหรือว่าคิดต่อสอบถามได้

อนึ่ง ในภาษาย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เวียดนาม และส่วย คณะผู้วิจัยไม่พบกริยาที่ตามด้วย
ตัวนำส่วนเติมเต็ม ที่ พบแต่รูปแบบย่อย <__จะV> คือเป็นรูปแบบที่มีตัวนำส่วนเติมเต็มไร้รูป (zero
complementizer) นำหน้าอนุประโยคเติมเต็ม นอกจากนี้ ประธานของคำกริยาในประโยคหลักกับ

ประธานของกริยาในอนุประโยคอ้างอิงถึงสิ่งเดียวกัน (coreferential) (ดูแบบที่ 5 หัวข้อ 5.8 ใน “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

ตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยา < จะV>

เขมร

(227) ต่างกันไปรื้อกันอยู่นาหลวงนั้น กลัว/จะมาถึงบ้าน

เวียดนาม

(228) บอกตรง ๆ ว่าเบื่อสุด ๆ เลย ไม่~~อยาก~~/จะอยู่

ส่วย

(229) การเข้าป่าก็จะเลือกผลไม้ที่เรา~~จำเป็น~~จะต้องกิน

3.3.8 กริยาตามด้วยบุพบท ว่า+กริยา <__P(ว่า)V>

คำกริยาประเภทนี้ เป็นคำกริยาที่มีคำบุพบท ว่า และอนุประโยคเติมเต็ม (complement clause) ตามหลัง คำบุพบท ว่า ดังกล่าว ทำหน้าที่เป็นตัวนำส่วนเติมเต็ม (complementizer) คำกริยาประเภทนี้ มีความหมายเกี่ยวกับการพูด การอธิบาย การอ้างอิง และหากปรากฏตามลำพังแล้วจะมีความหมายไม่สมบูรณ์

ตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยาตามด้วยอนุประโยคเติมเต็ม ว่า

กะเหรี่ยง

(230) ชุคเคิม ไม่รู้/ว่าสภาพมันจะเป็นยังไงนะครับ

(231) รู้สึก/ว่าผิวมันเปลี่ยนสีไปเลยนะครับ

(232) ก็เป็นกระเหรี่ยงเหมือนกันก็~~คาด~~หวัง/ว่าเค้าคงจะช่วยคงช่วยได้มากอยู่

เขมร

(233) ไม่ทำอะไรก็ได้~~ยืน~~ว่าตาย

(234) แม่ก็บอกว่าไปช่วยแม่ก่อน]

จิ้นแต่จั่ว

(235) แม่จะได้รู้ว่าคุณทำร้ายลูกคุณยังไง]

(236) หนูกำลังเข้าใจว่าเขากำลังสื่อสารอะไรให้หนู]

ญ้อ

(237) คนทำขอยางจึงได้นับถือว่าเป็นผีบรรพบุรุษเลี้ยงลูกหลานมา]

(238) ขอบอกว่าอย่าเอามาเลย]

ไทยพวน

(239) งานบุญกำฟ้าจะเห็นว่ามีข้าวจีเนี้ย]

(240) แม่ก็บอกว่าชั้นตอนมันเป็นอย่างนี้]

ผู้ไท

(241) ไม่พูดว่าทำอย่างนั้นดี ทำอย่างนี้ดี]

(242) คนที่มาทีหลังก็ถามว่าขนมนี้ได้จากไหน]

ม้ง

(243) เราก็อยาคิดว่ามันยากเกินไป]

(244) เราไม่รู้ว่าเราจะได้รับงบประมาณส่วนไหน]

มอญ

(245) คนไทยเชื้อสายมอญนั้นนับถือผีโรง เชื่อมั่นว่าผีโรงนี้คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์]

(246) ป้าทำสมาธิว่าทางชมรมเค้าเชิญป้า]

มอแกน

(247) หลวงยกบ้านให้แต่ไม่รู้ว่าต้องผ่อนให้หลวงมัย]

เมียน

- (248) เมื่อเห็นค่านีก็จะเห็นว่าข้างนอกก็ค่อนข้างจะมีปัญหาในเรื่องนี้ด้วยนะค่ะ/
 (249) ข้าพเจ้าก็คิดว่าทำไมพระเยซูคริสต์จะต้องไปอยู่ที่นั่นด้วย/

เวียดนาม

- (250) เขาก็เห็นว่าเราไม่สนใจ/
 (251) พวกเพื่อน ๆ ก็บอกว่ายายทำอร่อย/

ส่วย

- (252) ไม่ทราบว่าภาษาไทยเรียกอะไร/
 (253) คนเฒ่าคนแก่บอกว่ากินแล้วจะเป็นยานะครับ

3.3.9 กริยาตามด้วยบุพบทวลี <__P N>

คำกริยาประเภทนี้เป็นกริยากรรมที่ต้องมีคำบุพบทกับนามวลีตามหลัง (ในที่นี้แทนด้วย N) ซึ่งประกอบด้วยคำนามคำพัง หรือคำนามกับคำขยายก็ได้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์กล่าวไว้ในหัวข้อ 5.9 บทที่ 5 ใน “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” ว่ากริยาจะเป็นตัวเลือกบุพบทที่มาปรากฏร่วม ผู้พูดจะเปลี่ยนเป็นคำอื่นไม่ได้

ตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยาตามด้วย บุพบท+นาม

กะเหรี่ยง

- (254) ดิฉันก็จบจากแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา
 (255) เพื่อน ๆ สาขาอื่นเขาพูดถึงการเรียนวิชากฎหมาย

เขมร

- (256) เลื่อนอนทำเอง ทอเอง เย็บกับมือนั่นแหละ
 (257) พวกแม่ยายพวกอะไรก็ทำด้วยมือเลยละ

จินแต่จัว

(258) อ้อ ไม่เคยศึกษาด้วยตนเอง

ญ้อ

(259) แต่มีเกลบที่ออกมาจากไห แสดงว่าควายตัวนี้คลานออกมาจากไห

ไทยพวน

(260) มันลื้อถึงชีวิตจริงได้มากกว่า

ผู้ไท

(261) เห็นอะไรมากมายแต่ไปไกลจากโรงช้างไม่ได้

ม้ง

(262) เราต้องเรียนรู้ถึงหลักศาสนศาสตร์จริงๆ

(263) ถ้าผู้ใดขาดสติปัญญาก็ให้ผู้นั้นทูลขอจากพระเจ้า

มอญ

(264) วันนี้จะเล่าเกี่ยวกับเรื่องประเพณีการปลูกบ้านนะคะ

มอแกน

(265) คนมอแกนพวกเรานี้มาจากเกาะหมก ประเทศพม่า

เมี่ยน

(266) การนำเอาสิ่งพวกนี้ไปใช้ในการปฏิบัติจริงนะค่ะ

(267) ออกไปประกาศตามชนเผ่าของตัวเองนะ

เวียดนาม

(268) เรานี้ก็ถึงบรรพบุรุษพ่อแม่เรา

(269) เราไม่ได้ไปใกล้ชิดกับเขา

ส่วย

(270) เป็นธรรมชาติที่อยู่ในชนบท

(271) มองไปบนท้องฟ้าก็จะเห็นพวกว้าวเต็มไปหมด

3.3.10 กริยาตามด้วย กัน หรือ กับ+นาม <__กัน>/<__P(กับ)N>

คำกริยาประเภทนี้ หมายถึงคำกริยาที่ตามด้วยคำว่า กัน ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์ หรือตามด้วยบุพบทวลีที่ประกอบด้วย กับ+นามวลี ความหมายของคำกริยาประเภทนี้ เกี่ยวกับการกระทำซึ่งกันและกัน และมีผู้กระทำอาการมากกว่าหนึ่งคน (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ 5.10 บทที่ 5 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

ตัวอย่างประโยคที่มีคำกริยา “กัน” หรือ “กับ”

กะเหรี่ยง

(272) นักเรียนช่วยกัน

(273) วันนี้เข้าไปเรียนกับอาจารย์คนจีน

เขมร

(274) สองคนนี่เขาออกไปชมดอกไม้ ก็ไปเจอกัน ไปเจอกับพระเอก

จีนแต้จิ๋ว

(275) ทางนั้นเขาพูดกันไม่ได้

(276) ทำไมถึงทำกับเราแบบนี้

ญ้อ

(277) วันนั้นผมก็ไปอยู่ที่มหาสารคามก็ไปนั่งคุยกัน

(278) ชายคนนั้นคุยกับพ่อเผ่าคำ

ไทยพวน

(279) เขาพูดกันเนี่ย เขาจะไม่พูดภาษาไทยเลย

(280) บางที่พูดกับไทยก็ไทยเลย

ผู้ไท

(281) ชาวบ้านเขาพูดกัน

(282) วันนั้นแตรร่อนจัดก็พูดกับเพื่อนว่า ถ้าผมอยู่ที่อำเภอคำชะอีนี้ ผมอยู่ไม่สุขแล้ว

ม้ง

(283) ทุกคนที่นี้ล้วนถูกสอนมาเหมือนกัน

(284) เราก็คจะทำให้ชีวิตของเราเริ่มเปลี่ยนแปลงใหม่เหมือนกับชีวิตของผมครับ

มอญ

(285) แต่ละเดือนนั้นจะไม่เหมือนกัน

(286) ผีนีคือไม่ใช่ผีนะคะ เป็นเหมือนกับเทพารักษ์นะ

มอแกน

(287) ผู้ชายกับผู้หญิงจะแต่งงานกัน

(288) แต่งงานกับฝรั่งเยอะไหมคะ

เมี่ยน

(289) ที่นี้อยู่กันแบบพี่แบบน้อง

(290) คณาจารย์ก็จะอยู่กับเราอย่างเนี้ยแหละ

เวียดนาม

(291) พวกเผ่าบ้านเราเหมือนกัน เรายังฟังไม่รู้เรื่อง

(292) หลักสูตรก็เหมือนกับหลักสูตรสอนนักเรียนมัธยมปกติ

ส่วย

(293) แล้วก็พวกใบมะขาวอ่อน มะขามเปียก มะขามอ่อนใส่กันแล้วก็ทำเสร็จ

(294) จำเป็นต้องไปหาขุดมันอยู่ในป่าดงมาหุงใส่กับข้าวสาร

อนึ่ง อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับคำกริยาประเภทนี้ว่า คำกริยาทุกคำอาจใช้กับคำว่า *กัน* และ คำว่า *กับ* ได้ทั้งนั้น เพื่อให้มีส่วนขยายที่บ่งบอกความหมายว่า ผู้กระทำการมากกว่า 1 คน เหล่านั้น มีปฏิสัมพันธ์กัน (ดูหัวข้อ 5.10 บทที่ 5 เล่มที่ 1) เช่น คำกริยา *เจอ* *ตอบ* *พูด* *คุย* *แต่งงาน* *อยู่* *เหมือน* *ใส่* ในตัวอย่างข้างต้น

3.4 สรุป

ผลการวิเคราะห์คำกริยาและการจำแนกประเภทย่อยของคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ทั้ง 12 ภาษา ตามเกณฑ์การปรากฏร่วม สามารถสรุปออกมาในรูปแบบของตารางได้ดังนี้

ภาษา	ปรากฏหลังคำปฏิเสธ		ประเภทย่อยของคำกริยา									
	ไม่	ม่	<_#>	<_N>	<_N(CO R)>	<_N(L OC)>	<_V>	<_V(ให้)V>	<_P(ที่)V>	<_P(ว่า)V>	<_P N>	<_กัน>/<_P(กับ)N>
1.กะเหรี่ยง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.เขมร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	<_จะ V>	✓	✓	✓
3.จีนแต้จิ๋ว	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4.ญ้อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.ไทยพวน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6.ผู้ไท	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7.ม้ง	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.มอญ	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9.มอแกน	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10.เมี่ยน	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11.เวียตนาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	<_จะ V>	✓	✓	✓
12.ส่วย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	<_จะ V>	✓	✓	✓

ผลการวิเคราะห์คำกริยาในภาษาไทยย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ญ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย พบว่าคำกริยาในทุกภาษาดังกล่าว คือคำที่ปรากฏตามหลังคำปฏิเสธ *ไม่* ใด ๆ หนึ่งก็ตาม ผลการวิเคราะห์พบว่า เฉพาะคำกริยาในภาษาไทยย่อยของชาวกะเหรี่ยง เขมร ญ้อ ไทยพวน เวียดนาม และส่วย เท่านั้น ที่ปรากฏ ตามหลังคำปฏิเสธ *บ่* ได้

ผลการวิเคราะห์ประเภทย่อยคำกริยาในภาษาไทยย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่ามีทั้งหมด 10 รูปแบบ ได้แก่ 1) กริยาลำพัง 2) กริยากรรม 3) กริยาเติมเต็ม 4) กริยาสถานที่ 5) กริยาตามด้วยกริยา 6) กริยาตามด้วยกริยา *ให้+กริยา* 7) กริยาตามด้วยบุพบท *ที่+กริยา* 8) กริยาตามด้วยบุพบท *ว่า+กริยา* 9) กริยาตามด้วยบุพบทวลี 10) กริยาตามด้วย *กัน* หรือ *กับ+นาม*

เมื่อเปรียบเทียบคำกริยาและประเภทย่อยของคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์กับในภาษาไทยมาตรฐาน พบว่ามีความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ที่สำคัญดังนี้

1) คำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์สามารถปรากฏตามหลังคำปฏิเสธได้ 2 คำ คือ *ไม่* และ *บ่* เช่น *ไม่มี บ่มี ไม่รู้ บ่รู้ ไม่ได้ บ่ได้ ไม่เอา บ่เอา*

2) คำว่า *คือ* เป็นคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ เพราะปรากฏหลังคำปฏิเสธ *บ่* ได้ เช่น *มันบ่คือสมัยก่อนเคื้อ และ บรรดาผู้คนไปห่มเบ็งนั้นก็บ่คือคน* ในภาษาไทยย่อยของชาวญ้อ แต่ข้อที่นําสงเกตคือ ความหมายของคำกริยา คือ ในที่นี้ หมายถึง ‘เหมือน’ หรือ ‘ใช่’

3) ในภาษาไทยย่อยของบางกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น เขมร เวียดนาม ส่วย ไม่พบคำกริยาที่ตามด้วยตัวนำส่วนเติมเต็ม ที่ พบแต่ตัวนำส่วนเติมเต็มไว้รูปนำหน้าอนุประโยคเท่านั้น เช่น *เบื้อสุด ๆ เลย ไม่อยากจะอยู่* ในขณะที่ในภาษาไทยมาตรฐาน สามารถพูดได้ทั้งสองรูปแบบ คือพูดว่า *เบื้อสุด ๆ เลย ไม่อยากจะอยู่* และ *เบื้อสุด ๆ เลย ไม่อยากที่จะอยู่*

บทที่ 4

คำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

4.1 หลักการระบุคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

หลักการระบุคำนามในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ญ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ลัวะ ในที่นี้ ยึดถือตามเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ นัฐวุฒิ ไชยเจริญ ใช้ในการระบุคำนามในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูบทที่ 4 รายงานวิจัยเล่มที่ 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน”) กล่าวคือ คำ ๆ หนึ่งจะถูกตัดสินให้เป็นคำนาม หากมีลักษณะการปรากฏดังนี้

ก. เป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏหลังคำว่า *ไม่* หรือคำว่า *ບໍ່* ได้ ตัวอย่างเช่น *ไม่บ้าน *ไม่จังหวัด *ไม่คน *ไม่ใคร *ไม่ความสุข *ไม่ครั้ง *ไม่อาจารย์ *บໍ່ใบ *บໍ່น้อง *บໍ່ข้าว

ข. เป็นคำที่ปรากฏหน้าคำกริยาได้ โดยทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยา ตัวอย่างเช่น

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำนาม	ตัวอย่างประโยค
(1)	กะเหรี่ยง	คิฉัน	<u>คิฉันสนใจด้านการทูตนะคะ</u>
(2)	เขมร	ยาย	<u>ยายเกิดวันไหน</u>
(3)	จีนแต้จิ๋ว	อาจารย์	<u>อาจารย์คิดว่าเราสามารถทำได้ไหม</u>
(4)	ญ้อ	การเดินทาง	<u>การเดินทางลำบากมาก</u>
(5)	ไทยพวน	ป้า	จริง ๆ เมื่อก่อน <u>ป้า</u> ทำนา
(6)	ผู้ไท	ม้า	<u>ม้า</u> ไปอยู่ที่ไหน
(7)	ม้ง	ข้าพเจ้า	<u>ข้าพเจ้าทุกข์ใจมาก</u>
(8)	มอญ	บรรพบุรุษ	<u>บรรพบุรุษ</u> เล่าว่าเขามาจากเมืองหงสา
(9)	มอแกน	ญี่ปุ่น	<u>ญี่ปุ่น</u> เข้าใจว่าเป็นเรือลาดตระเวน
(10)	เมี่ยน	นักศึกษา	<u>นักศึกษา</u> สามารถทำอะไรก็ได้
(11)	เวียดนาม	เมล็ด	<u>เมล็ด</u> ไปกับลมได้ยังไงก็ไม่รู้นะ

(24) ส่วน ของ ของใช้แสงสว่างแต่ก่อนก็มีตะเกียง

คำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ (13) – (24) เป็นคำนามเพราะปรากฏหน้าคำกริยาไม่แท้ซึ่งเป็นส่วนขยายได้ โดยคำนาม พี่ชาย ในตัวอย่างที่ (13) เป็นส่วนหลักของคำกริยา อยู่ คำนาม ป่า ในตัวอย่างที่ (14) เป็นส่วนหลักของคำกริยา รก คำนาม หน้าที่ ในตัวอย่างที่ (15) เป็นส่วนหลักของคำกริยา สร้าง คำนาม ท่า ในตัวอย่างที่ (16) เป็นส่วนหลักของคำกริยา จอด คำนาม คน ในตัวอย่างที่ (17) เป็นส่วนหลักของคำกริยา ดูแล คำนาม หลัก ในตัวอย่างที่ (18) เป็นส่วนหลักของคำกริยา สร้าง คำนาม อาจารย์ ในตัวอย่างที่ (19) เป็นส่วนหลักของคำกริยา สอน คำนาม อะไร ในตัวอย่างที่ (20) เป็นส่วนหลักของคำกริยา แตกต่าง คำนาม แว่นตา ในตัวอย่างที่ (21) เป็นส่วนหลักของคำกริยา ทำ คำนาม กิจกรรม ในตัวอย่างที่ (22) เป็นส่วนหลักของคำกริยา ประกวด คำนาม ดอก ในตัวอย่างที่ (23) เป็นส่วนหลักของคำกริยา ใหญ่ คำนาม ของ ในตัวอย่างที่ (24) เป็นส่วนหลักของคำกริยา ใช้

ง. คำนามปรากฏหลังคำกริยาได้ โดยทำหน้าที่เป็นกรรมหรือเป็นส่วนขยายของคำกริยา ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างคำนามที่ปรากฏหลังคำกริยาและทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนาม</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(25)	กะเหรี่ยง	หนังสือ	คืนนั้นอ่านหนังสือทั้งคืนเลย
(26)	เขมร	ที่	แกขายที่ให้
(27)	จีนแต้จิ๋ว	อะไร	เค้ากำลังสื่อสารอะไรให้หนู
(28)	ญ้อ	นครเวียงจันทน์	แม่ทัพไทยได้ทำลายนครเวียงจันทน์ พังลงหมด
(29)	ไทยพวน	สาว	หนุ่มก็มาจีบสาว
(30)	ผู้ไท	ต้นไม้	คนต่างบ้านต่างเรือนไปตัดต้นไม้
(31)	ม้ง	ขนมปัง	ไปซื้อขนมปังหนึ่งถุง
(32)	มอญ	ตุ๊กตา	คนมอญห้ามเล่นตุ๊กตา
(33)	มอแกน	ภาษา	เขาสอนภาษานะ
(34)	เมี่ยน	อาหาร	เราจะต้องรับประทานอาหาร

(35)	เวียดนาม	หญ้า	ผมกะมาขอ <u>เกี่ยวหญ้า</u> หน่อย ไปให้วัว
(36)	ลาว	ตะเกียง	ไฟก็ <u>ใช้ตะเกียง</u>

คำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ (25) – (36) เป็นคำนามเพราะปรากฏหลังคำกริยาและทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยาได้ ในตัวอย่างที่ (25) คำนาม หนังสือ ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา อ่าน ในตัวอย่างที่ (26) คำนาม ที่ ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา ขาย ในตัวอย่างที่ (27) คำนาม อะไร ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา สื่อสาร ในตัวอย่างที่ (28) คำนาม นครเวียงจันทน์ ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา ทำลาย ในตัวอย่างที่ (29) คำนาม สาว ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา จีบ ในตัวอย่างที่ (30) คำนาม ต้นไม้ ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา ตัด ในตัวอย่างที่ (31) คำนาม ขนมปัง ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา ซื้อ ในตัวอย่างที่ (32) คำนาม ตุ๊กตา ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา เล่น ในตัวอย่างที่ (33) คำนาม ภาษา ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา สอน ในตัวอย่างที่ (34) คำนาม อาหาร ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา รับประทาน ในตัวอย่างที่ (35) คำนาม หญ้า ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา เกี่ยว ในตัวอย่างที่ (36) คำนาม ตะเกียง ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยา ใช้

ตัวอย่างคำนามที่ปรากฏหลังคำกริยาและทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนาม</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(37)	กะเหรี่ยง	ภาษาอังกฤษ	ไม่ค่อย <u>ถนัดภาษาอังกฤษ</u> เท่าไร
(38)	เขมร	โรงเรียน	ต่อมาอีกสองสามปี มา <u>โรงเรียนใหม่</u> อยู่ทั่ว
(39)	จีนแต้จิ๋ว	ความคิด	คนนี้ <u>ยังมีความคิด</u> เลย
(40)	ญ้อ	สกลนคร	จึงให้ <u>ญ้ออยู่สกลนคร</u> ส่วนหนึ่ง
(41)	ไทยพาน	สิ่งตอบแทน	ก็ <u>ช่วยเขาไปโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน</u>
(42)	ผู้ไท	เงิน	ชาวบ้านหนองห้างก็ <u>คอต</u> <u>ผู้เงิน</u> ไม่ได้
(43)	ม้ง	ปี	ข้าพเจ้า <u>ตัดสินใจมาเรียนปี</u> นี้
(44)	มอญ	คนไทย	ขนมที่ <u>เลี้ยง</u> นะก็อาจจะ <u>ไม่เหมือนคนไทย</u>
(45)	มอแกน	โรงพยาบาล	วันนั้น <u>ไปโรงพยาบาล</u> ลง <u>ว</u> คนก็ <u>เกือบตาย</u> เลย
(46)	เมี่ยน	ห้องอาหาร	เมื่อ <u>เข้าห้องอาหาร</u> เรา <u>ต้อง</u> รับประทาน <u>อาหาร</u>
(47)	เวียดนาม	กระถาง	เขาให้ <u>มา</u> ต้นหนึ่งก็ <u>เลยลงกระถาง</u> ไปแล้ว

(48) ล้วย ผ้าไหม ผ้าขาวม้าเป็นผ้าไหม

คำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ (37) – (48) เป็นคำนามเพราะปรากฏหลังคำกริยาและทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยาได้ ในตัวอย่างที่ (37) คำนาม *ภาษาอังกฤษ* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *ถนัด* ในตัวอย่างที่ (38) คำนาม *โรงเรียน* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *มา* ในตัวอย่างที่ (39) คำนาม *ความคิด* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *มี* ในตัวอย่างที่ (40) คำนาม *สกลนคร* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *อยู่* ในตัวอย่างที่ (41) คำนาม *สิ่งตอบแทน* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *หวัง* ในตัวอย่างที่ (42) คำนาม *เงิน* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *สู้* ในตัวอย่างที่ (43) คำนาม *ปี* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *เรียน* ในตัวอย่างที่ (44) คำนาม *คนไทย* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *เหมือน* ในตัวอย่างที่ (45) คำนาม *โรงพยาบาล* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *ไป* ในตัวอย่างที่ (46) คำนาม *ห้องอาหาร* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *เข้า* ในตัวอย่างที่ (47) คำนาม *กระถาง* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *ลง* ในตัวอย่างที่ (48) คำนาม *ผ้าไหม* ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา *เป็น*

จ. คำนามปรากฏหลังคำบุพบทได้ โดยทำหน้าที่เป็นส่วนจำเป็นที่ขาดไม่ได้ในหน่วยสร้างบุพบทวลี ซึ่งเป็นหน่วยสร้างไร้ศูนย์ (exocentric construction) ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างคำนามที่ปรากฏหลังคำบุพบทในหน่วยสร้างบุพบทวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนาม</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(49)	กะเหรี่ยง	ด้าน	เขาให้ความรู้ใน <u>ด้าน</u> ต่าง ๆ
(50)	เขมร	สมัย	มาถึง <u>สมัย</u> นี้ไม่มีหมอ
(51)	จีนแต้จิ๋ว	บ้าน	ลูกที่ <u>บ้าน</u> ก็เหมือนกันทุกคน
(52)	ญ้อ	แม่น้ำโขง	เจ้าอนุวงศ์กวาดต้อนชาวญ้อไปอยู่ฝั่งซ้ายของ <u>แม่น้ำโขง</u>
(53)	ไทยพวน	สมาชิก	เราก็เลยระดมทุน <u>หุ้นจากสมาชิก</u>
(54)	ผู้ไท	กระดาน	เวลาเข้าไปสอนนักเรียนจะเขียนใน <u>กระดาน</u> ไว้เลย
(55)	ม้ง	ตลาด	คนขับรถที่จะไป <u>ส่งที่ตลาด</u> ก็มา
(56)	มอญ	คนมอญ	ประเพณีอะไรเกี่ยวกับ <u>คนมอญ</u> ที่ต่างจากคนไทย

(57)	มอแกน	อุร็กลาไวย์	ศพมออร์แกนกับ <u>อุร็กลาไวย์</u> จะฝังไม่เหมือนกัน
(58)	เมี่ยน	เรื่องส่วนตัว	นักศึกษาสามารถทำอะไรก็ได้ใน <u>เรื่องส่วนตัว</u>
(59)	เวียคนาม	เขา	กิจกรรมของ <u>เขา</u> เยอะมาก
(60)	ส่วย	ป่า	แล้วก็ต้องแห่กันไปเก็บดอกไม้ตาม <u>ป่า</u>

คำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ (49) – (60) เป็นคำนามเพราะปรากฏหลังคำบุพบทได้ คำนาม ด้าน ในตัวอย่างที่ (49) ปรากฏหลังคำบุพบท ใน คำนาม สมัย ในตัวอย่างที่ (50) ปรากฏหลังคำบุพบท ถึง คำนาม บ้าน ในตัวอย่างที่ (51) ปรากฏหลังคำบุพบท ที่ คำนาม แม่น้ำโขง ในตัวอย่างที่ (52) ปรากฏหลังคำบุพบท ของ คำนาม สมาชิก ในตัวอย่างที่ (53) ปรากฏหลังคำบุพบท จาก คำนาม กระดาน ในตัวอย่างที่ (54) ปรากฏหลังคำบุพบท ใน คำนาม ตลาด ในตัวอย่างที่ (55) ปรากฏหลังคำบุพบท ที่ คำนาม คนมอญ ในตัวอย่างที่ (56) ปรากฏหลังคำบุพบท เกี่ยวกับ คำนาม อุร็กลาไวย์ ในตัวอย่างที่ (57) ปรากฏหลังคำบุพบท กับ คำนาม เรื่องส่วนตัว ในตัวอย่างที่ (58) ปรากฏหลังคำบุพบท ใน คำนาม เขา ในตัวอย่างที่ (59) ปรากฏหลังคำบุพบท ของ คำนาม ป่า ในตัวอย่างที่ (60) ปรากฏหลังคำบุพบท ตาม

จ. คำนามปรากฏหน้าคำว่า นี้/นั่น ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์บอกกำหนดได้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างคำนามที่ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนด

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนาม</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(61)	กะเหรี่ยง	คีน	<u>คีน</u> นั้นอ่านหนังสือทั้งคีนเลย
(62)	เขมร	หมู่บ้าน	ใน <u>หมู่บ้าน</u> นี้มีเรือนจำเกิดก่อน
(63)	จีนแต้จิ๋ว	วัน	มันเป็นผลต่อ <u>วันนี้</u> หมดเลย
(64)	ญ้อ	ท่าขอนยาง	<u>ท่าขอนยาง</u> นั้นมีหลักยึด
(65)	ไทยพวน	เงินร้อย	เมื่อก่อน <u>เงินร้อย</u> นั้นจะกิน 3 วันก็ไม่หมด
(66)	ผู้ไท	ปัจจุบัน	หลักทั้งสองก็เรียกว่าหลักทอดจน <u>ปัจจุบัน</u> นี้
(67)	ม้ง	มนุษย์	<u>มนุษย์</u> นั้นไม่สามารถทำตามศาสนา
(68)	มอญ	คน	คนเขียนพจนานุกรมนะก็คือ <u>คน</u> นี้
(69)	มอแกน	ขนาด	ไม่มี ๗ ไม่ถึง <u>ขนาด</u> นั้น

(70)	เมียน	ช่วง	นักศึกษาจะใช้ <u>ช่วงนี้</u> ทำงาน
(71)	เวียคนาม	ตอน	<u>ตอนนี้</u> เขามีเงินแล้ว
(72)	ส่วย	พวก	ปัจจุบันก็ <u>ขอกัน</u> ได้อยู่ <u>นะพวกนี้</u>

กล่าวโดยสรุปก็คือ คำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์เป็นคำที่มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ดังนี้ 1) ไม่สามารถปรากฏหลังคำว่า *ไม่* หรือคำว่า *ບໍ່* ได้ 2) ปรากฏหน้าคำกริยาโดยทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยาได้ 3) ปรากฏหน้าคำกริยาไม่แท้โดยเป็นส่วนหลักของคำกริยาไม่แท้ได้ 4) ปรากฏหลังคำกริยาโดยทำหน้าที่เป็นกรรมหรือเป็นส่วนขยายของคำกริยาได้ 5) ปรากฏหลังคำบุพบทได้ 6) ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนด *นี้/นั้น* ได้

4.2 ประเภทย่อยของคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ผลการวิเคราะห์ประเภทย่อยของคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์พบว่าสามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยได้ 6 ประเภทเช่นเดียวกับคำนามในภาษาไทยมาตรฐาน คือ 1) คำนามสามัญ 2) คำนามชื่อเฉพาะ 3) คำสรรพนาม 4) คำลักษณนาม 5) คำนามแปลง และ 6) คำนามจำนวน (ศึกษาประเภทย่อยของคำนามใน “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” บทที่ 6 โดย นัฐฤติ ไชยเจริญ)

4.2.1 คำนามสามัญ (common noun)

คำนามสามัญ หรือ “สามัญนาม” หมายถึงคำที่ใช้เรียกคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ทั่วไป โดยเจาะจงว่าเป็นคนใดคนหนึ่ง ตัวใดตัวหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือที่ใดที่หนึ่ง ตัวอย่างของคำนามสามัญ เช่น คน มนุษย์ เพื่อน วัยรุ่น เกษตรกร อาจารย์ นักศึกษา เด็ก นักร้อง หมอ ผู้หญิง ผู้ชาย รถ งาน ของ หนังสือ พจนานุกรม ภาษา เงิน กระเป๋า โทรศัพท์ อาหาร ปลา ยา ข้าว พริก เห็ด บ้าน หมู่บ้าน เมือง ตำบล อำเภอ จังหวัด วัด ตลาด โรงพยาบาล โรงเรียน ป่า ถนน ควาย หมู วัน เดือน ปี ประเพณี ศาสนา ประดู ดันไม้ วิชา ขนบปิง ครอบครัว ชีวิต

เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำนามสามัญในนามวลี พบว่าเป็นคำนามประเภทที่ปรากฏได้ในบริบทที่หลากหลาย เช่น ปรากฏตามลำพัง ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนด ปรากฏหน้าคำนามจำนวน และ ปรากฏหน้าคุณานุประโยค เช่นในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างคำนามสามัญที่ปรากฏตามลำดับในนามวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนามสามัญ</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(73)	กะเหรี่ยง	นักศึกษา	[นักศึกษา] ¹⁰ มีจำนวนสามสิบกว่าคน
(74)	เขมร	ลุง	[ลุง]เป็นพรามคนหนึ่ง
(75)	ญ้อ	บ้าน	[บ้าน]อยู่ทางไหนละ
(76)	ผู้ไท	ม้า	[ม้า]นอนแล้วลุกขึ้นไปทางสายได้
(77)	ม้ง	ตลาด	วันนี้จะต้องตื่นไป[ตลาด]แต่เช้า
(78)	เมี่ยน	ผู้ชาย	[ผู้ชาย]ก็จะกวาดบริเวณหอพัก
(79)	เวียดนาม	โรคภัย	มันก็มี[โรคภัย]อยู่บ่อย ๆ
(80)	ส่วย	หมอ	[หมอ]ก็อยู่ไกล

ตัวอย่างคำนามสามัญที่ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนดในนามวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนามสามัญ</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(81)	กะเหรี่ยง	ด้าน	เค้าให้ความรู้ใน[ด้านต่าง ๆ]
(82)	เขมร	ยา	แล้วก็กิน[ยานั้น]ลงไปแล้วก็ฟื้นขึ้นมา
(83)	ญ้อ	เมือง	[เมืองนี้]ขึ้นตรงต่อนครเวียงจันทน์
(84)	ผู้ไท	ตอน	[ตอนแรก]ก็ให้ไปทางเรือสำเภา
(85)	ม้ง	สิ่ง	มนุษย์ต่างจาก[สิ่งอื่น]
(86)	เมี่ยน	สถานที่	แตกต่างจาก[สถานที่อื่น ๆ]
(87)	เวียดนาม	น้ำตาล	มีแต่น้ำตาลกับ[น้ำตาลเท่านั้นเอง]
(88)	ส่วย	จุด	[จุดไหน]ก็อยู่ที่ข้างนะครับ

ตัวอย่างคำนามสามัญที่ปรากฏหน้าคุณานุประโยคในนามวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนามสามัญ</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(89)	กะเหรี่ยง	เปอร์เซ็นต์	มันเป็น[เปอร์เซ็นต์ที่มาก]

¹⁰ เครื่องหมายวงเล็บเหลี่ยม [] แทนหน่วยสร้างนามวลี

(90)	เขมร	คน	[คนที่ทำแต่เดิม]เขาเป็นผู้ใหญ่บ้าน
(91)	ญ้อ	ทำน้ำ	[ทำน้ำที่ใช้ข้ามมากที่สุด]ก็คือทำวัดได้
(92)	ผู้ไท	ธรรม	อันนี้คือ[ธรรมะที่ผมใช้แนะนำเพื่อน]
(93)	ม้ง	เมนูอาหาร	ไปสั่ง[เมนูอาหารซึ่งเป็นผักล้วน ๆ]
(94)	เมี่ยน	กิจกรรม	เป็น[กิจกรรมที่น่าสนใจ]
(95)	เวียงคานาม	โรงเรียน	[โรงเรียนที่สอนภาษาไทยนั้นนะ]เปิด
(96)	ส่วย	ของ	มันจะมี[ของที่จำเป็นในครัวเรือน]

ตัวอย่างคำนามสามัญที่ปรากฏหน้าคำนามจำนวนในนามวลี

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำนามสามัญ	ตัวอย่างประโยค
(97)	กะเหรี่ยง	อาจารย์	โชคดีที่เจอ[อาจารย์สองท่านนี้]
(98)	เขมร	ลูกผู้หญิง	เขาได้[ลูกผู้หญิงสองคน]
(99)	ญ้อ	พ.ศ.	[พ.ศ.สองพันสามร้อยหกสิบเก้า]เจ้าอนุวงศ์เป็นกบฏ
(100)	ผู้ไท	วัน	[วันหนึ่ง]มีคนมาถามว่าเขาจะลงผู้ใหญ่บ้าน
(101)	ม้ง	ขนมปัง	ไปซื้อ[ขนมปังหนึ่งถุง]
(102)	เมี่ยน	เนื้อที่	มี[เนื้อที่ 17 ไร่]
(103)	เวียงคานาม	ช่วง	อาจารย์เพิ่นจะมาสอน[ช่วงห้าโมง]
(104)	ส่วย	วิธี	[วิธีหนึ่ง]ก็ต้องมีการหว่านกล้าก่อน

4.2.2 คำนามชื่อเฉพาะ (proper name)

คำนามชื่อเฉพาะหรือ “วิสามานยนาม” หมายถึง คำที่เป็นชื่อของคนใดคนหนึ่ง ชื่อสัตว์ตัวใดตัวหนึ่ง ชื่อยี่ห้อของสิ่งของ ชื่อสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ตัวอย่างเช่น อังกฤษ ปากเกร็ด ดับเบิ้ล เอ เชียงขวาง บุรีรัมย์ บ้านหนองรัก ยายจวบ วัดสว่างอารมณ์ พระศิริเปศลจักร คำนามชื่อเฉพาะในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์มักปรากฏตามลำพังในนามวลี

ตัวอย่างคำนามชื่อเฉพาะที่ปรากฏตามลำพังในนามวลี

กลุ่มชาติพันธุ์	คำนามชื่อเฉพาะ	ตัวอย่างประโยค
(105) กะเหรี่ยง	จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ดิฉันมาจาก <u>จังหวัดแม่ฮ่องสอน</u> ค่ะ
(106) เขมร	บ้านคูบัว	เขาก็แยกไปตั้ง <u>บ้านคูบัว</u>
(107) ญ้อ	พระยาบดินเดชา	<u>พระยาบดินเดชา</u> เป็นแม่ทัพ
(108) ผู้ไท	ภาษาไทย	ส่วนมากก็จะใช้ <u>ภาษาไทย</u>
(109) ม้ง	เป็ด	<u>เป็ด</u> ต้นตี่
(110) เมี่ยน	กว๊านพะเยา	<u>กว๊านพะเยา</u> มีทิวทัศน์ที่สวยงาม
(111) เวียดนาม	นางนพมาศ	พอลอยกระทงเสร็จก็มาดู <u>นางนพมาศ</u>
(112) ลัวะ	อำเภอสนม	ต้นกำเนิดมาจาก <u>อำเภอสนม</u>

4.2.3 คำสรรพนาม (pronoun)

คำสรรพนามหมายถึงคำที่ใช้แทนคำนามที่ผู้พูดกล่าวถึงไปแล้วในบริบทก่อนหน้า หรือแทนคำนามที่ผู้พูดและผู้ฟังมีภูมิหลังร่วมกัน ตัวอย่างของคำสรรพนาม เช่น ฉัน(ฉัน) ดิฉัน(ดิฉัน) ข้าพเจ้า ข้าพระองค์ ผม กู เรา คุณ มึง เธอ เจ้า เขา(เค้า) ท่าน มัน นี่ นั้น นู่น ไคร อะไร ที่ไหน

ผลการวิเคราะห์ประเภทย่อยของคำสรรพนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์พบว่า สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) บุรุษสรรพนาม 2) สรรพนามระบุเฉพาะ 3) สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ และ 4) สรรพนามคำถาม

1) บุรุษสรรพนาม (personal pronoun)

บุรุษสรรพนามคือคำสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด หรือผู้ที่ผู้พูดพูดด้วย หรือผู้ที่ถูกกล่าวถึงในการสนทนา คำสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด เรียกว่าสรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น ฉัน(ฉัน) ดิฉัน(ดิฉัน) หนู ข้าพเจ้า ผม กู เรา คำสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่ผู้พูดพูดด้วย เรียกว่าสรรพนามบุรุษที่ 2 เช่น คุณ มึง เธอ คำสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึงในการสนทนา เรียกว่าสรรพนามบุรุษที่ 3 เช่น เขา(เค้า) ท่าน มัน

ผลการวิเคราะห์การปรากฏของบุรุษสรรพนามในนามวลีพบว่า สามารถปรากฏตามลำดับในนามวลีได้ และสามารถปรากฏหลังคำนามและทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนามได้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างบุรุษสรรพนามที่ปรากฏตามลำดับในนามวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>บุรุษสรรพนาม</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(113)	กะเหรี่ยง	กู	[กู]ก็ไม่ว่าใจ
(114)	เขมร	ผม	[ผม]ก็แข็งแรงนะ
(115)	ญ้อ	มัน	[มัน]ร่วงลงเลย ๆ
(116)	ผู้ไท	เรา	[เรา]รู้สึกเจ็บปวดมาก
(117)	ม้ง	ข้าพเจ้า	[ข้าพเจ้า]ทุกข์ใจมาก
(118)	เมี่ยน	ท่าน	[ท่าน]รู้สึกสนใจที่อยากจะได้สถานที่
(120)	เวียดนาม	เขา	[เขา]เข้านั่งอยู่ในกะทง
(121)	ส่วย	กระผม	[กระผม]ได้มาทำงานที่โรงงานน้ำตาล

ตัวอย่างบุรุษสรรพนามที่ปรากฏหลังคำนามและทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนามในนามวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>บุรุษสรรพนาม</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(122)	กะเหรี่ยง	เธอ	[เบอร์เธอ]อะไรล่ะ
(123)	เขมร	แก	[น้ำสาวแก]เอาไปอยู่บ้านเก่า
(124)	ญ้อ	มัน	[ควายมัน]ก็ราคาแพง
(125)	ม้ง	เรา	[ครอบครัวเรา]มีกันสี่คน
(126)	เมี่ยน	เค้า	[พ่อเค้า]นำพวกคริสเตียนมาพูดเรื่องพระเจ้า
(127)	เวียดนาม	เขา	[พ่อเขา]พาไป
(128)	ส่วย	ผม	[บ้านผม]เรียกว่าลูกตุ้มกา

2) สรรพนามระบุเฉพาะ (demonstrative pronoun)

สรรพนามระบุเฉพาะเป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามซึ่งมีสิ่งอ้างอิง (referent) อยู่ใกล้หรือไกลจากตัวผู้พูด สรรพนามระบุเฉพาะที่พบในข้อมูลได้แก่ นี้ นั่น นั่น โน่น โดยคำว่า นี้ ใช้แทนสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้พูด คำว่า นั่น ใช้แทนสิ่งที่อยู่ค่อนข้างไกลจากตัวผู้พูด ส่วน นั่น และ โน่น ใช้

แทนสิ่งที่อยู่ไกลจากตัวผู้พูดมาก ๆ ลักษณะการปรากฏของสรรพนามประเภทนี้พบว่าปรากฏตามลำดับในนามวลี ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างสรรพนามระบุเฉพาะที่ปรากฏตามลำดับในนามวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>สรรพนามระบุเฉพาะ</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(129)	กะเหรี่ยง	นี้	[นี้]อะไร
(130)	เขมร	นั่น	เขาไปได้เมื่อยอยู่[นั่น] ก็เลยอยู่[นั่น]
(131)	ญ้อ	นี้	จวนี่มาอยู่[นี้] ได้ยังงี้
(132)	ผู้ไท	โน่น	[โน่น] ใฟอยู่[โน่น]
(133)	เมี่ยน	นู่น, นี้	อาจารย์จะพานักศึกษาไป[นู่น]ไป[นี้]

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังพบสรรพนามระบุเฉพาะ นี้ และ นั่น ซึ่งปรากฏตามลำดับในนามวลีที่เป็นประธานของประโยค ทำหน้าที่แทนประโยคหรือข้อความที่นำมาข้างหน้าในสัมพันธ์สารด้วย เช่น

ม้ง

(134) เลือดของพระเยซูที่ไหลลงจากไม้กางเขนก็ได้มาชำระความผิดบาปของเราทุกคน นั่นเป็นจุดเริ่มต้นของการชำระความบาปและนั่นเป็นทางเดียวที่จะทำให้เรากลับไปถึงพระเจ้าได้

เมี่ยน

(135) เวลานักศึกษาลงทำงานคุณอาจารย์ก็จะลงทำงานพร้อมกับเราด้วย นี่คือนี่ที่น่าประทับใจมาก

คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึง นี้ และ นั่น ที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้สัมพันธ์สารในบทที่ 11 ต่อไป

3) สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ (indefinite pronoun)

สรรพนามไม่ชี้เฉพาะคือคำสรรพนามที่มีความหมายไม่เจาะจงถึงบุคคลใด สิ่งใด หรือสถานที่แห่งใดโดยเฉพาะ เช่น คำว่า อะไร ใคร ไหน ผลการวิเคราะห์การปรากฏนามวลีพบว่า คำ

สรรพนามชนิดนี้สามารถปรากฏตามลำพังในนามวลีได้ ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์ได้ และปรากฏหน้าคำนามประโยคซึ่งเป็นอนุประโยคขยายนามได้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างสรรพนามไม่ชี้เฉพาะที่ปรากฏตามลำพังในนามวลี

กลุ่มชาติพันธุ์	สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ	ตัวอย่างประโยค
(136) กะเหรี่ยง	อะไร	ถึงใส่ไป มันก็ทำ[อะไร]ไม่ได้
(137) เขมร	ใคร	[ใคร]ไปถึงกะ(ก็)เอาก่อน [ใคร]ไปหลังกะ(ก็)คอย
(138) เวียดนาม	ไหน	ใส่กระดางก็ดี ยกไป[ไหน]มา[ไหน]ได้

ตัวอย่างสรรพนามไม่ชี้เฉพาะที่ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์

กลุ่มชาติพันธุ์	สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ	ตัวอย่างประโยค
(139) เมียน	อะไร	[อะไรต่างๆ]ก็มาจากทุกที่

ตัวอย่างสรรพนามไม่ชี้เฉพาะที่ปรากฏหน้าคำนามประโยค

กลุ่มชาติพันธุ์	สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ	ตัวอย่างประโยค
(140) ม้ง	อะไร	ไม่ให้ใช้[อะไรที่เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้า]

4) สรรพนามคำถาม (interrogative pronoun)

สรรพนามคำถามคือคำสรรพนามที่ใช้ในการถามและใช้แทนคำนามซึ่งเป็นคำตอบของคำถาม ได้แก่ คำว่า อะไร ใคร ไหน คำสรรพนามชนิดนี้ปรากฏตามลำพังในนามวลี ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างสรรพนามคำถามที่ปรากฏตามลำพังในนามวลี

กลุ่มชาติพันธุ์	สรรพนามคำถาม	ตัวอย่างประโยค
(141) กะเหรี่ยง	อะไร	เกิด[อะไร]ขึ้นเนี่ย

- (142) ผู้ไท ไหน พรานถอยอยู่[ไหน] ไป[ไหน]
 (144) เมี่ยน ใคร พระองค์คือ[ใคร]

4.2.4 คำลักษณนาม (classifier)

คำลักษณนามเป็นคำนามที่มีความหมายบ่งบอกถึงประเภทหรือหมวดหมู่ของสิ่งต่าง ๆ เช่น คำลักษณนาม ตัว บ่งบอกว่าเป็นพวกสัตว์ หรือสิ่งที่มีรูปร่างลักษณะคล้ายสัตว์ คำลักษณนาม แห่ง บ่งบอกว่าเป็นสถานที่ คำลักษณนาม บาท บ่งบอกว่าเป็นจำนวนเงิน ตัวอย่างคำลักษณนามอื่น ๆ ที่ปรากฏในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น คน ลูก อัน ไร่ มีด นาที่ วัน อาทิตย์ ปี เครื่อง กลุ่ม อย่าง ที่ ครั้ง

ผลการวิเคราะห์การปรากฏของคำลักษณนามในหน่วยสร้างนามวลีพบว่าเป็นคำชนิดที่ไม่สามารถปรากฏตามลำพังในนามวลีได้ แต่ต้องปรากฏหน้าส่วนขยายอย่างคำคุณศัพท์หรือปรากฏหลังคำปริมาณ นอกจากนี้ยังพบว่าคำลักษณนามปรากฏหลังคำนามจำนวนและทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำนามจำนวนด้วย ตัวอย่างการปรากฏของคำลักษณนามในนามวลี เช่น

ตัวอย่างคำลักษณนามที่ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์

กลุ่มชาติพันธุ์	คำลักษณนาม	ตัวอย่างประโยค
(145) เขมร	องค์	[พระองค์เดียว]ก็ได้สององค์ได้
(146) ญ้อ	คน	[ชายคนนั้น]ถามต่อไปอีก
(147) ผู้ไท	ครั้ง	[ครั้งหนึ่ง]ผมเห็นคนถิ่นอื่นมาเป็นขบวน
(148) เวียดนาม	อย่าง	เท่าทุกวันนี้ก็มี[อาการอย่างนี้]
(149) ลัวะ	ตัว	[กบเขียดตัวไหน]ขันดี มันจะอยู่ในคันนา

ตัวอย่างคำลักษณนามที่ปรากฏหลังคำปริมาณ

กลุ่มชาติพันธุ์	คำลักษณนาม	ตัวอย่างประโยค
(150) กะเหรี่ยง	คน	[ทุกคน]ก็ดีใจ
(151) เขมร	คืน, วัน	ไม่ได้นอน[ทั้งคืน]/[ทั้งวัน]

(152)	ผู้อู	อย่าง	พ่อเผ่าคำไม่กลัว/ <u>สักอย่าง</u>
(153)	ผู้ไท	เดือน	ถ้าจะทำโรงศพทำ/ <u>กี่เดือน</u> /เสร็จ
(154)	ม้ง	ครั้ง	[<u>บางครั้ง</u>]เราคิดว่าไม่สามารถเข้าใจได้เลย
(155)	เมี่ยน	ที่	[<u>บางที่</u>]ก็มีคนไป
(156)	เวียงนาม	ฝ่าย	ทุกคนช่วยกันให้เราบชนะ/ <u>อีกฝ่าย</u>
(157)	ลัวะ	ตัว	ช้างต้องมา/ <u>หลายตัว</u>

ตัวอย่างคำลักษณนามที่ปรากฏหลังคำนามจำนวน

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำลักษณนาม</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(158)	กะเหรี่ยง	คะแนน	งานชิ้นนี้ดังต่อ/ <u>15 คะแนน</u> /ม้ง
(159)	เขมร	อัน	[<u>เก้าอัน</u>]ก็ปักตรงประตู
(160)	จีนแต้จิ๋ว	คน	ตอนนี้มีอยู่/ <u>2 คน</u>
(161)	ผู้อู	ครั้ง	พระราชาสั่งให้โดยอำนวยการ/ <u>ยี่สิบครั้ง</u>
(162)	ผู้ไท	วัน	พออยู่ได้/ <u>หนึ่งวัน</u> จะลงมากินอ้อยอีก
(163)	ม้ง	ปี	ผมอยู่เชียงใหม่ได้/ <u>5 ปี</u>
(164)	มอญ	ตัว	พยัญชนะมอญมี/ <u>35 ตัว</u>
(165)	มอแกน	บาท	ค่าน้ำยูนิดนี้/ <u>20 บาท</u>
(166)	เมี่ยน	เครื่อง	มีโทรศัพท์ที่โทรออกได้อยู่/ <u>2 เครื่อง</u>
(167)	เวียงนาม	หมื่น	ตอนนี้รถคันนี้คันหนึ่งก็/ <u>สามหมื่น</u>
(168)	ลัวะ	องค์	นาคจะบวชก็ประมาณเป็น/ <u>สิบองค์</u> /นะคับ

4.2.5 คำนามแปลง (Nominalized Noun)

คำนามแปลง คือ คำนามที่ผ่านกระบวนการสร้างคำ โดยการเติมหน่วยคำเติมหน้า (prefix) การ- หรือ ความ- หน้าคำกริยา เพื่อแปลงให้คำนาม เช่น การทำงาน การโกหก การล่อลวง การร้องเพลง การกิน การเกิด การแต่งงาน การเดินทาง การรบ การประกวด การปกครอง การดูแล การพัฒนา การตีพิมพ์ การบวงสรวง การก่อสร้าง การทำวิจัย การถกเถียง การวิพากษ์วิจารณ์ การศึกษา การประท้วง การทะเลาะวิวาท การล้อเลียน การทำนา การอาบน้ำ การตกเลือด การ

พูดกระเช้าเข้าหยอก การเคาะพยำเกรง การเรียน การสอบไล่ การแตกแยก การสอบถาม การพัฒนา การจัดการ ความตาย ความต้องการ ความทรงจำ ความสุข ความรัก ความสามารถ ความเจริญ ความเชื่อ ความมั่นใจ ความจริง ความพยายาม ความผิด ความตื่นเต้น ความล้มเหลว ความดีใจ ความซื่อสัตย์ ความยาว ความสำคัญ ความเข้าใจ ความมั่งคั่ง ความเห็นัดเห็น้อย ความกตัญญูรู้คุณ ความรู้ ความรู้สึก ความยึดมั่น ความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ ความสนใจ ความคิดเห็น ความประทับใจ ความสำเร็จ ความอบอุ่น ความประพฤติ ความโลภ ความโกรธ ความหลง

ผลการวิเคราะห์การปรากฏในหน่วยสร้างนามวลี พบว่า คำนามแปลงสามารถปรากฏตามลำดับในหน่วยสร้างนามวลี หรือปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนด ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างคำนามแปลงที่ปรากฏตามลำดับในนามวลี

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนามแปลง</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(169)	กะเหรี่ยง	ความสุข	เขามี[ความสุข]มาก
(170)	เขมร	ความเชื่อ	แมวที่เอามาอ้อมบ้านเป็น[ความเชื่อ]ตั้งแต่โบราณ
(171)	ญ้อ	การบวงสรวง	เขาดั้งศาลตั้งอะไร เป็น[การบวงสรวง]
(172)	ผู้ไท	ความเมตตา	อีกคนหนึ่งมี[ความเมตตา]
(173)	ม้ง	ความถ่อมใจ	ที่นี้ล้วนถูกสอนมาเหมือนกันคือ[ความถ่อมใจ]
(174)	เมี่ยน	การทำบัตร	เราจะมี[การทำบัตร]ไวนะคะ
(175)	เวียงนาม	การสอน	[การสอน]ก็ได้หลักสูตรมาจากมหิดล
(176)	ส่วย	ความสะอาด	คือที่จะกินปูนี้เอามาทำ[ความสะอาด]นะคับ(ครับ)

ตัวอย่างคำนามแปลงที่ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนด

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำนามแปลง</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(177)	ญ้อ	การทำวิจัย	[การทำวิจัยนี้]ไม่ใช่เอาเงินเป็นตัวตั้งนะ
(178)	ผู้ไท	ความจำ	[ความจำนี้]ตานีกตลอดเลยว่ามีรักจริง ๆ
(179)	ม้ง	การโกหก	[การโกหกนี้]ดีไหมครับ
(180)	เวียงนาม	ความเจริญ	[ความเจริญนี้]มันต่างกัน

อนึ่ง คำนามแปลงในที่นี้ไม่ได้หมายรวมถึงคำทุกคำที่ขึ้นต้นด้วย การ- หรือ ความ- หากเป็นคำที่ไม่ได้แปลงมาจากคำกริยา เช่น การคมนาคม การเงิน การทอง การเมือง ก็ไม่ถือว่าเป็นคำนามแปลง นอกจากนี้ คำนามแปลงไม่ได้หมายรวมถึงนามวลีที่ขึ้นต้นด้วย การ- หรือ การที่- หรือ ความ- เช่น การจะอยู่เพื่อใครสักคนนั้น การใช้ชีวิตที่จำเจ การรับใช้คนอื่นมากยิ่งขึ้น การให้อภัยคนอื่น การพูดเท็จต่าง ๆ การร่วมมือกับชาวบ้านละแวกนั้น การยกหมู่บ้านขึ้นเป็นเมือง การให้เสนางีอกและสมุนแปลงกายเป็นมนุษย์ การที่จะพักผ่อน การที่จะแก้อุปพุทธ เพราะเป็นหน่วยคนละระดับกับคำนามแปลง กล่าวคือ คำนามแปลงที่ขึ้นต้นด้วย การ- หรือ ความ- เป็นหน่วยระดับคำ ส่วนนามวลีที่ขึ้นต้นด้วย การ- หรือ ความ- เป็นหน่วยระดับวลี

4.2.6 คำนามจำนวน (numeral noun)

คำนามจำนวนคือคำนามที่ใช้บอกจำนวน เช่น 1 2 3 4 5 6 หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หก ผลการวิเคราะห์การปรากฏในหน่วยสร้างนามวลี พบว่า คำนามจำนวนสามารถปรากฏตามลำดับในนามวลี หรือปรากฏหน้าคำลักษณนาม ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างคำนามจำนวนที่ปรากฏตามลำดับในนามวลี

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำนามจำนวน	ตัวอย่างประโยค
(181)	เขมร	หก	เรียนจบ[หก]สามคนนะ
(182)	ญ้อ	สี่, แปด	เขาก็เอา[สี่]คูณ[แปด]
(183)	ผู้ไท	2551	ตั้งแต่ปีนั้นเป็นต้นมาจนถึง [2551]
(184)	เวียงคนาม	ยี่สิบห้า	[ยี่สิบห้า]คูณ[ยี่สิบห้า]
(185)	ส่วย	หนึ่ง, สอง	บางครั้ง(ครั้ง)คูก็มาไม่ครบ มา[หนึ่ง] มา[สอง]

ตัวอย่างคำนามจำนวนที่ปรากฏหน้าคำลักษณนาม

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำนามจำนวน	ตัวอย่างประโยค
(189)	กะเหรี่ยง	2	เรียนสาขาจีน[ทั้งสองคน]เลยนะคะ
(190)	เขมร	สิบหก	[สิบหกคน]ก็มี[ขันสิบหกใบ]
(191)	ญ้อ	สี่	[สี่สาย]มันมาลวม(รวม)กัน

(192)	ผู้ไท	สาม	ผมก็สึกออกมาอยู่ได้[สามปี] แม่ก็ให้แต่งงาน
(193)	ม้ง	5	ถ้าซื้อในตลาด จะได้[5 อัง]
(194)	เมี่ยน	1	แต่ครั้งนั้นะ ก็จะทำให้เวลาไม่เกิน[1 ชั่วโมง]
(195)	เวียดนาม	หนึ่ง, สอง	จะเป็น[หนึ่งรอบ(รอบ)]/[สองรอบ(รอบ)]ก็แล้วแต่
(196)	ส่วย	สอง	บางดู(ดู)ก็มี[สองตัว]

4.3 สรุป

ผลการวิเคราะห์คำนามในภาษาไทยย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ กะเหรี่ยง เขมร จีนแต้จิ๋ว ญ้อ ไทยพวน ผู้ไท ม้ง มอญ มอแกน เมี่ยน เวียดนาม และส่วย พบว่าคำนามคือคำที่มีคุณสมบัติการปรากฏร่วมและการกระจายคำดังนี้

- 1) ไม่สามารถปรากฏหลังคำว่า ไม่ หรือคำว่า บ่ ได้
- 2) ปรากฏหน้าคำกริยาโดยทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยาได้
- 3) ปรากฏหน้าคำกริยาไม่แท้โดยเป็นส่วนหลักของคำกริยาไม่แท้ได้
- 4) ปรากฏหลังคำกริยาโดยทำหน้าที่เป็นกรรมหรือเป็นส่วนขยายของคำกริยาได้
- 5) ปรากฏหลังคำบุพบทได้
- 6) ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนด นี่/นั่น ได้

เมื่อเปรียบเทียบคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์กับคำนามในภาษาไทยมาตรฐานในเรื่องคุณสมบัติการปรากฏร่วม พบว่ามีความแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่ง นั่นก็คือคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า ไม่ และคำว่า บ่ ได้ ในขณะที่คำนามในภาษาไทยมาตรฐานไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า ไม่ เท่านั้น คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ข้อนี้ทำให้เห็นว่าคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์มีความคล้ายคลึงกับคำนามในภาษาไทยถิ่นเหนือและคำนามในภาษาไทยถิ่นอีสานมากกว่าคำนามในภาษาไทยมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ประเภทย่อยของคำนามในภาษาไทยย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ พบว่ามีทั้งหมด 6 ประเภท เช่นเดียวกับคำนามในภาษาไทยมาตรฐาน ได้แก่ 1) คำนามสามัญ 2) คำนามชื่อเฉพาะ 3) คำสรรพนาม 4) คำลักษณนาม 5) คำนามแปลง และ 6) คำนามจำนวน โดยคำสรรพนามยังสามารถจำแนกออกเป็นประเภทย่อยได้อีก 4 ประเภท ได้แก่ 1) บุรุษสรรพนาม 2) สรรพนามระบุเฉพาะ 3) สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ และ 4) สรรพนามคำถาม

บทที่ 5

คำคุณศัพท์ คำปริมาณ คำวิเศษณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ในบทนี้คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงคำ 3 ชนิดซึ่งไม่สามารถปรากฏตามลำพังได้ ต้องปรากฏร่วมกับคำชนิดอื่น และทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำชนิดอื่นในหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ (endocentric construction) คำคุณศัพท์ (adjective) และคำปริมาณ (quantifier) เป็นคำชนิดที่ต้องปรากฏร่วมกับคำนามเสมอ และทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนามในนามวลี คำวิเศษณ์ (adverb) ต้องปรากฏร่วมกับคำกริยา และทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยา

5.1 คำคุณศัพท์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

5.1.1 หลักการระบุคำคุณศัพท์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

หลักการระบุคำคุณศัพท์ในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ญ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย ในที่นี้ ยึดถือตามเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ นัฐวุฒิ ไชยเจริญ ใช้ในการระบุคำนามในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูบทที่ 4 รายงานวิจัยเล่มที่ 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน”) กล่าวคือ คำ ๆ หนึ่งจะถูกตัดสินให้เป็นคำคุณศัพท์ หากมีลักษณะการปรากฏดังนี้

ก. คำคุณศัพท์ไม่สามารถปรากฏหลังคำว่า “ไม่” ได้ ตัวอย่างเช่น *ไม่อื่น *ไม่ใด *ไม่นี้ *ไม่นั้น *ไม่ไหน *ไม่ต่าง ๆ *ไม่ใหม่ ๆ *ไม่เล็ก ๆ

ข. คำคุณศัพท์ไม่สามารถปรากฏลำพังได้ ตัวอย่างเช่น *อื่น *ต่าง ๆ *นี้ *ใด *ใหม่ ๆ *เล็ก ๆ *นี้ *นั้น

ค. คำคุณศัพท์ปรากฏหลังคำนาม โดยทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำนาม ตัวอย่างเช่น

กลุ่มชาติพันธุ์	คำคุณศัพท์	ตัวอย่างประโยค
(1) กะเหรี่ยง	เล็ก ๆ	โรงเรียนในอำเภอก็เป็น <u>แค่โรงเรียนเล็กๆ</u>
(2) เขมร	อื่น	แต่ถ้าเป็น <u>อย่างอื่น</u> ไม่ได้นอกจากงั่ว
(3) จีนแต้จิ๋ว	นี้	พระก็รวมอยู่ใน <u>ส่วนนี้</u> ด้วย
(4) ญ้อ	หนึ่ง	เจ้าเมืองท่าขอนยางมีบุตรสาวอยู่ <u>คนหนึ่ง</u>

(5)	ไทยพาน	นั่น	จาก <u>[สี่แยกนั้น]</u> หนูก็เดินไปที่โรงเรียน
(6)	ผู้ไท	ใด	ผ้าไม่ได้เขียนว่าเป็นของ <u>[วัดใด]</u>
(7)	ม้ง	ใหม่ ๆ	ผมได้เจอ <u>[เพื่อนใหม่ ๆ]</u>
(8)	มอญ	เด่น ๆ	มี <u>[วัฒนธรรมเด่น ๆ]</u>
(9)	มอแกน	ไหน ๆ	เมมจิ้น <u>[แบบไหน ๆ]</u>
(10)	เมี่ยน	เก่า ๆ	ก็เป็น <u>[บรรยากาศเก่า ๆ]</u>
(11)	เวียคนาม	เดียว	เลามันอยู่ <u>[คนเดียว]</u>
(12)	ส่วย	เอง	เอา <u>[ปูเอง]</u> มาใส่ครก ทำให้ละเอียด

ผลการวิเคราะห์ประเภทย่อยของคำคุณศัพท์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ต่าง ๆ พบว่า จำแนกได้เป็น 2 ชนิด ได้แก่ คุณศัพท์บอกคุณลักษณะ (qualitative adjective) และคำคุณศัพท์บอกกำหนด (determining adjective) ดังนี้

5.1.2 คำคุณศัพท์บอกคุณลักษณะในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำคุณศัพท์บอกคุณลักษณะเป็นคำคุณศัพท์ที่เปลี่ยนแปลงมาจากคำกริยา แต่ปรากฏในลักษณะของคำซ้ำ เช่น เด่น ๆ ใหญ่ ๆ ใหม่ ๆ เล็ก ๆ เปรี้ยว ๆ ลึก ๆ เก่า ๆ จริง ๆ แห้ง ๆ น้อย ๆ บ้า ๆ สงบ ๆ เย็น ๆ คำคุณศัพท์บอกคุณลักษณะมีความหมายบ่งบอกคุณสมบัติหรือรูปร่างลักษณะให้กับคำนามที่เป็นส่วนหลัก ตัวอย่างเช่น

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำคุณศัพท์บอกคุณลักษณะ	ตัวอย่างประโยค
(13)	กะเหรี่ยง	จืดจืดซืดซืด	อันนี้ <u>[สีจืดจืดซืดซืด]</u> ยัง ใจไม่รู้
(14)	เขมร	ยาว ๆ	งูกระเบน(โจงกระเบน)ต้องทำ <u>[ผ้ายาว ๆ]</u>
(15)	ญ้อ	เล็ก ๆ	ควาย(ควาย) <u>[ตัวเล็ก ๆ]</u> คาน(คลาน)ออกมา
(16)	ผู้ไท	สด ๆ	ซื้อ <u>[เนื้อสด ๆ]</u> มาจากโรงฆ่าสัตว์
(17)	ม้ง	ใหม่ ๆ	ผมได้เจอ <u>[ประสบการณ์ใหม่ ๆ]</u>
(18)	มอญ	หน้อย ๆ	บางคนก็พูดออก <u>[มอญหน้อย ๆ]</u>
(19)	เมี่ยน	ลึก ๆ	<u>[ส่วนลึก ๆ]</u> ในใจเรายังต้องการสิ่งอื่น
(20)	เวียคนาม	เย็น ๆ	มันเป็น <u>[เพลง(เพลง)เย็น ๆ]</u>
(21)	ส่วย	ง่าย ๆ	ช่าง(สร้าง)บ้านก็ทำกัน <u>[แบบง่าย ๆ]</u>

5.1.3 คำคุณศัพท์บอกกำหนดในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำคุณศัพท์บอกกำหนดหรือตัวกำหนดเป็นคำคุณศัพท์ที่ไม่ได้แปลงมาจากคำกริยา และอาจปรากฏในลักษณะของคำซ้ำ เช่น แรก ๆ ต่าง ๆ ไหน ๆ นั้น ๆ อื่น ๆ หนึ่ง ๆ หรืออาจปรากฏในลักษณะที่ไม่ใช่คำซ้ำ เช่น นี่ นั้น ไหน ไค อื่น หนึ่ง เดียว คำคุณศัพท์บอกกำหนดสามารถจำแนกออกเป็นประเภทย่อยตามความหมายได้อีก 5 ประเภท เช่นเดียวกับคำคุณศัพท์บอกกำหนดในภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

1. คุณศัพท์บอกเจาะจง เช่น แรก แรก ๆ ก่อน อื่น อื่น ๆ ต่าง ๆ หนึ่ง หนึ่ง เดียว
2. คุณศัพท์บอกรวมกลุ่ม เช่น ทั้งหมด ทั้งหลาย ทั้งสิ้น
3. คุณศัพท์บอกกำหนด เช่น นี่ นั้น นั้น ๆ ไหน ไหน ๆ ไค ไค ๆ
4. คุณศัพท์บอกจำกัด เช่น เท่านั้น
5. คุณศัพท์บอกเน้น เช่น เอง นี่เอง นั่นเอง นี่ นั้น หนา นั้นหนา หนอ แหละ นี่แหละ นี่แหละ นั้นแหละ นั่นละ

จากการเปรียบเทียบประเภทย่อยของคำคุณศัพท์บอกกำหนดในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์กับในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูบทที่ 6 ใน “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” โดย นัฐฤติ ไชยเจริญ) พบว่า คำคุณศัพท์บอกเน้นในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์มีจำนวนมากกว่าในภาษาไทยมาตรฐาน นัฐฤติ ไชยเจริญ พบคำคุณศัพท์บอกเน้นในภาษาไทยมาตรฐานเพียงแค่ 3 คำ ได้แก่ เอง นี่เอง นั่นเอง ในขณะที่คณะผู้วิจัยพบคำคุณศัพท์บอกเน้นในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ถึง 13 คำ ได้แก่ เอง นี่เอง นั่นเอง นี่ นั้น หนา นั้นหนา หนอ แหละ นี่แหละ นี่แหละ นั้นแหละ นั่นละ โดยพบในภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคอีสาน ได้แก่ เขมร ญ้อ ผู้ไท เวียดนาม และ ลัวะ มากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ เขมร ญ้อ ผู้ไท เวียดนาม และ ลัวะ มีความแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานในเรื่องของคำคุณศัพท์บอกกำหนด มากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ

ตัวอย่างการปรากฏของคำคุณศัพท์บอกกำหนดหลังคำนามที่เป็นส่วนหลักในนามวลี มีดังนี้

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำคุณศัพท์บอกกำหนด	ตัวอย่างประโยค
(22)	กะเหรี่ยง	แรก	มันเป็น[ปีแรก]ที่เราเข้ามาหลายด้วย
(23)	เขมร	นั้น	[พระเอกนั้น]ไปแล้วนา
(24)	จีนแต้จิ๋ว	นี้	พระก็รวมอยู่ใน[ส่วนนี้]ด้วย

(25)	ญ้อ	ทั้งสิ้น	ผมไม่กั้ว(กลัว)/ใคร <u>ทั้งสิ้น</u>
(26)	ไทยพวน	นี้	[<u>ตอนนี่</u>]/ก็ยังรักษาอยู่
(27)	ผู้ไท	ทั้งหลาย	[<u>ญาติพี่น้องทั้งหลาย</u>]/มาเยี่ยม
(28)	ม้ง	ต่าง ๆ	เรายอมเสียสละ/ <u>สิ่งต่าง ๆ</u>
(29)	มอญ	นั้น	ถึงเวลา/ <u>ช่วงนั้น</u> ก็ต้องไปราไฟให้เขา
(30)	มอแกน	นี้	ใช้ไฟน้ำมัน/ <u>พัน(แบบ)นี้</u>
(31)	เมี่ยน	ใด	เราไม่ได้เงินจาก/ <u>องค์กรใด</u> เป็นหลัก
(32)	เวียคนาม	นี้แหละ	[<u>เมฆานี้แหละ</u>]/ที่ก็ไปอยู่ปากเซ
(33)	ส่วย	นั่นแหละ	[<u>แม่นั่นแหละ</u>]/หาให้ฉันกิน

ผลการวิเคราะห์การปรากฏของคำคุณศัพท์บอกกำหนดในนามวลีในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ยังพบด้วยว่า สามารถมีคำคุณศัพท์บอกกำหนดปรากฏเรียงกันได้มากกว่า 1 คำภายในนามวลีเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น

(34) ล้าง ๆ ให้สะอาดแล้วก็ใส่เกลือเท่านั้นเอง

(35) แต่ใช้ท่อเดียวนี้ไม่พอหลอก(หลอก)

5.2 คำปริมาณในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

5.2.1 หลักการระบุคำปริมาณในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

หลักการระบุคำปริมาณในที่นี้ ใช้หลักการเดียวกับที่ กิตติมา อินทรมพรรย ใช้ในการระบุคำปริมาณในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน (คูบทที่ 7 เล่มที่ 1) เกณฑ์ที่ใช้ในการระบุคำปริมาณในภาษาไทย มีดังนี้

ก. คำปริมาณไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่ ตัวอย่างเช่น *ไม่กั้ง *ไม่ครั้ง *ไม่ทุก *ไม่ทั้ง *ไม่แค่ *ไม่เพียง *ไม่อีก *ไม่เกือบ *ไม่แทบ *ไม่ตั้ง *ไม่ประมาณ *ไม่ซัก

ข. คำปริมาณไม่สามารถปรากฏตามลำดับได้ ตัวอย่างเช่น *กั้ง *ครั้ง *ทุก *ทั้ง *แค่ *เพียง *อีก *เกือบ *แทบ *ตั้ง *ประมาณ *ซัก

ค. คำปริมาณปรากฏหน้าคำนามและทำหน้าที่ขยายคำนามซึ่งเป็นส่วนหลักในนามวลี ตัวอย่างเช่น

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำปริมาณ</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(36)	กะเหรี่ยง	แค่	ตอนนั้นยังมี <u>แค่</u> 3 คน
(37)	เขมร	อีก	ถ้าหัด ผมจะ มา บอก อา งาน <u>อีก</u> ครั้งหนึ่ง
(38)	ญ้อ	เพียง	แกก็อายุได้ <u>เพียง</u> สองปี
(39)	ผู้ไท	บาง	<u>บาง</u> คนก็กรี๊ดจากแขน
(40)	ม้ง	ทีละ	จากนั้นเข มา ส่ง ผัก ทีละ <u>อย่าง</u>
(41)	เมี่ยน	ประมาณ	ร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า <u>ประมาณ</u> 15 นาที
(42)	เวียตนาม	ทั้ง	เพาะ(เพราะ)ว่าปีนั้น <u>เข้าทั้ง</u> สามคนเลย
(43)	ส่วย	ลัก	เลา(เรา)เจาะ <u>ลู(ว)</u> เพื่อเอาน้ำ <u>ลัก</u> หยดลงมา

5.2.2 คำปริมาณประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ผลการวิเคราะห์คำปริมาณในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ พบว่าสามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยตามความหมายได้ 5 ประเภท เช่นเดียวกับคำปริมาณในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูบทที่ 7 เล่มที่ 1 โดย กิตติมา อินทรมพรรย์) ดังนี้

1) คำปริมาณระดับ 5 บอกมุมมอง ความต้องการของผู้พูดต่อจำนวนที่ปรากฏว่ามากหรือน้อยกว่าที่คาดหวัง เช่น คำว่า อีก เพียง แค่ ในตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำปริมาณ</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(44)	เขมร	แค่	สมัยนั้นกิน <u>แค่</u> สองพัน ก็ยังแพงแล้ว
(45)	ญ้อ	อีก	<u>อีก</u> สามเมตรด้านนี้มันก็ถึงลาดลงมา
(46)	ผู้ไท	เพียง	ในวังนี้มีที่ <u>นาเพียง</u> หนึ่งงาน

2) คำปริมาณระดับ 4 บอกมุมมองของผู้พูดต่อจำนวนที่สูงจนถึงเพดานเต็มจำนวน เช่น เกือบ ตั้ง ทั้ง ในตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำปริมาณ</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(47)	เขมร	เกือบ	อายุแกสงสัย <u>เกือบ</u> เก้าไปแล้ว
(48)	ญ้อ	ตั้ง	เลา(เรา)ได้ <u>ตั้ง</u> ยี่สิบดอก
(49)	ส่วย	ทั้ง	เอา <u>ถ้า</u> ไม้ <u>ไผ่ทั้ง</u> ลำนะคับ(ครับ)ทำเป็นเสา

3) คำปริมาณระดับ 3 บอกการคาดคะเนจำนวนโดยไม่เจาะจง เช่น คำว่า ก็ หลายๆ สัก บาง ประมาณ หลาย จึก ในตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำปริมาณ	ตัวอย่างประโยค
(50)	เขมร	<u>ก็</u>	<u>ผู้หญิงจะเรียกเอาหมูก็ตัว</u>
(51)	เขมร	<u>หลาย ๆ</u>	<u>ไปไหนมาไหนก็ไปหลาย ๆ คน</u>
(52)	เขมร	<u>สัก</u>	<u>นี้สาคใหญ่ก็จะห่อสักสองกิโล</u>
(53)	ญ้อ	<u>บาง</u>	<u>คันไม้บางคันนี้ก็เป็นอาหารของปลา(ปลา)</u>
(54)	ผู้ไท	<u>ประมาณ</u>	<u>พออายุได้ประมาณเก้าปี ก็ไปเรียนหนังสือ</u>
(55)	ผู้ไท	<u>หลาย</u>	<u>ก็หาช่างมาจากมุกดาหาร มาจากหลายแห่ง</u>
(56)	เวียงนาม	<u>จึก</u>	<u>ทำอยู่จึกปีสองปี</u>

4) คำปริมาณระดับ 2 บอกมุมมองของผู้พูดต่อจำนวนที่มากกว่าที่ปรากฏ เช่น คำว่า กว่า ในตัวอย่างประโยคในภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ ต่อไปนี้

(57) ก็แสดงอภินิหารให้คนดูประมาณไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง

5) คำปริมาณระดับ 1 บอกจำนวนหนึ่ง เช่นคำว่า แต่ละ ทุก ทุก ๆ ละ ในตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำปริมาณ	ตัวอย่างประโยค
(58)	เขมร	<u>แต่ละ, ทุก</u>	<u>ไม่เว้นแต่ละบ้าน ดายทุกหลังคา</u>
(59)	ญ้อ	<u>ทุก ๆ</u>	<u>อำมาตย์ทุกคนซื้อช้างจากบิดาของข้าพเจ้า</u>
(60)	ผู้ไท	<u>ละ</u>	<u>ค่าเช่าจะขอปีละล้านห้า</u>

ผลการวิเคราะห์คำปริมาณในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ พบว่า คำปริมาณหลายคำสามารถปรากฏเรียงต่อกันได้นามวลี ตัวอย่างเช่น

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำปริมาณ	ตัวอย่างประโยค
(61)	เขมร	<u>เกือบ, ทุก</u>	<u>ทำไรทำนาเขาก็ทำเกือบทุกหมู่บ้าน</u>
(62)	เวียงนาม	<u>ประมาณ, อีก, สัก</u>	<u>ประมาณอีกสักเดือนหนึ่งก็จะนอน</u>

5.3 คำวิเศษณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

5.3.1 หลักการระบุคำวิเศษณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

การระบุคำวิเศษณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ ใช้หลักการเดียวกับที่ กิตติมา อินทรมพรรษ์ ใช้ในการระบุคำวิเศษณ์ในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน (ดูบทที่ 7 เล่มที่ 1) เกณฑ์ที่ใช้ในการระบุคำวิเศษณ์ในภาษาไทย มีดังนี้

ก.คำวิเศษณ์ไม่สามารถปรากฏหลังคำปฏิเสธ ไม่ ได้ ตัวอย่างเช่น *ไม่จะ *ไม่ก็ *ไม่คง *ไม่ยัง *ไม่กัน *ไม่แล้ว *ไม่ด้วย *ไม่กำลัง *ไม่แค่ *ไม่เพิ่ง *ไม่ดังนั้น *ไม่ก่อนหน้านี้

ข.คำวิเศษณ์ไม่สามารถปรากฏตามลำดับได้ ตัวอย่างเช่น *จะ *ก็ *คง *ยัง *กัน *แล้ว *ด้วย *กำลัง *แค่ *เพิ่ง *ดังนั้น *ก่อนหน้านี้

ค.คำวิเศษณ์สามารถปรากฏหน้ากริยาซึ่งเป็นส่วนหลักของประโยค และทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา ตัวอย่างเช่น

กลุ่มชาติพันธุ์	คำวิเศษณ์	ตัวอย่างประโยค
(63) กะเหรี่ยง	แค่	เรา <u>แค่</u> ส่งไฟล์ผิคนะ
(64) เขมร	ไม่	มัน <u>ไม่</u> อายดอก
(65) จีนแต้จิ๋ว	ก็	ลูกที่บ้าน <u>ก็</u> เหมือนกันทุกคน
(66) ญ้อ	เพิ่ง	จะ <u>เพิ่ง</u> ผ่านไป
(67) ไทยพวน	จะ	ยาย <u>จะ</u> เดินไม่ไหวแล้วเนี่ย
(68) ผู้ไท	คง	ผมก็บอกว่าเดือน <u>คง</u> เสร็จ
(69) เมี่ยน	กำลัง	ที่นี้ <u>กำลัง</u> เริ่มต้น
(70) เวียดนาม	ยัง	เขายัง <u>กำลัง</u> ไป

ผลการวิเคราะห์พบว่าอาจมีคำวิเศษณ์มากกว่า 1 คำปรากฏหน้ากริยาในประโยคเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

กลุ่มชาติพันธุ์	คำวิเศษณ์	ตัวอย่างประโยค
(71) กะเหรี่ยง	ก็, ยัง, ไม่	มัน <u>ก็</u> ยัง <u>ไม่</u> รู้
(72) กะเหรี่ยง	เกือบ, จะ	ตอนแรกเรา <u>เกือบ</u> จะ <u>เข้า</u> แม่ฟ้าหลวง

(73)	เขมร	ก็, ค่อย	บ้านเมืองเขาก็ <u>ค่อยเจริญ</u> ขึ้น
(74)	เมี่ยน	จะ, ค่อนข้าง	ที่นี่จะ <u>ค่อนข้างฝึกฝน</u> เรื่องการรับผิดชอบ
(75)	เวียคนาม	ก็, คง, ไม่	<u>ก็คงไม่มี</u> ใคร(ใคร)กับ(กลับ)มา
(76)	ส่วย	คง, จะ, ไม่	ปัจจุบันบางคน <u>คงจะไม่ทราบ</u>

ง.คำวิเศษณ์สามารถปรากฏหลังกริยาได้และทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำกริยา
ตัวอย่างเช่น

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำวิเศษณ์</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(77)	กะเหรี่ยง	เท่านั้นเอง	แค่ <u>ผู้หญิงร้องเท่านั้นเอง</u>
(78)	เขมร	อยู่, เลย	<u>รักษาอยู่อย่างนั้น จนหายเลย</u>
(79)	จีนแต้จิ๋ว	สนุก ๆ	เราก็ <u>สนุกสนาน</u> กับเด็กอย่างเนี่ย
(80)	ญ้อ	กัน	ต่อมา <u>พากันเล่นกัน</u> ตามประสาเด็ก
(81)	ไทยพวน	แท้ ๆ	<u>เธอขาวแท้ ๆ</u> นะ
(82)	ผู้ไท	อย่างแรง	<u>ลมพัดอย่างแรง</u>
(83)	มอญ	ตรง ๆ	<u>ป่าบอกตรง ๆ</u> ว่าป่าไม่เคยเป็นครู
(84)	มอแกน	มาก ๆ	ทำกินไม่หมด ยัง <u>ทำมาก ๆ</u>
(85)	ม้ง	ไว้	ไม่ใช่อย่างที่คิด <u>ไว้</u>
(86)	เมี่ยน	ด้วยกัน	<u>เราทำด้วยกัน</u> นะ
(87)	เวียคนาม	บ่อย ๆ	<u>ถ้าดูบ่อย ๆ</u> ก็พอจะได้
(88)	ส่วย	เอง	<u>ป่วยเองก็ทำเอง</u>

คำวิเศษณ์ที่ปรากฏหน้าหรือหลังกริยานั้นไม่จำเป็นต้องปรากฏติดกับคำกริยาซึ่งเป็นส่วน
หลักของประโยคเสมอไป คำวิเศษณ์อาจปรากฏอยู่ต้นประโยคหรือท้ายประโยคก็ได้ ตัวอย่างเช่น

	<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>	<u>คำวิเศษณ์</u>	<u>ตัวอย่างประโยค</u>
(89)	ผู้ไท	ถึงอย่างไรก็ตาม	<u>ถึงอย่างไรก็ตามเราต้องศึกษาให้รู้แน่</u>
(90)	เวียคนาม	สุดท้าย	<u>สุดท้ายเขาก็ไม่ดีกับเรา</u>

บทที่ 6

คำบุพบท คำสันธานในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงคำ 2 ชนิด ได้แก่ คำบุพบท (preposition) และคำสันธาน (conjunction) ซึ่งต้องปรากฏในหน่วยสร้างไวยากรณ์ (exocentric construction) กล่าวคือ เป็นหน่วยสร้างที่ประกอบด้วยส่วนหลัก 2 ส่วนที่มีความสำคัญเท่ากัน และส่วนหลักทั้ง 2 ส่วนต้องปรากฏเสมอ ไม่สามารถตัดส่วนใดส่วนหนึ่งออกไปจากหน่วยสร้างได้ คำบุพบทปรากฏในหน่วยสร้างบุพบทวลี (prepositional phrase) ซึ่งประกอบด้วยส่วนหลัก 2 ส่วน ได้แก่ คำบุพบทส่วนหนึ่ง และคำนามหรือคำกริยาอีกส่วนหนึ่ง ส่วนคำสันธานเป็นคำที่ทำหน้าที่เชื่อมหน่วย 2 หน่วยที่มีโครงสร้างเท่ากัน เช่น เชื่อมคำกับคำ เชื่อมวลีกับวลี หรือเชื่อมประโยคกับประโยค

ผลการวิเคราะห์คำบุพบทและคำสันธานในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ฉว้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย มีดังนี้

6.1 คำบุพบทในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

6.1.1 หลักการระบุคำบุพบทในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

หลักการระบุคำบุพบทในที่นี้ ยึดถือตามเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่ กิตติมา อินทรมพรรย์ ใช้ในการระบุคำบุพบทในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูบทที่ 7 รายงานวิจัยเล่มที่ 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน”) กล่าวคือ คำ ๆ หนึ่งจะถูกตัดสินให้เป็นคำบุพบท หากมีคุณสมบัติการปรากฏดังนี้

ก.คำบุพบทไม่สามารถปรากฏหลังคำว่า “ไม่” ได้ ตัวอย่างเช่น *ไม่ที่ *ไม่ซึ่ง *ไม่กับ *ไม่เพื่อ *ไม่ของ *ไม่โดย *ไม่สำหรับ *ไม่ใน *ไม่ตั้งแต่ *ไม่ถ้า *ไม่เพราะ

ข.คำบุพบทไม่สามารถปรากฏหลังคำปริมาณได้ ตัวอย่างเช่น *หลายกับ *กี่เพื่อ *ทั้งโดย *ตั้งถ้า *ประมาณใน *อีกตั้งแต่ *กว่าสำหรับ *ราวเพราะ *สักซึ่ง

ค.คำบุพบทไม่สามารถปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนดได้ ตัวอย่างเช่น *กับอื่น *เพื่อใด *ถ้านี้ *เพราะนั้น *ซึ่งไหน *ในแรก *ตั้งแต่เดียว *สำหรับนั่ง

ง.คำบุพบทไม่สามารถปรากฏท้ายประโยคเน้นความได้ ตัวอย่างเช่น

- (1) *ใจนะ ผมก็นึกใน
- (2) *ลุงเนี่ย เขาอาศัยอยู่กับ
- (3) *โรงเรียนนี้ ผมออกจาก

ผลการวิเคราะห์ประเภทย่อยของคำบุพบทในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ พบว่าจำแนกได้เป็น 2 ชนิด ได้แก่ คำบุพบทที่ตามด้วยคำนาม (non-extension prepositions) และคำบุพบทที่ตามด้วยคำกริยา (extension prepositions) ดังนี้

6.1.2 คำคุณบุพบทที่ตามด้วยคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

บุพบทวลีประเภทนี้ประกอบด้วยส่วนหลัก 2 ส่วน คือ คำบุพบท และคำนาม ตัวอย่างคำบุพบทประเภทนี้ เช่น จาก ด้วย ใน ถึง สำหรับ โดย ตั้งแต่ กับ ที่ ต่อ เพื่อ บน จนกระทั่ง ของ

ตัวอย่างคำบุพบทที่ตามด้วยคำนามในหน่วยสร้างบุพบทวลี

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำบุพบท	ตัวอย่างประโยค
(4)	กะเหรี่ยง	จาก	ดิฉัน(ดิฉัน)มีแรงจูงใจ/จาก ^๑ รุ่นพี่คนหนึ่ง
(5)	เขมร	ด้วย	พวกแม่ยายพวกอะไรก็ทำ/ด้วยมือ/เลยละ
(6)	จีนแต้จิ๋ว	ใน	มาเป็นลูกจ้างอยู่/ในเมืองไทย
(7)	ญ้อ	ถึง	เจ้านายจะได้รับอันตราย/ถึงชีวิต
(8)	ไทยพวน	สำหรับ	เป็นงานที่มีประโยชน์/สำหรับตัวเอง
(9)	ผู้ไท	โดย	ผมก็ดำเนินคนมา/โดยความเรียบร้อย
(10)	ม้ง	ตั้งแต่	เพราะว่าจะต้องเดินไปตลาด/ตั้งแต่ตอนเช้า
(11)	มอญ	กับ	ป้าก็เคยไปสอนให้/กับเด็กนักเรียน
(12)	มอแกน	ที่	ลูกบ่าวแกอยู่/ที่โรงแรม/นั่นแหละ
(13)	เมี่ยน	ต่อ	ถ้ามาสายบ่อย ก็จะมีผลกระทบ/ต่อไปประเมิน
(14)	เวียตนาม	เพื่อ	เลา(เรา)ทำ/เพื่อสังคม
(15)	ส่วย	บน	มองไป/บนท้องฟ้า/ก็เห็นว่าเต็มไปหมด

6.1.3 คำคุณูปพบที่ตามด้วยคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

บุพบทลีประเภทนี้ประกอบด้วยส่วนหลัก 2 ส่วน คือ คำบุพบท และคำกริยา ทั้งนี้เราสามารถจำแนกคำบุพบทที่ตามด้วยกริยาออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ คำบุพบทที่ตามด้วยกริยาแท้ และ คำบุพบทที่ตามด้วยกริยาไม่แท้

กริยาแท้ในที่นี้หมายถึงกริยาที่สามารถปรากฏร่วมกับคำนามที่มีการกประธานได้ เช่น คำกริยา ไป ที่ปรากฏหลังคำบุพบท ว่า และปรากฏร่วมกับคำนาม เขา ซึ่งมีการกประธานในประโยค เขาคัดสินใจว่าเขาจะไปเมืองนอก ส่วนกริยาไม่แท้หมายถึง กริยาที่ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำนามที่มีการกประธานได้ เช่น คำกริยา ไป ที่ปรากฏหลังคำบุพบท ที่ ในประโยค เขาคัดสินใจที่จะไปเมืองนอก คำกริยา ไป ในประโยคดังกล่าวเป็นกริยาไม่แท้ เพราะไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำนาม เขา ซึ่งมีการกประธานได้ คือไม่สามารถพูดได้ว่า *เขาคัดสินใจที่เขาจะไปเมืองนอก (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 7 เล่มที่ 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” โดย กิตติมา อินทรมพรรษ์)

ตัวอย่างคำบุพบทที่ตามด้วยกริยาแท้ในหน่วยสร้างบุพบทวลี

กลุ่มชาติพันธุ์	คำบุพบท	ตัวอย่างประโยค
(16) เขมร	ว่า	<u>ผมบอกว่า(ผม)ขอโทษ</u> น้อ
(17) ลื้อ	ถ้า	<u>ถ้าผมมา เขาก็กำ(กล้า)หลอก(หลอก)</u>
(18) ผู้ไท	ถึง	<u>ถึงหกคนที่นี้อยากจะเรียนต่อ ก็ไม่มีเงิน</u>
(19) มอญ	ที่	<u>ไม่มีบ้านไหนหลอก(ที่(มัน)จะหันไปทิศได้)</u>
(20) เวียดนาม	พอ	<u>พอเลา(เรา)โต เขาก็ไม่ก้อม(กล่อม)แล้ว</u> เิง

ตัวอย่างคำบุพบทที่ตามด้วยกริยาไม่แท้ในหน่วยสร้างบุพบทวลี

กลุ่มชาติพันธุ์	คำบุพบท	ตัวอย่างประโยค
(21) กะเหรี่ยง	โดย	<u>นักศึกษาให้ความรู้โดยเป็นวิทยากรให้กับชาวบ้าน</u>
(22) ผู้ไท	เพื่อที่	<u>เสือกี้วิ่งไปทิศตะวันตกเพื่อที่จะไปเอาดวงอาทิตย์</u>
(23) เมี่ยน	เพื่อ	<u>พวกเขาจะสร้างเวทีเพื่อใช้ในการแสดงละคร</u>

6.2 คำสันธานในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

6.2.1 หลักการระบุคำสันธานในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำสันธานเป็นคำอักษณชนิดหนึ่ง ที่ปรากฏในหน่วยสร้างไวยากรณ์ (exocentric construction) ซึ่งเป็นหน่วยสร้างที่ส่วนประกอบมีความสำคัญเท่าๆกัน ไม่สามารถตัดส่วนใดส่วนหนึ่งออกได้ คำสันธานมีคุณสมบัติการปรากฏร่วมกันที่สำคัญคือ การที่ไม่สามารถปรากฏหลังคำว่า ไม่ ได้ ตัวอย่างเช่น *ไม่และ *ไม่แต่ *ไม่หรือ *ไม่ก็ นอกจากนี้ คำสันธานเป็นคำชนิดที่ปรากฏอยู่ระหว่างหน่วย 2 หน่วยที่มีความเท่าเทียมกันทางโครงสร้าง เช่น ปรากฏระหว่างคำ 2 คำ ระหว่างวลี 2 วลี หรือระหว่างประโยค 2 ประโยค ตัวอย่างเช่น

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำสันธาน	ตัวอย่างประโยค
(24)	ญ้อ	คือ	ไชยบุรีคือเมืองเดิมล้อย(ร้อย)สามสิบ
(25)	ไทยพวน	และ	ช่วยเหลือมนุษย์และสังคม
(26)	ม้ง	แต่	เรารู้ว่าไม่ดีแต่เรายังทำ
(27)	มอญ	หรือ	คนนี่คนไทยหรือคนมอญ

เกณฑ์อีกเกณฑ์หนึ่งที่ใช้ในการระบุคำสันธานก็คือ การสลับที่ส่วนประกอบที่เชื่อมด้วยคำสันธานได้ เช่น สามารถพูดได้ทั้ง คนนี่คนไทยหรือคนมอญ และ คนนี่คนมอญหรือคนไทย

6.2.2 ประเภทของคำสันธานในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำสันธานที่พบในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์สามารถจำแนกตามความหมายได้ 4 ประเภทได้แก่

1) คำสันธานแสดงความคล้อยตามกัน เช่น แล้วก็ และ และก็ กับ ในตัวอย่างต่อไปนี้

(28)	กะเหรี่ยง	งานนี้ก็สามารถทำเป็นเดี่ยวได้ <u>แล้วก็</u> ทำเป็นคู่หรือว่าเป็นกลุ่มได้
(29)	ไทยพวน	เป็นประธานกองทุนแม่ <u>และ</u> อีกหลาย ๆ ตำแหน่ง
(30)	มอญ	รักในศิลปะ <u>และ</u> ก็วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของเรา
(31)	เมี่ยน	ความสุข <u>กับ</u> สันติสุขเนี่ย มันต่างกันอย่างไรคะ

2) คำสันธานแสดงความขัดแย้งกัน เช่น แต่ แต่ว่า ในตัวอย่างต่อไปนี้

(32)	ม้ง	<u>แล้วก็</u> ถามราคามะม่วง <u>แต่ว่า</u> ไม่ซื้อ

- (33) มอญ คำเรียกให้ประชุมแต่ชาวบ้านบางที่คำก็ไม่ค่อยไปกัน
(34) เมี่ยน มีคนถวายให้กับสถาบันนะแต่ว่าอาจารย์ไม่รับมานะ

3) คำสันธานแสดงการให้ทางเลือก เช่น หรือ หรือว่า ในตัวอย่างต่อไปนี้

- (35) กะเหรี่ยง ถ้าเกิดไปหรือไม่ได้ไป ก็โทรมาบอกกันด้วย
(36) กะเหรี่ยง พักที่บ้านดีหรือว่าโรงแรมดีหรือว่าโฮมสเตย์ดี
(37) มอญ เอาไว้เป็นพิพิธภัณฑ์หรือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กๆ

4) คำสันธานแสดงการอธิบาย เช่น ก็คือ คือ คือว่า ในตัวอย่างต่อไปนี้

- (38) กะเหรี่ยง ตอนปี 1 นี้เกือบติดเอฟวิชานึงก็คือวิชาไอที
(39) ผู้ไท ไม้ปาละนิโคตรคือไม้ไทร
(40) เมี่ยน ความสุขก็คือการมีในสิ่งที่เราต้องการ
(41) เวียดนาม ตอนเด็ก ๆ คือว่าตอนสมัยก่อน คนเวียดนามอยากให้ลูกพูดเวียดนาม

บทที่ 7

คำอนุภาคในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

7.1 หลักการระบุคำอนุภาคในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

หลักการที่ใช้ในการระบุคำอนุภาคในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ฉ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย เป็นหลักการเดียวกับที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ใช้ในการวิเคราะห์คำอนุภาคในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูบทที่ 8 เล่มที่ 1) กล่าวคือ คำอนุภาค (particle) หมายถึงคำที่มีคุณสมบัติการปรากฏดังนี้

- 1) ไม่สามารถปรากฏหลังคำว่า ไม่ ได้
- 2) ปรากฏหน้าสุดหรือท้ายสุดของประโยค

คำอนุภาคเป็นคำที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์กับส่วนประกอบใดส่วนประกอบหนึ่งในประโยคโดยเฉพาะ แต่มีความสัมพันธ์กับประโยคทั้งประโยค ในทางความหมาย คำอนุภาคบ่งบอกทัศนภาวะ(modality) หรือทำหน้าที่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) และสัมพันธ์สาร (discourse) จึงเป็นคำที่สามารถตัดออกได้ โดยไม่ทำให้ความหมายแก่นหรือความหมายหลักของประโยคเสียไป

ในงานวิจัยนี้เรียกคำอนุภาคที่ปรากฏหน้าประโยคเรียกว่า คำอนุภาคอุทาน และเรียกคำอนุภาคที่ปรากฏท้ายประโยคเรียกว่า คำอนุภาคลงท้าย

ผลการวิเคราะห์คำอนุภาคอุทานและคำอนุภาคคำลงท้ายในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่ม มีดังนี้

7.2 คำอนุภาคอุทานในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำอนุภาคอุทานเป็นคำที่ปรากฏหน้าประโยค และมีความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ คือ แสดงเจตนา ความรู้สึก หรือทัศนคติของผู้พูด ความหมายของคำอนุภาคอุทานต้องตีความจากบริบท

ตัวอย่างคำอนุภาคอุทานในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีดังนี้

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำอนุภาคอุทาน	ความหมาย	ตัวอย่างประโยค
(1)	กะเหรี่ยง	โอะ	ตกใจ	<u>โอะ</u> เกิดอะไรขึ้นเนี่ย
(2)	กะเหรี่ยง	โอย	เสียดาย	<u>โอย</u> น่าจะเป็นผู้หญิงนะ
(3)	กะเหรี่ยง	โอยโหย	ประหลาดใจ	<u>โอยโหย</u> ทำไมไม่มีแต่ผู้หญิงนะ
(4)	กะเหรี่ยง	เออ	เห็นด้วย	<u>เออ</u> มองหน้ากันอย่างงี้ดี
(5)	กะเหรี่ยง	เอ่อ	อยู่ในระหว่าง นึกเหตุผลหรือ สิ่งที่จะพูดต่อไป	<u>เอ่อ</u> เพราะหวั่นข้อมันยากด้วย
(6)	กะเหรี่ยง	เอ้อ	นึกถึงประเด็นที่ แตกต่างออกไป	<u>เอ้อ</u> แต่ ม.น. ห้องน้ำคีนะ
(7)	กะเหรี่ยง	เฮ้ย	เรียกความสนใจ จากคนรอบข้าง	<u>เฮ้ย</u> ก็ เราไม่มีอะไรให้เขาเลย
(8)	เขมร	โอย	แสดงถึงความรู้สึก ว่ายาก ว่าลำบาก	<u>โอย</u> หากินสมัยก่อนลำบากจริง ๆ
(9)	ญ้อ	โ	ปลอบใจ	<u>โ</u> ลูกอย่างร้องไห้เลย
(10)	ไทยพวน	อ้าว	ไม่เป็นอย่างที่คิด	<u>อ้าว</u> และแม่นอนที่ไหนนะ
(11)	ผู้ไท	เฮ้	ประหลาดใจ	<u>เฮ้</u> ตาไปไหนมาไม่เห็นทั้งวัน
(12)	เมี่ยน	เอะ	แปลกใจ สงสัย	<u>เอะ</u> ทำไมไม่ใช้เครื่องจักรเลยนะ
(13)	เมี่ยน	อ้อ	เข้าใจ	<u>อ้อ</u> มาจาก PVC หรือ
(14)	เวียตนาม	เฮ้	ตกลงใจที่จะทำ	<u>เฮ้</u> โอเค (ตกลงทำตามที่คุณอื่นขอเรื่อง)
(15)	ส่วย	เอ้	สงสัย อยากรู้	<u>เอ้</u> ย่อมอะไรหนอ ถึงจะคิด

7.3 คำอนุภาคลงท้ายในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำอนุภาคลงท้าย เป็นคำอนุภาคที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายวลี หรือท้ายประโยค ความหมายของคำอนุภาคลงท้ายซึ่งแสดงถึงเจตนาของผู้พูด ก็ต้องตีความจากบริบทเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น

1) คำอนุภาคลงท้ายแสดงความสุภาพ ได้แก่ ค่ะ ครับ

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำอนุภาคลงท้าย	ตัวอย่างประโยค
(16)	กะเหรี่ยง	ค่ะ	อนาคตมันเป็นสิ่งที่ไม่น่าแน่นอนค่ะ

(30)	ไทยพวน	เถอะ	เล็กทำสวน <u>เถอะ</u>
(31)	ไทยพวน	นะ	พวกถั่วฝักยาวจะ <u>คิมากนะ</u>
(32)	ไทยพวน	เถาะ(นะ)	เมื่อกี้เขา <u>เถาะ</u> (นะ)

8) คำอนุภาคลงท้ายแสดงการสั่ง ได้แก่ ชิ ลี ชะ

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำอนุภาคลงท้าย	ตัวอย่างประโยค
(33)	เขมร	ชิ	เอาพราหมณ์ขึ้นก่อน <u>ชิ</u> อันนี้เอาพระขึ้น <u>เลย</u>
(34)	ญ้อ	ชะ	ไปเอาอะไรมาจากที่อื่น ให้เอาไป <u>ส่งชะ</u>
(35)	ไทยพวน	ลี	ไปบอกตา <u>แกลี</u>

9) คำอนุภาคลงท้ายแสดงความต้องการให้ผู้ฟังเห็นด้วยหรือคล้อยตาม ได้แก่ เนอะ เนาะ

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำอนุภาคลงท้าย	ตัวอย่างประโยค
(36)	กะเหรี่ยง	เนอะ	แต่แม่ฟ้าหลวงก็แปลกดี <u>เนอะ</u>
(37)	เมี่ยน	เนาะ	สงสารพระเยซูคริสต์ <u>จั่งเลยเนาะ</u>

10) คำอนุภาคลงท้ายที่ผู้พูดใช้เพื่อการแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้ฟัง ได้แก่ หรอก คอก

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำอนุภาคลงท้าย	ตัวอย่างประโยค
(38)	เขมร	หรอก	กินไม่ได้ <u>หรอก</u> ถ้ากิน ตาย <u>เลย</u>
(39)	ส่วย	คอก	แต่นาสิบแปดไร่ไม่ได้ <u>ข้าวเยอะคอก</u>

11) คำอนุภาคลงท้ายแสดงการเน้นย้ำ ได้แก่ เค้อ หนา นันหนา แหละ อะ เนีย นะ นั้น แหละ นิ นั้นแหละ เค้

	กลุ่มชาติพันธุ์	คำอนุภาคลงท้าย	ตัวอย่างประโยค
(40)	กะเหรี่ยง	เค้อ	ระวัง <u>เค้อ</u>
(41)	กะเหรี่ยง	หนา	มันก็จริง ๆ <u>หนา</u>
(42)	เขมร	นันหนา	เขาไปส่งตายาย <u>นันหนา</u>
(43)	เขมร	แหละ	ยายเองก็ไปดูเขา <u>แหละ</u>
(44)	จีนแต้จิ๋ว	อะ	ชนชาติอื่นไป ยังมีวัฒนธรรม <u>อยู่อะ</u>
(45)	จีนแต้จิ๋ว	เนีย	บะหมี่มันเป็นเส้น ๆ เยอะมาก <u>เนีย</u>
(46)	ไทยพวน	นะ	ลูก 9 คนมันไม่น้อย <u>นะ</u>

(47)	มอแกน	นั่นแหละ	ข้าคิดว่ามันเหมือนกัน <u>นั่นแหละ</u>
(48)	มอแกน	นี่	แกไม่ชอบกินเลย <u>นี่</u>
(49)	ส่วย	นั่นแหละ	มาถามทุกคน <u>นั่นแหละ</u>
(50)	ส่วย	ได้	หาบลูกไป <u>มาได้</u>

เป็นที่สังเกตได้ว่า คำอนุภาคทั้งสองประเภท คือทั้งคำอนุภาคอุทานและคำอนุภาคลงท้าย มักมีการแปรทางเสียง เช่น ชี กับ ลี หรือ นั่นแหละ กับ นั่นแหละ

บทที่ 8

คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ครั้งที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กล่าวไว้ในบทที่ 10 รายงานวิจัยเล่มที่ 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน” ว่า ประเภททางไวยากรณ์ (grammatical category) หมายถึง คุณสมบัติทางไวยากรณ์ของภาษา เช่น ชนิดของคำ ซึ่งได้แก่ คำนาม คำกริยา คำปริมาณ คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และ คำอนุภาค ที่คณะผู้วิจัยได้กล่าวถึงไปแล้วในบทที่ 3 ถึงบทที่ 7 นอกจากนี้ ยังมีคุณสมบัติทางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับชนิดของคำ เช่น บุรุษ (person) ลिंगค์ (gender) พจน์ (number) การก (case) ความชี้เฉพาะ (definiteness) ความมีชีวิต (animacy) ความนับได้นับไม่ได้ (countability) ซึ่งเป็นประเภททางไวยากรณ์ของคำนาม กาล (tense) มาลา (mood) วาก (voice) การณ์ลักษณะ (aspect) ทักษณภาวะ (modality) ขั้วบอกเล่าปฏิเสธ (polarity) ซึ่งเป็นประเภทไวยากรณ์ของคำกริยา

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งที่ใช้คำบางชนิดเป็นตัวบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ภาษาไทยย่อยของผู้พูดทั้ง 12 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ คือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ฉ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย พบว่ามีคำที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ของคำนามและคำกริยา ดังนี้

8.1 คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ของคำนามในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ผลการวิเคราะห์คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ของคำนามในภาษาไทยย่อยของผู้พูดทั้ง 12 กลุ่มชาติพันธุ์ พบคำบ่งชี้บุรุษ คำบ่งชี้ความมีชีวิต คำบ่งชี้ความนับได้นับไม่ได้ และ คำบ่งชี้การก ดังนี้

8.1.1 คำบ่งชี้บุรุษ

บุรุษเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าเป็นผู้พูด (บุรุษที่หนึ่ง) ผู้ที่ถูกพูดด้วย (บุรุษที่สอง) หรือผู้ที่ถูกกล่าวถึง (บุรุษที่สาม) คำบ่งชี้บุรุษในภาษาไทยก็คือคำสรรพนามนั่นเอง เช่น

บุรุษที่หนึ่ง	ผม ฉัน หนู กู ข่อย/ข้อย ข้า ข้าพเจ้า ข้าพระองค์ เา(เรา) เรา เา
บุรุษที่สอง	คุณ ท่าน เอ็ง มึง เจ้า
บุรุษที่สาม	มัน เขา แก เพื่อน

8.1.2 คำบ่งชี้ความมีชีวิต

คำที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ความมีชีวิตในภาษาไทยก็คือคำลักษณนาม คำลักษณนามที่บ่งชี้สิ่งมีชีวิตมีน้อยกว่าคำลักษณนามที่บ่งชี้สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์ ใช้คำลักษณนาม คน สิ่งมีชีวิตจำพวกสัตว์ ใช้คำลักษณนาม ตัว สำหรับคำลักษณนามที่บ่งชี้สิ่งไม่มีชีวิต มีจำนวนหลายคำขึ้นอยู่กับประเภทหรือชนิดของสิ่งของ รวมทั้งรูปร่าง ลักษณะ ของสิ่งของ เช่น สิ่งของที่มีลักษณะแบน บาง ใช้คำลักษณนาม แผ่น สิ่งที่มีขนาดเล็กยาว ใช้คำลักษณนาม เส้น หรือ สาย สิ่งที่มีลักษณะกลม ๆ ใช้คำลักษณนาม ลูก สิ่งของหรืออุปกรณ์ที่ต้องใช้ไฟฟ้าในการทำงาน ใช้คำลักษณนาม เครื่อง เป็นต้น

8.1.3 คำบ่งชี้ความนับได้นับไม่ได้

คำที่ทำหน้าที่บ่งชี้ความนับได้นับไม่ได้ ได้แก่ คำนามจำนวน และคำลักษณนาม ที่ต้องปรากฏคู่กัน เช่น พยัญชนะมอญ 35 ตัว โทรศัพท์ 2 เครื่อง พระ 10 องค์ ควาย 5 ตัว

8.1.4 คำบ่งชี้การก

การก คือประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าคำนามแต่ละคำมีบทบาทอะไรหรือมีความสัมพันธ์อย่างไรกับคำกริยาที่ปรากฏร่วมกันในประโยค เช่น มีบทบาทเป็นประธาน เป็นกรรมตรง เป็นกรรมรอง ในไวยากรณ์พึงพาศัพท์การก กำหนดให้มี 5 การก ได้แก่ ผู้กระทำ (Agent) ผู้รับ (Patient) ผู้เกี่ยวข้อง (Correspondent) สถานที่ (Locus) และวิธี (Means)

คำที่ทำหน้าที่บ่งชี้การกของคำนามก็คือคำบุพบท เช่น คำบุพบท โดย บ่งชี้การกผู้กระทำ เช่นในประโยค วิชาที่สอนโดยอาจารย์สมชาย คำบุพบท ที่ ใน ได้ บน บ่งชี้การกสถานที่ เช่นในประโยค ชาวญ้ออยู่ที่ประเทศญวน มันอยู่ใต้ก้อนหิน งูใหญ่อยู่ในลานวัด ไก่อยู่บนโต๊ะ คำบุพบท ด้วย และ โดย บ่งชี้การกวิธี เช่นในประโยค เขาทอผ้าด้วยมือ ดิฉันอยู่รอดมาได้โดยพระคุณและความรักของพระเจ้า

8.2 คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยาในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

ผลการวิเคราะห์คำบ่งชี้ประเภททางไวยากรณ์ของคำนามในภาษาไทยย่อยของผู้พูดทั้ง 12 กลุ่มชาติพันธุ์ พบคำบ่งชี้การณลักษณะ คำบ่งชี้ทัศนภาวะ และคำบ่งชี้วาทก ดังนี้

8.2.1 คำบ่งชี้การณลักษณะ

การณลักษณะหมายถึงลักษณะของเหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพ ที่แสดงโดยคำกริยา การณลักษณะที่พบในภาษาไทย ได้แก่ การณลักษณะต่อเนื่อง (continuous aspect) ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ และยังไม่เสร็จสิ้น และการณลักษณะสมบูรณ์ (perfective aspect) ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์ที่เสร็จสิ้นแล้ว การณลักษณะต่อเนื่องในภาษาไทย บ่งชี้ด้วยคำวิเศษณ์ กำลัง หรือ อยู่ เช่น ในประโยค เรือลำหนึ่งกำลังขับมาผ่านทางที่เรือเรล่มพอดิ คณาจารย์สอนอยู่ในห้อง เขาก็กำลังศึกษาอยู่ที่พระคริสตคำที่พะเยา ส่วนการณลักษณะสมบูรณ์ในภาษาไทย บ่งชี้ด้วยคำวิเศษณ์ แล้ว เช่น ในประโยค พระองค์เป็นพระเจ้าที่ตายแล้ว สิ่งเหล่านั้นก็เกิดขึ้นแล้ว

8.2.2 คำบ่งชี้ทัศนภาวะ

ทัศนภาวะหมายถึงลักษณะทางไวยากรณ์ที่บ่งบอกทัศนนะ หรือมุมมองของผู้พูด ที่มีต่อเหตุการณ์ การกระทำ หรือสภาพที่แสดงโดยคำกริยา ประเภทของทัศนภาวะที่พบในภาษาไทย ได้แก่ 1) ทัศนภาวะจำเป็นหรือบังคับ (obligation modality) ซึ่งแสดงว่าผู้กระทำกริยามีความจำเป็นหรือถูกบังคับเพียงใด 2) ทัศนภาวะความสามารถและความเป็นไปได้ (ability and possibility modality) ซึ่งแสดงว่าผู้พูดคิดว่าเหตุการณ์ที่พูดถึงนั้นมีความเป็นไปได้เพียงใด 3) ทัศนภาวะการรู้จริง (epistemic modality) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พูดเชื่อในสิ่งที่ตนพูดเพียงใด หรือผู้พูดอ้างอิงแหล่งที่มาของความรู้อย่างไร

ทัศนภาวะประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทยบ่งชี้ด้วยคำกริยา ยกตัวอย่างเช่น คำกริยา จำเป็น ต้อง สมควร ควร น่า บ่งชี้ทัศนภาวะจำเป็นหรือบังคับ เช่น ในประโยค เราไม่จำเป็นต้องใช้เงินทอง มันสมควรที่จะได้ไปนอน เราก็ควรจะอนุรักษ์และรักษาไว้ มันไม่น่าจะพิจารณาตัวเอง คำกริยา อาจ สามารถ และได้ บ่งชี้ทัศนภาวะความสามารถและความเป็นไปได้ เช่น ในประโยค เราอาจจะปรับน้ำตาลให้จืดขึ้นอีกหน่อย นักศึกษาสามารถทำอะไรก็ได้ เข้าได้ประมาณร้อยเก้าสิบคน คำกริยา ได้ยินว่า และ ดูเหมือนว่า แสดงทัศนภาวะการรู้จริง เช่น ในประโยค ได้ยินว่าที่นี่เค้าสอนเป็นภาษาอังกฤษ มันก็ดูเหมือนว่าจะถูกไปหมด

8.2.3 คำบ่งชี้วาก

วากเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บ่งบอกว่าคำกริยาแสดงการกระทำ หรือถูกกระทำ กล่าวคือ มีประธานเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ วากจำแนกเป็นประเภทย่อยได้ 2 ประเภทคือ กรรตุวาก (active voice) และกรรมวาก (passive voice) กรรตุวากภาษาไทยบ่งชี้ด้วยคำกริยา

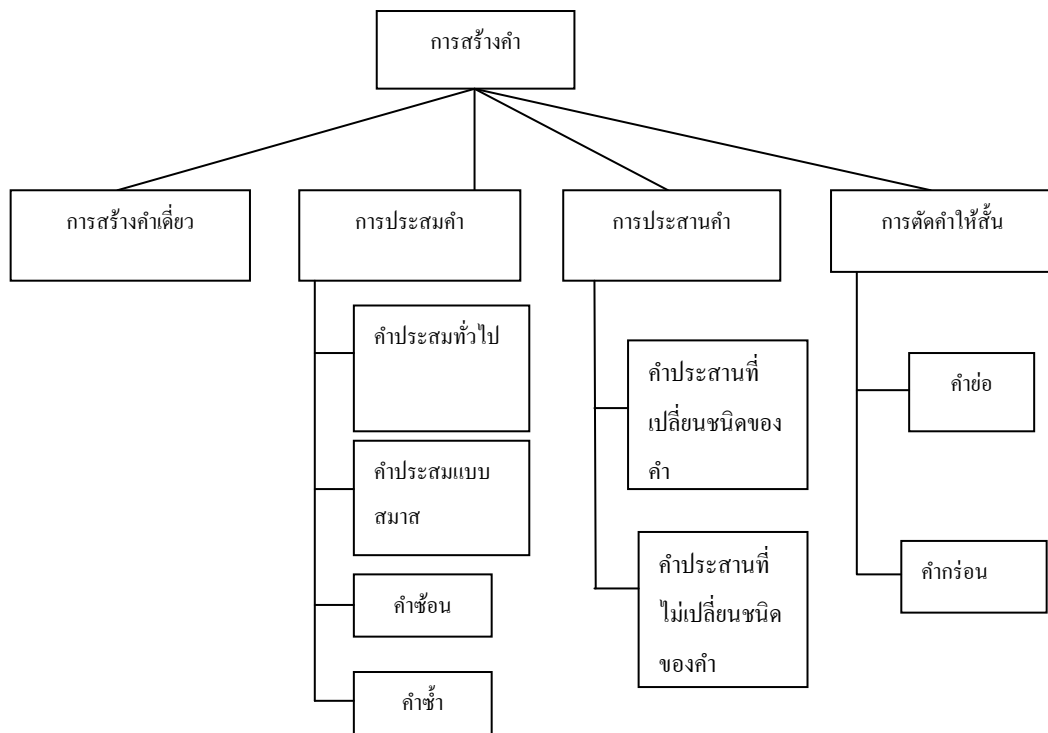
ถูก โดน และ ได้รับ ซึ่งต้องปรากฏหน้าคำกริยากรรม คำว่า ถูก ใช้ได้ทั้งในความหมายดีและไม่ดี เช่น สิ่งเหล่านี้ถูกบันทึกอยู่ในคัมภีร์ พระเยซูถูกฆ่า ตื่นไม่ต่าง ๆ ก็ถูกโค่นทิ้ง ส่วนคำว่า โดน ใช้กับกริยาที่มีความหมายทางไม่ดีเท่านั้น เช่น เราจะไม่โดนค่าอีก เขาโดนหลอก นักศึกษาอยู่หอโดนข่มขืนไรว่างเนี่ยยะ คำว่า ได้รับ ใช้กับคำกริยาที่มีความหมายในทางดีเท่านั้น เช่น คณะกรรมการได้รับแต่งตั้งเมื่อไม่นานมานี้

บทที่ 9

การสร้างคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

9.1 กระบวนการสร้างคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

การสร้างคำ (word formation) หมายถึงการเกิดคำในภาษาขึ้นโดยธรรมชาติหรือโดยจงใจให้เกิดขึ้น ด้วยวิธีการหรือกระบวนการ 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) การสร้างคำเดี่ยว 2) การประสมคำ 3) การประสานคำ และ 4) การตัดคำให้สั้น กระบวนการสร้างคำแต่ละประเภททำให้เกิดเป็นคำประเภทต่าง ๆ ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กิตติมา อินทรมพรรย์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ แสดงในแผนภูมิข้างล่างนี้ (ดูเรื่องการสร้างคำในภาษาไทยมาตรฐานเพิ่มเติมได้ในรายงานวิจัยเล่ม 1 บทที่ 14-17 โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กิตติมา อินทรมพรรย์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ)

ภาพที่ 1 การสร้างคำประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทย

การสร้างคำเดี่ยว เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิด คำเดี่ยว ขึ้นในภาษา ส่วน การประสมคำ เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิด คำประสม ซึ่งจำแนกออกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้อีก 4 ประเภท คือ 1) คำประสมทั่วไป 2) คำประสมแบบสมาส 3) คำซ้อน และ 4) คำซ้ำ การประสานคำ เป็น

กระบวนการที่ทำให้เกิด คำประธาน ซึ่งจำแนกออกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้อีก 2 ประเภท คือ 1) คำประธานที่เปลี่ยนชนิดของคำ และ 2) คำประธานที่ไม่เปลี่ยนชนิดของคำ การตัดคำให้สั้นลง เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดคำ 2 ประเภท คือ คำย่อ และ คำกร่อน

ผลการวิเคราะห์คำที่เกิดจากกระบวนการสร้างคำประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ มีดังนี้

9.2 คำเดี่ยวในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำเดี่ยวที่พบในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำเพียงหน่วยเดียว เป็นคำที่ไม่สามารถแยกส่วนประกอบย่อยที่มีความหมายลงไปได้อีก¹¹ คำเดี่ยวจะมีทั้งพยางค์ก็ได้ ตัวอย่างคำเดี่ยว 1 พยางค์ เช่น แดง ปิ้ง ป่า เลือก กิน กัน จะ ไม่ แล้ว ถึง เสร็จ ถ้า ใ้ น้ำ ข้าว อัน นี้ วัง เดิน เอา กล้วย ทำ มัน ไป ไว้ สอง นะ ครับ ตัวอย่างคำเดี่ยว 2 พยางค์ เช่น กำลัง เมล็ด มะม่วง มะขาม ตะไคร้ ละเียด อร์อย กระเทียม สมัย ภาษา ประมาณ ไพเราะ เจริญ ถาวร ตัวอย่างคำเดี่ยว 3 พยางค์ เช่น ชนบท อนุญาต กะละมัง ปัจจุบัน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กิตติมา อินทรมพรรษ์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ จำแนกคำเดี่ยวที่พบในภาษาไทยมาตรฐานออกเป็น 7 ประเภทย่อย ๆ ตามลักษณะการสร้าง คือ 1) คำเดี่ยวที่เกิดจากการลากเข้าความ 2) คำเดี่ยวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ 3) คำเดี่ยวที่เกิดจากการสร้างคำจากชื่อเฉพาะ 4) คำที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์ 5) คำเดี่ยวที่เกิดจากการเปลี่ยนชนิดคำ 6) คำเดี่ยวที่เกิดจากการขยายความหมาย และ 7) คำเดี่ยวที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (ศึกษาเรื่องคำเดี่ยวในภาษาไทยมาตรฐานเพิ่มเติมในรายงานวิจัยเล่ม 1 บทที่ 10)

ผลการวิเคราะห์คำเดี่ยวในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์พบว่า มีคำเดี่ยวเพียง 6 ประเภทย่อยเท่านั้น คือ 1) คำเดี่ยวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ 2) คำเดี่ยวที่เกิดจากการสร้างคำจากชื่อเฉพาะ 3) คำเดี่ยวที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์ 4) คำเดี่ยวที่เกิดจากการเปลี่ยนชนิดคำ 5) คำเดี่ยวที่เกิดจากการขยายความหมาย และ 6) คำเดี่ยวที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

¹¹ เกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์หรือตัดสินว่าเป็นคำเดี่ยวในที่นี้ เป็นเกณฑ์ที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กิตติมา อินทรมพรรษ์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ เสนอไว้ใน การวิเคราะห์คำเดี่ยวในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเรื่องคำเดี่ยวในภาษาไทยมาตรฐาน ในบทที่ 10 รายงานวิจัยเล่ม 1)

ทั้งนี้ ไม่พบคำเดียวที่เกิดจากการลากเข้าความ¹² (folk etymology) อย่างที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กิตติมา อินทรมพรรย์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ พบในภาษาไทยมาตรฐาน

9.2.1 คำเดียวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopoeia)

คำเดียวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ หมายถึงคำใหม่ที่สร้างโดยการเลียนเสียงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ พวกเสียงสัตว์ร้อง เช่น เหมียว (เสียงแมว) จี๊ (เสียงนก) เสียงฝนตก เช่น ชู่ (ฝนตกหนัก) เสียงน้ำหยด เช่น ดิง แหมะ เสียงฟ้าร้อง เช่น ครืน เสียงฟ้าผ่า เช่น เปรี้ยง เสียงลม เสียงคลื่น เสียงร้องไห้ เสียงหัวเราะ ฯลฯ

ผลการวิเคราะห์พบคำเดียวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ 4 คำ ได้แก่ โฮ (เสียงร้องไห้ของคน) ในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง แก๊ก (เสียงวางหูโทรศัพท์) และ เด็กแว้น (วัยรุ่นชายที่เวลาขี่มอเตอร์ไซด์ชอบบิดหรือเร่งเครื่องให้เสียงดังแว้นๆ) ในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว ขนมหก๊อบแก๊บ (ขนมขบเคี้ยวในซองพลาสติก) ในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

9.2.2 คำเดียวที่เกิดจากการสร้างคำจากชื่อเฉพาะ

คำเดียวที่เกิดจากการสร้างคำจากชื่อเฉพาะในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ หมายถึง คำใหม่ ที่สร้างโดยใช้ชื่อเฉพาะของคนใดคนหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มาใช้ในเรียกคนอื่น ๆ หรือสิ่งของอื่น ๆ โดยทั่วไปที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน หรือมีลักษณะแบบเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์พบว่า มีคำเดียวที่เกิดจากการสร้างคำจากชื่อเฉพาะ 2 คำ คือ เด็กสก็๊อย ในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว และ แป๊บ ในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน

คำว่า แป๊บ เป็นคำที่ใช้เรียกผงซักฟอกโดยทั่วไป เป็นคำที่สร้างจากการใช้ชื่อยี่ห้อตราสินค้าเพื่อเรียกผลิตภัณฑ์ในประเภทเดียวกัน ส่วนคำว่า เด็กสก็๊อย ตามความหมายในพจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2550) หมายถึง วัยรุ่นผู้หญิงที่ชื่นชอบมอเตอร์ไซด์ของเด็กแว้นในลักษณะกอดรัด มั่วนางเกงยีนส์ขาสั้นมาก ๆ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กิตติมา อินทรมพรรย์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ พบคำนี้ในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานเช่นกัน โดยกล่าวว่าคำนี้เป็นคำสแลงและสร้างจากชื่อเฉพาะ Skoijun ซึ่งเป็นชื่อ

¹² การลากเข้าความ หมายถึง การนำคำที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเสียงหรือหน่วยคำที่รู้จักมาแยกหน่วยคำใหม่ และเทียบคำเพื่อสร้างคำใหม่ ตัวอย่างคำเดียวที่เกิดจากการลากเข้าความในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น ไกจ้อ ซึ่งเทียบมาจาก ฮ้อยจ้อ

ตัวละครในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น (คู่มือข้อ 10.3 บทที่ 10 ในรายงานวิจัยเล่ม 1 “ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน”)

9.2.3 คำเดียวที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์

คำเดียวที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์ ที่พบในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ หมายถึง คำที่รับจากภาษาต่างประเทศอื่น ๆ มาใช้ในภาษาไทย โดยมีการเปลี่ยนแปลงเสียงให้ใกล้เคียงกับระบบเสียงภาษาไทย ส่วนมากเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอังกฤษและภาษาจีน

ผลการวิเคราะห์คำเดียวในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์ พบว่า มีคำเดียวประเภทนี้เป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอังกฤษเป็นตัวอย่างเช่น

คำนาม

กีตาร์ (guitar)	เกมส์ (games)	คลาส (class)	คอมพิวเตอร์
(computer) คาทอลิก (catholic)	ช้อปปิ้ง (shopping)	โชว์ (show)	ซัพพลาย (supply)
แซ็กโซโฟน (saxophone)	ค็อกเตอร์ (doctor)	ดีมานด์ (demand)	โปรแกรม
(program) पार्टी (party)	เปเปอร์ (paper)	เปอร์เซ็นต์ (percent)	เปียโน(piano)
พาวเวอร์พอยต์ (powerpoint)	เฟอร์นิเจอร์ (furniture)	โฟล์คซอง (folk song)	ไฟเบอร์ (fiber)
ยีนส์ (jeans)	รูมเมท (roommate)	เวอร์ชัน (version)	สึนามิ (tsunami)
แอร์ไลน์ (airline)	โอเปอเรเตอร์ (operator)		

คำกริยา

แคนเซิล (cancel) แแชร์ (share) เช็ก (check) ปริ้นต์ (print) 프리เซนต์ (present) โฟกัส (focus)

คำยืมที่มาจากภาษาอังกฤษบางคำเปลี่ยนชนิดคำเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย เช่น คำนาม *คอร์รัปชัน* (corruption) และคำคุณศัพท์ *ซีเรียส* (serious) มาใช้เป็นคำกริยาในภาษาไทย

นอกจากนี้ ยังพบคำนามที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์ภาษาจีนด้วย โดยพบในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว ตัวอย่างเช่น *ขนมเปี๊ยะ* *เตี้ย* *ยี่หื้อ* และพบคำว่า *ก้วยเตี่ยว* ในภาษาไทยย่อยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

9.2.4 คำเดียวที่เกิดจากการเปลี่ยนชนิดคำ (conversion or functional shift)

ผลการวิเคราะห์คำเดียวที่สร้างโดยการเปลี่ยนชนิดคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ พบว่ามีคำกริยาที่สร้างจากคำนาม โดยไม่มีการเปลี่ยนรูปคำ ในชุดข้อมูลพบคำเดียวประเภทนี้น้อยมาก ตัวอย่างเช่นคำว่า *สั้ม* ในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คำว่า *ขาว แดง ม่วง ชมพู* ในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และคำว่า *เกี่ยว* ในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ส่วย

เขมร

- (1) เป็นผลไม้ เช่น *สั้ม* แอปเปิ้ล กล้วย องุ่น
- (2) ก็มีลูกมีผิวเราก็เปลี่ยนอาชีพเป็นค้าขาย*สั้ม*ตำมั่ง ก้วยเตี้ยมั่ง
- (3) ถ้ามีหน่อไม้*สั้ม*ก็เอามาล้างมาใส่

มอญ

- (4) มีก็สี ก็มีหลายสีอยู่นะ มี*ขาว* มี*แดง* มี*ม่วง* มี*ชมพู*

ส่วย

- (5) นับหนึ่งถึงสิบเสดก็โยนไปข้างหน้า มันมีพวกข้างหน้าจะใช้*เกี่ยว*ที่เรามัดข้าวกันนะครับ สั้น ๆ ๆ จะกระจาย
- (6) เมื่อข้าวเหลืองเริ่มจะสุก บางคนจะ*เกี่ยว*มาทำข้าวเม่า

ในตัวอย่างประโยคที่ (1) และ (2) คำว่า *สั้ม* เป็นคำนาม หมายถึง ‘ผลไม้หรืออาหารที่มีรสเปรี้ยว’ ส่วนคำว่า *สั้ม* ในตัวอย่างประโยคที่ (3) เป็นคำกริยา หมายถึง ‘เปรี้ยว’ โดยปรากฏเป็นส่วนขยายคำนาม *หน่อไม้* คณะผู้วิจัยสันนิษฐานว่า น่าจะเกิดคำนาม *สั้ม* ก่อน เพื่อใช้เรียกผลไม้หรืออาหารที่มีอยู่จริงในชีวิตประจำวัน แล้วจึงเกิดคำกริยาที่แปลว่ามีรสเปรี้ยว โดยนำเอาส่วนประกอบทางความหมายของคำนามมาเป็นความหมายหลักของคำกริยา

ในตัวอย่างประโยคที่ (4) คำว่า *ขาว แดง ม่วง ชมพู* เป็นคำนาม โดยปรากฏหลังคำกริยา *มี* และมีความหมายอ้างอิงชื่อสีต่าง ๆ

ในตัวอย่างประโยคที่ (5) คำว่า *เกี่ยว* เป็นคำนาม หมายถึง ‘อุปกรณ์สำหรับมัดข้าว’ โดยคำนาม ดังกล่าวปรากฏตามหลังคำกริยา *ใช้* (ปรากฏในตำแหน่งกรรมของกริยา) และมีคุณาธิปไตย *ที่เรามัดข้าวกันนะครับ* เป็นส่วนขยาย ส่วนในตัวอย่างประโยคที่ (6) คำว่า *เกี่ยว* เป็นคำกริยากรรม โดยปรากฏหลังคำว่า *จะ* คณะผู้วิจัยสันนิษฐานว่า *เกี่ยว* ในที่นี้เป็นคำกริยาที่มาจาก

คำนาม เหมือนในกรณีของคำกริยา หวี ในภาษาไทย ที่มาจกคำนามที่หมายถึงสิ่งของที่มีลักษณะเป็นซี่ ๆ และใช้ทำให้ผมเรียบเป็นทรง คณะผู้วิจัยสันนิษฐานว่า สิ่งของหรืออุปกรณ์น่าจะเกิดหรือมีขึ้นใช้ก่อน แล้วเราจึงเรียกอาการที่กระทำโดยใช้สิ่งของหรืออุปกรณ์นั้นด้วยคำศัพท์คำเดียวกัน

9.2.5 คำเดียวที่เกิดจากการขยายความหมาย

คำเดียวที่เกิดจากการขยายความหมาย หมายถึง คำที่มีความหมายกว้างขึ้น และปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น เช่น คำกริยา เมค ในภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

กะเหรี่ยง

(7) ประวัติของสายการบินอะไรยังก็จะต้องตกแต่งขึ้นมา เมคสายการบินของเราเองขึ้นมา

คำกริยา เมค ในตัวอย่างที่ (7) หมายถึง สมมุติขึ้นเอง คิดขึ้นมา แต่งขึ้นมา

9.2.6 คำเดียวที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

คำเดียวประเภทนี้เป็นคำไวยากรณ์ (grammatical word) หรือคำหน้าที่ (function word) เช่น คำบุพบท ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาของคำเนื้อหา (content word) เช่น คำนาม คำกริยา คำไวยากรณ์หรือคำหน้าที่ที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านี้ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) กล่าวคือ คำเนื้อหาได้รับหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น และปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ ได้มากขึ้น

ผลการวิเคราะห์คำเดียวที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ พบว่ามีคำนามที่กลายเป็นคำบุพบท เช่น คำว่า ที่

ม้ง

(8) ความบาปในที่นี้คือการที่มนุษย์ไม่เชื่อฟังพระเจ้า (คำนาม)

(9) หลังจากนั้นผมก็อยู่ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เติบโตที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน (คำบุพบท)

(10) ผมก็เป็นคนหนึ่งที่ชอบเที่ยวเหมือนวัยรุ่นทั่วไป (คำบุพบท)

คำว่า ที่ ในตัวอย่างประโยคที่ (8) เป็นคำนาม เพราะปรากฏหน้าคำคุณศัพท์บอกกำหนด นี้ ได้ และปรากฏหลังคำบุพบท ใน ได้

คำว่า *ที่* ในตัวอย่างประโยคที่ (9) และ (10) เป็นคำบุพบท และปรากฏเป็นส่วนหลักในหน่วยสร้างบุพบทลี ซึ่งเป็นหน่วยสร้างไวยากรณ์¹³ โดยคำบุพบท *ที่* ในตัวอย่างประโยคที่ (9) ปรากฏหน้าคำนาม *จังหวัดแม่ฮ่องสอน* ส่วนคำบุพบท *ที่* ในตัวอย่างประโยคที่ (10) ปรากฏหน้าคำกริยา *ชอบ* และทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมคุณาประโยค¹⁴ (relativizer)

กล่าวโดยสรุป คำใหม่ซึ่งเป็นคำเดียวที่พบในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ เกิดจากกระบวนการ 6 ประเภท ได้แก่ คือ 1) คำเดียวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ 2) คำเดียวที่เกิดจากการสร้างคำจากชื่อเฉพาะ 3) คำเดียวที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์ 4) คำเดียวที่เกิดจากการเปลี่ยนชนิดคำ 5) คำเดียวที่เกิดจากการขยายความหมาย และ 6) คำเดียวที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คำใหม่ทั้งหมดนี้เป็นคำเดียวส่วนมากที่พบในชุดข้อมูล สร้างจากกระบวนการยืมคำโดยการทับศัพท์

9.3 คำประสมในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำประสม หมายถึง คำที่สร้างขึ้นโดยการนำหน่วยคำอิสระตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปมาประกอบเข้าด้วยกัน แล้วเกิดคำที่มีความหมายใหม่ที่เป็นความหมายเฉพาะตัวของคำดังกล่าว แต่ยังมีเค้าความหมายสืบมาจากความหมายของส่วนประกอบทั้งหลาย ตัวอย่างเช่น *พักผ่อน ปกป้อง ป้องกัน ฟังพา แตกต่าง ครอบครัว เด็บโต เครื่องคิด สูญเสีย ปรับปรุง*

ผลการวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ พบว่าสามารถจำแนกคำประสมออกเป็นประเภทย่อยตามความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบภายในของคำประสมได้ 4 ประเภท คือ 1) คำประสมทั่วไป 2) คำประสมแบบสมาส 3) คำซ้อน และ 4) คำซ้ำ ดังมีรายละเอียดข้างล่างนี้

9.3.1 คำประสมทั่วไปในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำประสมทั่วไปหมายถึงคำประสมที่ไม่มีลักษณะเด่นเฉพาะ สามารถจำแนกประเภทย่อยตามลักษณะเด่นทางความหมายของคำที่มาประสมกันได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) คำประสมทั่วไปที่มี

¹³ หน่วยสร้างไวยากรณ์ (exocentric construction) หมายถึง หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยส่วนหลัก 2 ส่วน ซึ่งจะมีส่วนใดส่วนหนึ่งขาดหายไปไม่ได้ ต้องปรากฏคู่กันเสมอ หน่วยสร้างบุพบทลีจึงถือว่าเป็นหน่วยสร้างไวยากรณ์ซึ่งประกอบด้วยส่วนหลัก 2 ส่วนคือ คำบุพบทและคำนาม เช่น คำบุพบท *ใน* และคำนาม *บ้าน* ในตัวอย่าง *เขาอยู่ในบ้าน* หรือประกอบด้วยส่วนหลักที่เป็นคำบุพบทกับคำกริยา เช่น คำบุพบท *ตั้งแต่* และคำกริยา *เกิด* ในตัวอย่าง *เรายู่ด้วยกันตั้งแต่เกิด*

¹⁴ คุณาประโยค (relative clause) เป็นอนุประโยคขยายนามชนิดหนึ่ง ซึ่งปรากฏหลังคำนามที่เป็นส่วนหลักในนามวลี เช่น คุณานูประโยค *ที่มีความรับผิดชอบ* ในตัวอย่างประโยค *นักศึกษาที่มีความรับผิดชอบมักได้คะแนนสูง* คุณานูประโยค

อุบัตินิเทศ วัฒนธรรม สัมภาษณ์ นิติศาสตร์ สังคมงาน สวัสดิการ คุณสมบัติ วิทยาศาสตร์ อุปกรณ์
ทฤษฎี อุตสาหกรรม อธิษฐาน อุปสรรค มัชฌิม ข้าราชการ พนักงาน รัฐบาล จิตวิทยา เทศบาล
ศาสนศาสตร์ ไพรณีย์ ศาสนา วุฒิภาวะ เทศนา สรรเสริญ นมัสการ อัจฉรย์ ประวัติศาสตร์

9.3.3 คำซ้อนในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำประสมประเภทคำซ้อน หมายถึงคำประสมที่ประกอบด้วยคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือทำนองเดียวกันหรือตรงกันข้ามมารวมกัน ทำให้เกิดคำใหม่ ส่วนประกอบทั้งสองมีความ สมมูลกัน ไม่ได้มีส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นส่วนหลักและอีกส่วนเป็นส่วนขยาย แต่ ส่วนประกอบภายในทั้งสองส่วนหรือทุกส่วนมีน้ำหนักเท่าเทียมกันทางความหมาย และร่วมกันทำ ให้เกิดความหมายใหม่ของคำประสมขึ้นมา

ลักษณะของการซ้อนคำนั้นมักจะซ้อนเป็นคู่ ๆ ทำให้เกิดเป็นคำซ้อนชนิดสองคำ สี่คำ หก คำ และแปดคำ บางครั้งอาจมีการซ้ำคำบางพยางค์ร่วมด้วย ตัวอย่างคำซ้อนชนิดสองคำ เช่น ผิดพลาด บิดเบี้ยว คล้คลาย ถอยกลับ ทิ้งพราก ขาดแคลน ขยับเขยื้อน ชัดขวาง เกลียดชัง เชิญชวน ร้องเรียก เลี้ยงดู อดทน เสริมสร้าง รับใช้ มากมาย เปลี่ยนแปลง ว่างเปล่า เปรียบเทียบ ล่อลวง เต็มโต หลับนอน พุดคุย จัดแจง ตรวจเช็ค นิดหน่อย รอคอย แบ่งปัน เพิ่มเติม ลืม เลื่อน บอกเล่า พักผ่อน แยกย้าย ซ่อมแซม ผ่อนคลาย เข้มข้น เหน็ดเหนื่อย ชัยชนะ จางหาย ผูกพัน เทียงแท้ แท้จริง เยี่ยมชม เสื้อผ้า ก่อตั้ง ติดตาม ย่ำเตือน เคียงข้าง ตัวอย่างคำซ้อนชนิด สี่คำ เช่น ใหญ่โตมโหฬาร พุดนอนสอนง่าย (ภาษาไทยมาตรฐานใช้ ว่านอนสอนง่าย) บอกนอน สอนยาก ผู้เฒ่าผู้แก่ เปลี่ยนแปรเปลี่ยนผัน เก็บหอมรอมริบ ลำบากกยาก (ภาษาไทยมาตรฐานใช้ ลำบากตรากตรำ) ทรงเจ้าเข้าผี หุงข้าวหุงปลา ไม่เจ็บไม่ไข้ แหน่นกแห่นปลา กล้าหาญชาญชัย เคียง บ่าเคียงไหล่ ชักคั่นชักอ ดัดต่อสื่อสาร แต่งหน้าแต่งตา ทุกข์ยากลำบาก ต่อหน้าต่อตา กินหล้า เมายา จีบจ่ายใช้สอย สนุกสนานเฮฮา อาบน้ำอาบท่า พร้อมหน้าพร้อมตา

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยไม่พบคำซ้อนชนิดหกคำ หรือคำซ้อนชนิดแปดคำ ในภาษาไทยที่ พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

9.3.4 คำซ้ำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

การซ้ำคำเป็นการสร้างคำใหม่โดยการนำคำเดิมมาซ้ำกันอย่างน้อย 2 ครั้ง ซึ่งในการเขียน แสดงโดยใช้ไม้ยมก (๗) กระบวนการซ้ำคำทำให้เกิดคำใหม่ ซึ่งมีความหมายใหม่ ความหมายใหม่ ที่เกิดขึ้นนี้อาจแตกต่างจากความหมายของคำเดิมมาก หรืออาจเป็นเพียงการเปลี่ยนนัยหรือเปลี่ยน

น้ำหนักของความหมายจากคำเดิมก็ได้ นอกจากนี้ คำซ้ำคำสามารถแบ่งตามการคงชนิดของคำได้เป็น 2 ชนิด คือ 1) คำซ้ำที่คงชนิดของคำเดิม และ 2) คำซ้ำที่เปลี่ยนชนิดของคำ

1) คำซ้ำที่คงชนิดของคำเดิม

ผลการวิเคราะห์พบว่าคำซ้ำที่คงชนิดของคำเดิม มีทั้งคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำปริมาณ และคำวิเศษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำนาม

- ก. บอกความเป็นพหูพจน์ เช่น หนุ่มๆ สาวๆ เพื่อนๆ พี่ๆ ป้าๆ เด็กๆ น้องๆ
- ข. บอกการประมาณจำนวน เช่น ร้อยๆ

คำกริยา

- ก. ให้ความหมายการกระทำซ้ำๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น

ถ้ำเกิดสุ่มๆ ตามบ้านเนี่ยนะคะ

ผัวก็หุงข้าวเมียก็หุงๆ

ต้องหลบๆ ซ่อนๆ

อาจารย์ก็จับๆ ខ្លីងๆ

กินนอนๆ คั่นๆ

- ข. ให้ความหมายในการรับแรงกระทำให้เสร็จโดยเร็ว เช่น

เลยทำงานช่วยๆ เค้าไปโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

สอบไปจะได้เสร็จๆ

คำคุณศัพท์

- ก. เพื่อเน้นลำดับที่ หรือปริมาณ เช่น

พูดถึงเล่าถึงประวัติก่อนๆ ไซ้

คำปริมาณ

- ก. เพื่อเน้นการประมาณ เช่น

หลายๆ สิ่ง หลายๆ อย่าง

หลายๆ คนอาจคิดว่าคนที่ดีแล้วอาจจะเป็นคนที่ดีพร้อมในทุกๆ ด้าน

คำวิเศษณ์

- ก. เพื่อเน้นความหมาย เช่น

อยู่บ้านนี้ก็มีมานอนเล่นเฉย ๆ
เรียนสบาย ๆ
ทำบุญเยอะ ๆ จะได้ขึ้นสวรรค์
ให้ไปอ่านมาดี ๆ
อธิฐานตามผมซ้ำ ๆ

2) คำซ้ำที่เปลี่ยนชนิดของคำ

ก. คำกริยา ที่เกิดจากการซ้ำคำนาม โดยให้ความหมายใหม่ เช่น
ทำอย่างนั้นกล้วย ๆ (ง่าย)

ข. คำคุณศัพท์ ที่เกิดจากการซ้ำคำนาม เช่น ตากแดดบ่อย ๆ

ค. คำคุณศัพท์ ที่เกิดจากการซ้ำคำกริยา เช่น

ตอนค่ำ ๆ
ภูเขาเล็ก ๆ
เมนูผักลวก ๆ
เจอเพื่อนใหม่ ๆ
ชาวเลจริง ๆ เขาจะปล่อยธรรมชาติ
บรรยากาศเก่า ๆ หมดลงเรื่อย ๆ
ข้อสอบมีสองข้อ แต่ว่าทำสามชั่วโมงเต็ม ๆ

ง. คำบุพบทที่เกิดจากการซ้ำคำนาม ให้ความหมายไม่เจาะจง เช่น แถว ๆ บ้าน

จ. คำวิเศษณ์ที่เกิดจากการซ้ำคำกริยา เช่น

เรียนสบาย ๆ
วิ่งสุด ๆ เล่นนะครับ
ถามเฉย ๆ
ขวามือมาก
มารวม ๆ กัน
พอก็ชมอยู่บ่อย ๆ

คำซ้ำยังอาจแบ่งประเภทตามความสมบูรณ์ของการซ้ำคำได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) คำซ้ำสมบูรณ์ และ 2) คำซ้ำบางส่วน ดังนี้

1) คำซ้ำสมบูรณ์

คำซ้ำสมบูรณ์หมายถึงคำซ้ำที่นำคำเดิมมาซ้ำโดยที่ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดตัดแปลงไป อาจใช้เครื่องหมายไม้มก “ๆ” เดิมท้ายเพื่อแสดงการซ้ำ ตัวอย่างเช่น กลม ๆ เบี้ยว ๆ เมื่อก ๆ หนุ่ม ๆ สาว ๆ รุน ๆ นิด ๆ หน่อย ๆ แบ่ง ๆ ค่อย ๆ เล็ก ๆ น้อย ๆ ร้อย ๆ รู้ ๆ ขาว ๆ มาก ๆ จริง ๆ

2) คำซ้ำบางส่วน

คำซ้ำบางส่วนหมายถึงคำซ้ำที่ส่วนที่ซ้ำมีการแปลงไปจากคำดั้งเดิม คำซ้ำประเภทนี้ไม่สามารถใช้ไม้มกแสดงการซ้ำได้เนื่องจากส่วนประกอบทั้งสองส่วนของคำซ้ำมีลักษณะการออกเสียงต่างกัน ตัวอย่างเช่น ส่วนที่ซ้ำปรากฏข้างหน้าคำดั้งเดิมและแปลงระดับเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงตรี เช่น ม้ามาก ม้ามาก คุณ ส่วนที่ซ้ำปรากฏข้างหลังคำดั้งเดิมและเปลี่ยนเสียงสระ เช่น ประวง ประวัติ น้าม น้าม ร้องห่มร้องไห้

9.4 คำประธานในภาษาไทยย่อตามชาติพันธุ์

คำประธานคือคำที่ประกอบกันขึ้นจากหน่วยคำตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไป โดยที่ส่วนหนึ่งเป็นหน่วยคำไม่อิสระ คำประธานสามารถจำแนกตามลักษณะการคงชนิดคำได้เป็น 2 ประเภท คือ คำประธานที่เปลี่ยนชนิดคำ และคำประธานที่ไม่เปลี่ยนชนิดคำ ตัวอย่างคำประธานที่เปลี่ยนชนิดคำ ได้แก่ คำประธานที่เปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม โดยการเติมหน่วยคำต่อไปนี้

การ- เช่น การเรียน การใคร่ครวญ การอธิบาย การรับประทาน การเทศนา การอธิษฐาน การเลี้ยงดู การเพาะปลูก การยอมรับ การเดินทาง การตัดสินใจ การฝึกฝน การดูแล การสอบ การศึกษา การออกแบบ การสอบสวน การล่อลวง การรับน้อง การพูด การจัดสรร

ความ- เช่น ความรู้ ความสมัครใจ ความคิด ความเข้าใจ ความแตกต่าง ความสนใจ ความจริง ความรัก ความเป็นอยู่ ความตื่นตัว ความผิด ความเชื่อ ความสุข ความใฝ่ฝัน ความทรงจำ ความดัน ความมั่นคง ความรู้สึก ความบังเอิญ ความบาป ความยิ่งใหญ่ ความช่วยเหลือ ความสวย ความคิดเห็น ความพร้อม ความเป็นมา ความสำคัญ ความมั่นใจ ความลับ ความสะอาด

ผู้- เช่น ผู้รับใช้ ผู้ฟัง ผู้อำนวยการ ผู้สอน ผู้นำ ผู้support ผู้ชม ผู้สร้าง ผู้ช่วย

นัก- เช่น นักท่องเที่ยว

ตัวอย่างคำประธานที่ไม่เปลี่ยนชนิดคำ เช่น

พระ- เช่น พระวินัย พระเจ้า พระเยซู พระเยซูคริสต์ พระกัมภีร์ พระธรรม พระวังน พระคุณ พระนาม พระเจ้า พระเกียรติคุณ พระบุตร พระโลหิต พระวิญญาณ พระพร พระกัมภีร์

ท่าน- เช่น ท่านพระเยซู ท่านอาจารย์

คุณ- เช่น คุณปู่ คุณหนู คุณป้ามาลี

อี- เช่น อีอ้อม อีหน้อย

น้ำ- เช่น น้ำตาล น้ำขวด

ทรง- เช่น ทรงปกป้อง ทรงดำหนิ ทรงรู้ ทรงประทาน ทรงสร้าง ทรงโปรด ทรงเข้าใจ

นอกจากนี้ยังมีคำประสมอื่น ๆ ที่เกิดจากการเติมหน่วยคำต่อไปนี้

จี้- เช่น จี๋อาย

นำ- เช่น นำเบื้อ นำเคียด นำรัก นำตื่นตื่น นำกลัว นำนอน นำใช้ นำสนใจ นำเชื่อ นำประทับใจ นำชื่นใจ

อย่าง- เช่น อย่างพอดี อย่างชัดเจน อย่างเต็มปาก อย่างสำมะเรเทเมา อย่างเด็ดขาด อย่างแน่นอน อย่างเคร่งครัด อย่างดี

-กร เช่น วิทยากร พิธีกร ทรัพยากร องค์กร

-ภาพ เช่น มิตรภาพ คุณภาพ สุขภาพ คุณภาพ

อนึ่ง คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับคำประสมในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ นั่นก็คือ การพบคำประสมที่ขึ้นต้นด้วยหน่วยคำ ใ้- เป็นจำนวนมาก เช่น ใ้เมือง เชียงขวาง ใ้สาธารณรัฐประชาชนลาว ใ้ทอผ้า ใ้กรรมสุดท้าย ใ้กระทรวงการพัฒนาสังคม ใ้ลูกมอญ ใ้พวกปีพาทย์มอญ ใ้ลูกบ่าว ใ้ตัวเล็ก ใ้คนสุดท้อง ใ้ไบบ๋อย ใ้เด็กเลี้ยงควาย ใ้ครุন্ন ใ้แฝด ใ้คนที่ ใ้ทุ่งกุล ใ้ลูกชาย ใ้ทำบุญทำทาน ใ้ตัวแสบ ใ้ตัวโกง ใ้เจ้าประเทือง ใ้นาย ใ้เจ้าผู้หญิง ใ้เจ้าแฉะ ใ้ตัวตลก ใ้พระเอก ใ้เจ้าสาว ใ้สัตว์ป่า

9.5 คำย่อในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำย่อเกิดจากการย่อคำ (abbreviation) ซึ่งหมายถึงการนำพยัญชนะต้นของคำที่เป็นส่วนประกอบหรือของพยางค์หลักๆภายในคำมาประกอบกันเป็นคำใหม่ และมักปรากฏร่วมกับเครื่องหมายจุด ในการออกเสียงจะออกเสียงไปที่ละตัวอักษร เช่น ม.น. ม.ช. พ.ศ.

9.6 คำกร่อนในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

คำกร่อนเกิดจากการกร่อนคำ หรือการตัดคำ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างคำใหม่ที่ทำให้คำสั้นลง โดยตัดพยางค์ของคำออกไปบางพยางค์ การตัดคำสามารถเกิดขึ้นทั้งกับคำภาษาไทยและคำ

ที่มาจากภาษาอังกฤษ และพยางค์ที่ตัดออกไปอาจเป็นพยางค์ส่วนหน้า ส่วนหลัง หรือตรงกลางก็ได้ เช่น คอม(คอมพิวเตอร์) ออนเอ็ม(ออนไลน์เอ็มเอสเอ็น) วงโย (วงโยวาทิต) มอไซค์ (มอเตอร์ไซค์)

9.7 สรุป

ผลการวิเคราะห์การสร้างคำในภาษาไทยย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ลื้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย พบว่า มีคำใหม่ที่เกิดจากกระบวนการสร้างคำ 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) การสร้างคำเดี่ยว 2) การประสมคำ 3) การประสานคำ 4) การตัดคำให้สั้น กระบวนการสร้างคำทั้ง 4 กระบวนการดังกล่าวทำให้เกิดคำใหม่ขึ้นหลายประเภท ทั้งคำเดี่ยว คำประสม คำประสาน คำย่อ และคำกร่อน โดยแต่ละประเภทยังจำแนกออกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้อีก

ประเภทย่อยของคำเดี่ยวที่พบในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) คำเดี่ยวที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ 2) คำเดี่ยวที่สร้างจากชื่อเฉพาะ 3) คำเดี่ยวที่เกิดจากการยืมคำโดยการทับศัพท์ 4) คำเดี่ยวที่เกิดจากการเปลี่ยนชนิดคำ 5) คำเดี่ยวที่เกิดจากการขยายความหมาย และ 6) คำเดี่ยวที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คำเดี่ยวส่วนใหญ่ที่พบเป็นคำที่สร้างจากการยืมคำโดยการทับศัพท์

ความแตกต่างเรื่องการสร้างคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์กับในภาษาไทยมาตรฐาน มีดังนี้

- 1) ไม่พบคำเดี่ยวที่เกิดจากการลากเข้าความในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ แต่พบในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น คำว่า ไข่จื้อ ซึ่งสร้างมาจากคำว่า ฮ่อยจื้อ
- 2) ไม่พบคำซ้อนชนิดหกลำและแปดคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ แต่พบในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น อดดาหลับจับตานอน หวานเป็นลมขมเป็นยา นอนกลางคืนกินกลางทราย เอาหูไปนาเอาตาไปไร่
- 3) พบคำประสานที่ขึ้นต้นด้วยหน่วยคำ ใจ- เป็นจำนวนมาก

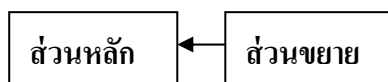
บทที่ 10

โครงสร้างประโยคและหน่วยสร้างที่สำคัญในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

รายงานการวิจัยพบว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ประโยคในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยของไทตามกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ฉ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ลัวะ โดยในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ประโยค ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์โครงสร้างนามวลี และโครงสร้างประโยคชนิดต่าง ๆ อันได้แก่ ประโยคความเดียว ประโยคกริยาเรียง ประโยคความรวม ประโยคความซ้อน และอนุประโยคชนิดต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบในประโยคความซ้อน เช่น คุณานุประโยค และอนุประโยคเติมเต็ม นอกจากนี้ยังจะกล่าวถึงประโยครูปแบบอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ประโยคกรรมวาจก ประโยคเน้นเรื่อง ประโยคไร้ประธาน และประโยคไร้กริยา อีกด้วย

10.1 โครงสร้างนามวลี

โครงสร้างนามวลี คือ หน่วยสร้างที่ประกอบคำมากกว่าหนึ่งคำขึ้นไปมารวมกัน และทำหน้าที่เหมือนคำนาม สามารถทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของประโยค หรืออาจทำหน้าที่เป็นกรรมของบุพบทด้วยก็ได้ คำแรกในหน่วยสร้างจะทำหน้าที่เป็นส่วนหลัก ส่วนคำอื่น ๆ ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย

ตัวอย่างเช่น

ผู้มาดหมี่

หนังสือไทย

พยัญชนะมอญ

เรือลาดตระเวน

หมอน้ำมันต์

กระดาดับเบิ้ลเอ

หมายเหตุ คำที่ขีดเส้นใต้คือส่วนหลักในหน่วยสร้างนามวลี

อนึ่ง มีข้อควรระวังในการวิเคราะห์นามวลี คือ การสับสนกับคำประสม ในกรณีที่คำสองคำเรียงกัน และมีความหมายเฉพาะก็ต้องวิเคราะห์ให้เป็นคำประสม เช่น

อิฐมอญ

เด็กหนุ่ม

เพลงเรือ

ทั้ง 3 คำนี้เป็นคำประสม ไม่ใช่นามวลีเพราะมีความหมายเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่ความหมายของส่วนหลักขยายด้วยส่วนขยาย อิฐมอญ ไม่ได้แปลว่าอิฐของคนมอญ แต่หมายถึงชนิดหนึ่งของอิฐที่ทำโดยคนชาติใดก็ได้ เด็กหนุ่ม ไม่ได้แปลว่าเด็ก แต่แปลว่าคนเพศชายที่มีอายุในวัยหนุ่ม เพลงเรือ ไม่ได้แปลว่าเพลงเกี่ยวกับเรือ แต่หมายถึงเพลงชนิดหนึ่งมีวิธีร้องเฉพาะ

10.2 ประโยคเดียว

ประโยคเดียวหรือประโยคเรียบง่าย (simple sentence) เป็นประโยคที่มีกริยาดัวเดียว (univerbal sentence) เช่น

ดิฉันจบจากแม่สะเรียงบริษัทศึกษา

เราไม่เห็นความแตกต่าง

เราก็อาศัยภาษามือกัน

ข้าพเจ้าทุกข์ใจมาก

นักศึกษาที่นี้จะแบ่งวรกัน

กริ่งก็จะดังอีกครั้งหนึ่ง

คนพวนจะทอผ้าเอง

เรานิมนต์พระทุกวัดเลย

ลูกก็พูดภาษามอญ

เราไม่มีเงินนะ

วันนั้นไปโรงพยาบาล

10.3 ประโยคกริยาเรียง

ประโยคกริยาเรียงหมายถึงประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยาตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปเรียงต่อกัน โดยไม่มีคำเชื่อมหรือคำสันธาน เช่น คำว่า *และ* มาคั่นกลาง หากทดสอบด้วยการเติมคำสันธาน

และ ระหว่างคำกริยาที่เรียงต่อกัน แล้วทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป แสดงว่าไม่ใช่ประโยคกริยาเรียง ยกตัวอย่างเช่น

เพื่อนรุ่นพี่ชวนไปศึกษาที่จังหวัดศรีสะเกษ

*เพื่อนรุ่นพี่ชวนและไปและศึกษาที่จังหวัดศรีสะเกษ

แกไปปลูกตูด

*แกไปและปลูกและตูด

คำกริยาที่เรียงต่อกันในประโยคกริยาเรียง อาจมีนามวลีที่เป็นกรรมปรากฏระหว่างกริยาก็ได้ เช่น

ชาวป่าก็ไปฆ่าเสือตาย

ผมอาศัยธรรมะเข้ามาสอนบุคคล

การเรียงกันของกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงลักษณะทางความหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

ก. แสดงวัตถุประสงค์

หน่วยสร้างประเภทนี้มีมักประกอบด้วยกริยาสองตัวเป็นอย่างน้อย โดยกริยาตัวแรกคือกริยา “ไป” หรือ “มา” ตามด้วยกริยาแสดงอาการต่าง ๆ กริยาที่ตามมานี้จะทำหน้าที่แสดงวัตถุประสงค์ เช่น

ทำไมไม่พาไปหาครูใหญ่

ไม่เคยได้ย้ายไปไหน

เราก็ตริมาเข้าไปด้วย

มันก็ไปเรียนภาษาไทย

คนก็จะไปแห่กันอยู่

เค้าจะไปทำงานมั่ง

ต้องไปราผีให้เขานะ

เขาก็มารับที่บ้าน

หลานมันไปเล่น

เขาให้ไปซื้อไข่มาทอด

เค้าก็ไปอยู่กับย่าตั้งนานแล้ว

ให้เค้าไปเผชิญโลกของเค้าล่ะ

มันจะกระจายมาทั้งหมด

ข. แสดงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อกัน

หน่วยสร้างประเภทนี้ประกอบด้วยกริยาแสดงอาการเรียงต่อกัน โดยการเรียงต่อกันแสดงลำดับการเกิดของเหตุการณ์ที่ต่อกัน เช่น

เก็บตักๆเข้ามาสิบกว่าโล
แล้วก็พาขับเข้าไปที่บ้าน
ริเริ่มและก็พื่นฟูอนุรักษ์จะสอน
อย่างวันนี้ก็มีข้างซ่อมรถ
น้ำผึ้งเนี่ยมันเป็นกะไสยา ที่จะเอานำไปถวาย
ไปคำหอยพวกยิงๆตอยหอยดิบ
(ไปมหอยพวกยิงๆทูปหอยดิบ)
หนูต้องออกมาเล่นนิทาน 1 เรื่อง
เราบอกฟังนิทานกันซักเรื่องนึง

ค. แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน

หน่วยสร้างกริยาเรียงประเภทนี้ มักประกอบด้วยกริยาแสดงอาการ (Activity verb) สองตัว เรียงต่อกันแสดงการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกัน เช่น

ถ้าว่างจากงานบ้านจะพักผ่อนนอนฟังเพลงอ่านหนังสือ
ถ้ากลางวันจะพาไปเดินดูที่เนี่ย
เราก็รื้อคูรถ
ผีบรรพบุรุษที่คอยช่วยเหลือ ปกปักษ์รักษา
ถึงออกพรรษาที่รวมกันทำบุญ
เขาจะนั่งเล่นนิทานรอบกองไฟ
เราก็จะบอกบอกอธิบายเขา
อาจารย์ชอบเลี้ยงเรื้อยเลย

ง. แสดงทิศทาง

หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงทิศทางอาจประกอบด้วยกริยาสองตัวหรือมากกว่านั้นก็ได้ โดยลักษณะของการแสดงทิศทางมักแสดงด้วยกริยาตัวสุดท้าย ซึ่งเป็นกริยาบอกทิศทางคือ “ไป” “มา” “จาก” “ขึ้น” “ลง” “เข้า” “ออก” เช่น

คราวนี้มันก็จะวิ่งเข้าหากัน
แล้วออกมาทำงานอย่างเงี้ย หรือออกไปไหนไกล ๆ ก็บอก
คลองชลประทานจะส่งขึ้นมา
ฝนตกลงมาให้เกษตรกรทำไร่
หมาวิ่งเข้าวัด
เขาเดินออกแล้วนะ
กลับมาเอาอะไรหรือ
พอเข้ามาเข้ามาเอาของอะไร
มันก็เข้ามาอยู่ก็เลยเลี้ยงมันไป
เราออกมาหมดแล้ว

10.4 ประโยครวม

ประโยครวมหรืออนุประโยคที่ประกอบด้วยหน่วย 2 หน่วยที่มีความเท่าเทียมกัน หรือสมดุลกันทั้งทางโครงสร้างและทางความหมาย มักมีคำสันธาน เช่น คำว่า *และ* *แต่* หรือ *คือ* เชื่อมหน่วยทั้งสองในประโยคความรวม ดังเช่นในตัวอย่างต่อไปนี้

เจ้าเมืองท่าขอนยางตกใจและเสียใจมาก
ทุกคนต่างเศร้าสลดใจอย่างมากและหมดหวังแต่ก็ยังมีความหวังอยู่
พระราชาก็เลยรับเคนจ่อยไว้และแต่งตั้งให้เป็นเสนาบดี
พ่อแม่ไม่ได้สิ่งที่ดีวกลายแต่สิ่งที่เป็นไม่ว่าจะ
ผู้ไทมีเจ้าโคตรหรือมีญาติฝ่ายพ่อฝ่ายแม่ทั้งสอง
แม่นั่งภาวนาคือแม่บ่นทั้งวันทั้งคืน
มิตรดีคือมิตรอุปการะ มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มิตรแนะนำประโยชน์
บางคนไม่รู้จักตนเองว่าอยู่ในสถานะไหน เช่น เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก หรือเป็นครู

10.5 ประโยคซ้อน

ประโยคซ้อนประกอบด้วยประโยคความเดียวทำหน้าที่เป็นประโยคหลัก และมีประโยคความเดียวอื่นมาขยายความ เสริมความหรือเติมเต็มประโยคให้ครบถ้วนทางไวยากรณ์ ประโยคความเดียวที่เป็นส่วนหนึ่งในประโยคหลักนี้เรียกว่า อนุประโยค ตัวอย่างประโยคซ้อนเช่น

พออายุย่างเข้าสิบหกปี ภรรยาของเขาก็หิวผม
ภรรยาของเขาก็หิวผม พออายุย่างเข้าสิบหกปี
ผมปฏิบัติงาน ไม่นัดเนื่องจากป่วยเป็นอัมพาตครึ่งท่อน
เนื่องจากป่วยเป็นอัมพาตครึ่งท่อน ผมปฏิบัติงาน ไม่นัด
ถ้าไม่มี ผมตายนะ
ผมตายนะถ้าไม่มี
ถ้าหากน้ำหนองแห้ง ชาวเมืองก็เดือดร้อน
ชาวเมืองก็เดือดร้อน ถ้าหากน้ำหนองแห้ง
ผมเป็นหัวหน้าก็ได้เพราะว่าผมไม่มีนิสัยชอบเอาเปรียบคน
เพราะว่าผมไม่มีนิสัยชอบเอาเปรียบคน ผมเป็นหัวหน้าก็ได้
ถึงแม้ว่าจะไม่จริง ผมก็ไม่ได้ลบหลู่
ผมก็ไม่ได้ลบหลู่ ถึงแม้ว่าจะไม่จริง

10.6 คุณานุประโยค

อนุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ ที่ ซึ่ง อัน นำหน้า โดยอนุประโยคนี้ทำหน้าที่ขยายนามวลี คุณานุประโยคสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ คุณานุประโยคที่มีตัวบ่งชี้ และคุณานุประโยคที่ไม่มีตัวบ่งชี้ เช่น

มีตัวบ่งชี้

ลูกชายสองคนที่เรียนจบม. 6 แล้วก็ไปทำงานที่กรุงเทพฯ
เดี๋ยวนี้ผมอยู่กับลูกสาวที่เป็นครูสอนที่โรงเรียนหนองห้างฉวีวิทย์
มีคำทำนายที่เขาเชื่อพอดิ
เค้าจะพาลูกหลานที่หยุดงานเนี่ยมาเล่น
เขาบอกว่าเป็นคนเรณุนครซึ่งเป็นผู้ไท

ไม่มีตัวบ่งชี้

ผมเป็นคนไม่หล่อ
อาจารย์คนหน้าหล่อไม่เหมาะสมกับบทบาท

10.7 อนุประโยคเติมเต็ม

ส่วนเติมเต็มที่มีลักษณะเป็นประโยค แบ่งเป็นประเภทย่อยตามลักษณะส่วนเติมเต็ม ดังนี้

อนุประโยคเติมเต็มกริยา

เรารู้สึกว่าเราสบายใจ

เขาก็คิดว่าผมนี้รู้จริง

ผมก็บอกว่าไม่ยาก

มีความเชื่อว่าบนฟ้ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์

เขาบอกว่าเลี้ยงไปหะยาย

เค้าบอกว่าให้ไปแนะนำตัวนะ

ขอบคุณพระเจ้าที่ได้มีโอกาสมาเรียนที่นี่

อนุประโยคเติมเต็มนาม

ผมก็บอกว่าที่ทำชื่อเสียงให้กับหมู่บ้านเราน่าจะยกย่องกันบ้าง

10.8 ประโยคกรรมวาจก

หน่วยสร้างกรรมวาจก คือ หน่วยสร้างที่นำหน่วยนามที่เป็นผู้ถูกกระทำ (Patient) ขึ้นมาเป็นประธาน โดยอาจมีหน่วยนามที่เป็นผู้กระทำ (actor) ปากฎร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งในส่วนของภาคแสดงจะใช้คำว่า “ถูก” และ “โดน” นำหน้ากริยาหลักของประโยค ตัวอย่างเช่น

เด็กคนนั้นก็บอกว่าถูกควายขวิด

ทันใดนั้นจระเข้ก็ถูกลากขึ้นจากปากถ้ำ

กัณฑ์วิชัยถูกยุบลงเป็นอำเภอ

ตอนช่วงนั้นนี้กำนันถูกพักราชการ

ถ้าผู้ใดฝ่าฝืน ก็จะถูกลงโทษถึงแก่ความตาย

อันนี้ก็ถูกน้ำท่วม

10.9 ประโยคเน้นเรื่อง

ประโยคเน้นเรื่องเป็นประโยครูปแบบที่มีการเรียงลำดับส่วนประกอบต่าง ๆ ในประโยคจากมุมมองของการสื่อสาร โดยผู้พูดเลือกส่วนที่แสดงสารสนเทศ (information) ที่สำคัญที่สุดมา

เป็น “เรื่อง” (topic) และวางไว้ต้นประโยค ตามด้วยส่วนที่เป็น “เนื้อความ” (comment) หรือส่วนที่
ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ “เรื่อง” ประโยคเน้นเรื่องในภาษาไทยไม่จำเป็นต้องมีการเรียงลำดับแบบ
ประธาน-กริยา-กรรม แต่อาจเรียงลำดับแบบอื่น เช่นประโยค *เหล้า야ผมไม่กิน* ซึ่งเรียงแบบ กรรม-
ประธาน-กริยา

ประโยคเน้นเรื่องที่ผู้วิจัยพบในภาษาย่อยตามกลุ่มชาติพันธุ์ มีทั้งชนิดที่มีตัวบ่งชี้และไม่มี
ตัวบ่งชี้ ยกตัวอย่างเช่น

มีตัวบ่งชี้

อาจารย์นะหล่อแล้ว

วัฒนธรรมผู้ไทกับผ้าไหมแพรวานี้เป็นของผู้ไท

ผมนี้ไม่ได้ไปตีหัวหมาดำแม่แจ็ก

คานานี่แหละพรหมเขาสร้างขึ้นมา

ผมแหละเป็นลูกกกเขา

ระนาดบ้านเรานั้นหนา ผมไปหัดประมาณปีกว่าๆ

ของเรานะตาย

ศรีษะเนี้ยเค้าจะไม่หันไปทางเหนือเด็ดขาด

ภาษามอญเนี้ยคนละครดลูกกับภาษาไทยเลย

อิฐมอญเนี้ยมันจะมีความแข็งแรง

คนมอญนั้นนับถือผีโรง

ผู้หญิงเนี้ยจะไว้ผมยาวและก็ก้าวมยผม

ไม่มีตัวบ่งชี้

เรื่องอื่นเขาก็สนใจ

เรื่องนี้พ่อแม่พูดไม่ได้

เด็กคนนี้นั้นคิดจะทำนา

เลื่องถามถ้าเขาทอได้เขาขายแพง

บ้านผักแว่นผมก็เคยไป

ของเขาเขาก็ปลูก

10.10 ประโยคไร้ประธาน

ประโยคไร้ประธานหมายถึงประโยคที่ไม่มีนามวลีที่ทำหน้าที่ประธานปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยา อาจเป็นประโยคที่มีคำกริยากลุ่ม เกิด มี ปรากฏ หรืออาจเป็นประโยคที่ผู้พูดตั้งใจละนามวลีที่เป็นประธาน เนื่องจากอยู่ในสถานการณ์การสื่อสารแบบตัวต่อตัว หรือเนื่องจากผู้พูดได้กล่าวถึงนามวลีนั้น ๆ ไปแล้วในบริบทที่นำมาก่อนหน้า

(ผม) ถ่ายทำสองวันเสร็จ ตอนกลางวัน (ผม) ก็ไปสอนนักเรียน
ถ้า (มัน) แน่จริง (มัน) ไม่ต้องเล่นลับหลังหรอก (มัน) เอาซึ่งหน้าเลย (มัน) ไม่กลัวหรอก
จะเล่าประสบการณ์ให้ฟัง ตอนที่(ผม) ไปภาคสนามที่เขาชนไก่ นะครับ
แล้ว(ฉัน)ก็ล้างหน้าแปรงฟัน แล้ว(ฉัน)ก็ไปเฝ้าเดี่ยวในพระธรรม
พอ(เรา)กลับมาถึงสถาบัน(เรา)ก็มากินข้าวกัน
ก็มีอุปสรรคเข้ามามากมาย

10.11 ประโยคไร้กริยา

ประโยคไร้กริยาเป็นประโยคที่ประกอบด้วยประธานและส่วนเติมเต็มประธานซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้อ้างถึงสิ่งเดียวกัน เช่น

ป่าชื่อสุขใจ
ห้องสี่ตรงนั้นนะกะ
ดิฉันนางปัทมา คำดี
ป่าความรู้น้อย
ปีหนึ่งสองหน เดือนหกกับเดือนสิบเอ็ด
ขนมเนืยราคาห้าสิบบ้าง

10.12 สรุป

ไม่พบหน่วยสร้างบางประเภทในไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดบางกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ไม่พบหน่วยสร้างอนุประโยคเติมเต็มนามในไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ เขมร ญ้อ เวียดนาม และส่วย และไม่พบประโยคกรรมวาจกในไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วยด้วย นอกจากนี้ ยังไม่พบคำว่า ที่ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้หน่วยสร้างอนุประโยคเติมเต็มกริยาในภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เวียดนาม และส่วย อีกด้วย

บทที่ 11

สัมพันธสารในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

สัมพันธสาร (discourse) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง หน่วยทางภาษาที่ใหญ่กว่าประโยค คือ ประกอบด้วยประโยคตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไป และเนื้อความของประโยคทั้ง 2 ประโยคดังกล่าวต้องมีความต่อเนื่องกัน หรือเชื่อมโยงกัน หรือสัมพันธ์กัน ความเกี่ยวพันและต่อเนื่องของประโยคต่างๆ ในสัมพันธสารเรียกว่า การเชื่อมโยงความ (cohesion) ในบทนี้จะกล่าวถึงกลวิธีการเชื่อมโยงความ ในสัมพันธสาร 4 กลวิธี ได้แก่ การอ้างอิง (reference) การละ (ellipsis) การใช้ตัวเชื่อมสัมพันธสาร (discourse connector) และ การเชื่อมโยงด้วยคำศัพท์ (lexical cohesion) ดังนี้

11.1 การอ้างอิง

การอ้างอิง หมายถึง การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำหรือวลีเพื่ออ้างถึงคำหรือวลีที่มาก่อนหน้า กลวิธีการอ้างอิงที่ใช้เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความในสัมพันธสารภาษาไทยมี 8 ประเภท ได้แก่ 1) การซ้ำนามวลีเดิม 2) การใช้บุรุษสรรพนาม 3) การใช้สรรพนามชี้เฉพาะ 4) การใช้คำบอก 5) กำหนดชี้เฉพาะ 6) การใช้คำที่เกี่ยวกับจำนวน 7) การใช้ตัวบ่งบอก 8) การใช้คำแทนที่ และ 9) การใช้คำเปรียบเทียบมากขึ้น

11.1.1 การอ้างอิงโดยซ้ำนามวลีเดิม

การอ้างอิงข้อความที่มาก่อนหน้าอาจทำได้โดยการซ้ำรูปนามวลีเดิม ตัวอย่างเช่น

- (1) คนรวยไม่ได้หมายความว่าทุ่มนะ ก็เข้าใจ คนรวยไม่ได้หมายความว่าทุ่ม
- (2) เมื่อก่อนนี้มีอุกรวไวยมาอยู่ก่อน อุกรวไวยอยู่เสร็จก็อมอแกนมาอยู่ที่หลัง
- (3) ผมเสนอไปคือว่าไม่ยากให้ชาวเลไปไหนเพราะว่าชาวเลต้องการอยู่แค้ริมเล

11.1.2 การอ้างอิงโดยใช้คำบุรุษสรรพนาม

การใช้คำสรรพนามทำให้สัมพันธสารมีการเชื่อมโยงความแบบอ้างอิง ตัวอย่างเช่น

- (4) พ่อดีทำงานบุญญาติเนี่ย เขายื่นมือมาช่วย และก็มีมาสนใจตรงนี้
- (คำสรรพนาม เขา อ้างถึง ท่านบุญญาติ)

(5) ขอยืมอาจารย์สมทรง ท่านให้เลยนะ همینนี้

(คำสรรพนาม ท่าน อ้างถึง อาจารย์สมทรง)

(6) เคยมาจากเมืองจีน แยกมาตั้งแต่อายุ 15

(คำสรรพนาม แยก อ้างถึง เคย)

11.1.3 การอ้างถึงโดยใช้สรรพนามชี้เฉพาะ

การอ้างถึงเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความในสัมพันธสารอาจทำโดยใช้คำสรรพนามชี้เฉพาะ นี้ นั่น โน้น นั่น นี่ นั่น โน้น นั่น สรรพนามชี้เฉพาะใช้อ้างถึงนามวลี กริยาวลี หรือประโยคที่มาข้างหน้า ตัวอย่างเช่น

(7) มันก็เหมาะเวลาไหนก็เอาเวลานั้น

(คำสรรพนาม นั่น อ้างถึง เวลา)

(8) เลือกของพระเยซูที่ไหลลงจากไม้กางเขนก็ได้มาชำระความผิดบาปของเราทุกคน นั่นเป็นจุดเริ่มต้นของการชำระความบาปและนั่นเป็นทางเดียวที่จะทำให้เรากลับไปถึงพระเจ้าได้

(คำสรรพนาม นั่น อ้างถึงประโยคที่นำมาข้างหน้า คือ เลือกของพระเยซูที่ไหลลงจากไม้กางเขนก็ได้มาชำระความผิดบาปของเราทุกคน)

(9) เวลานักศึกษาลงทำงานคณาจารย์ก็จะลงทำงานพร้อมกับเราด้วย นี่คือสิ่งที่น่าประทับใจมาก

(คำสรรพนาม นี่ อ้างถึงประโยคที่นำมาข้างหน้า คือ เวลานักศึกษาลงทำงานคณาจารย์ก็จะลงทำงานพร้อมกับเราด้วย)

11.1.4 การอ้างถึงโดยใช้คำคุณศัพท์ชี้เฉพาะ

คำคุณศัพท์ชี้เฉพาะ ได้แก่คำว่า นี้ นั่น โน้น นั่น นี่ นั่น โน้น นั่น ซึ่งปรากฏตามหลังและอยู่ติดกับคำนามหรือคำลักษณนาม คำเหล่านี้ใช้อ้างถึงสิ่งที่เฉพาะเจาะจง อาจเป็นสิ่งที่กล่าวมาแล้วหรือกำลังจะกล่าวต่อไปก็ได้ เช่น

(10) น้ำมะพร้าวอ่อนเปิดแล้ว ก็เอาน้ำมะพร้าวนั้นไปป้อนให้นาค

(น้ำมะพร้าวนั้น อ้างถึง น้ำมะพร้าวอ่อน)

(11) นักเรียนก็เก่ง นักเรียนนี้เก่งมาก

(นักเรียนนี้ อ้างถึง นักเรียน)

11.1.5 การอ้างถึงโดยใช้คำที่เกี่ยวกับจำนวน

การอ้างถึงเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความอาจทำได้โดยใช้คำปริมาณ เช่น แต่ละ ทุก บาง ล้วน ทั้งหมด คำบอกจำนวน เช่น หนึ่ง สอง สาม คำบอกลำดับ เช่น ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม แรก สุดท้าย ตัวอย่างการอ้างถึงโดยใช้คำที่เกี่ยวกับจำนวนเช่น

- (12) อาชีพเก่า ๆ ก็สูญหายไป ก็ยังมีเหลืออยู่มั่งเป็นบางอย่าง
(บางอย่าง อ้างถึง อาชีพเก่า ๆ)

11.1.6 การอ้างถึงโดยใช้ตัวบ่งบอก (deixis)

ตัวบ่งบอก หมายถึง คำหรือวลีที่ชี้บ่งเฉพาะเจาะจงว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวถึงคือสิ่งที่ได้กล่าวถึงมาแล้วหรือสิ่งที่จะได้กล่าวถึงต่อไป ทำให้รู้ว่าข้อความที่อ้างถึงนั้นอยู่ ณ ส่วนใดของสัมพันธสาร คำที่ใช้เป็นตัวบ่งบอก เช่น ดังกล่าว ข้างต้น ข้างล่าง ข้างท้าย ดังกล่าวข้างต้น ดังกล่าวมาแล้ว ต่อไปนี้ ที่แนบมานี้ ดังแจ้งแล้วนั้น ตัวอย่างการอ้างถึงโดยใช้ตัวบ่งบอกเช่น

- (13) อันนี้คือการรักษาประเพณีวัฒนธรรมไทไว้ก็รู้สึกภูมิใจ ต่อจากนั้นมาก็มีทั้งพิธีแต่งงานแบบไทและพิธีแบบคนน้ำสังข์
(ต่อจากนั้น อ้างถึง พิธีแต่งงานแบบไทและพิธีแบบคนน้ำสังข์)

11.1.7 การอ้างถึงโดยใช้คำแทนที่

คำแทนที่หมายถึงคำที่ใช้แทนคำหรือข้อความอื่น เช่น แทนนามวลี กริยาวลี หรือประโยคที่มาข้างหน้า คำแทนที่มักเป็นคำนามหรือคำกริยาซึ่งมีความหมายเปรียบเทียบ เกี่ยวเนื่อง หรือขยายความของคำหรือข้อความที่แทน เช่น เรื่อง สิ่ง ทำ ตัวอย่างการอ้างถึงโดยใช้คำแทนที่เช่น

- (14) ถ้าข้อมูลต่าง ๆ เนี่ย ผศ. วิไลวรรณ จะรู้ดีนะ ที่บ้านหมี่ เพราะเค้ารู้เรื่องนี่มานาน
(เรื่องนี่ อ้างถึง ข้อมูลต่าง ๆ)

- (15) เวลาเค้าทำบุญเนี่ย จะทำทุกวัดเฉลี่ยกันไปทุกวัน
(ทำ อ้างถึง ทำบุญ)

- (16) ยิ่งรดทุกวันบางทีอาจทำให้มันเน่า พวกนี้ไม่ค่อยชอบน้ำ
(ทำ อ้างถึง รด)

11.1.8 การอ้างถึงโดยใช้คำเปรียบบอกความมากน้อย

การอ้างถึงอาจทำได้โดยการใช้นำเปรียบเทียบบอกความมากน้อยของลักษณะหรือปริมาณ เช่นคำว่า กว่า ที่สุด ตัวอย่างการอ้างโดยใช้คำเปรียบเทียบบอกความมากน้อยเช่น

- (17) ฟังได้ทุกแนว เพียงแต่ว่าชอบลูกทุ่งมากกว่า
(กว่า อ้างถึง แนวเพลง)

11.2 การเชื่อมโยงความด้วยการละ (ellipsis)

การละคือการละไว้ในฐานที่เข้าใจ หรือการตัดข้อความที่ผู้พูดกับผู้ฟังรู้ดีอยู่แล้วออก ทำให้เกิดช่องว่างที่มีความเชื่อมโยงกับข้อความที่มาข้างหน้า ข้อความที่ละอาจเป็นนามวลี กริยาวลี หรืออนุประโยคก็ได้ ตัวอย่างเช่น

- (18) พอดีคนขับรถเป็นคนมุกตลก แล้ว ๑ ก็พาขับเข้าไปที่บ้าน
(ส่วนที่ละไว้อ้างถึงนามวลี คนขับรถ)

- (19) เราก็จะเริ่มบอกเค้า ๑ อธิบายว่านิทานนี้ต้องการสื่อสารอะไร
(ส่วนที่ละไว้อ้างถึงนามวลี เรา)

- (20) เคยเป็นคนจีนเลยพูดไทยไม่ค่อยชัดเลย แต่ ๑ สามารถอ่านหนังสือไทยได้
(ส่วนที่ละไว้อ้างถึงนามวลี เคย)

11.3 การเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมสัมพันธสาร

คำเชื่อมสัมพันธสารคือคำวิเศษณ์ที่ใช้เชื่อมระหว่างประโยคเพื่อให้ข้อความมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน คำเชื่อมสัมพันธสารมีหลายประเภท ได้แก่ เชื่อมคำอธิบาย ตัวอย่าง ความเน้นเฉพาะ ความสรุป ความขัดแย้ง ความคล้อยตาม ความเพิ่ม ลำดับเวลา ความเป็นเหตุเป็นผล ความเสริม เรื่องใหม่ ความชี้แจง และความที่เป็นเงื่อนไข ดังรายละเอียดต่อไปนี้

11.3.1 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมคำอธิบาย

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมคำอธิบายทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่ขยายความหรืออธิบายข้อความที่มาข้างหน้าเพื่อให้กระจ่างชัดขึ้น เช่นคำว่า กล่าวคือ นั่นคือ อีกนัยหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง นั่นหมายความว่า ตัวอย่าง

- (21) ถ้าไปเล่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ถ้าเล่นปีหนึ่งเล่นทีหนึ่งแล้ว หมายความว่าไม่เข้าท่า
(22) ทำอย่างนี้จะทำอย่างไร ทำอย่างนี้ก็หมายความว่าโกหก

11.3.2 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมตัวอย่าง

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมตัวอย่าง ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่เป็นตัวอย่างหรืออุทาหรณ์ของข้อความที่มาข้างหน้า ได้แก่ คำว่า เช่น อย่างเช่น ในตัวอย่างต่อไปนี้

- (23) คำจะมีความแตกต่าง อย่างเช่น ผลไม้ไทย พวกนี้จะเรียกแตกต่างจากภาษากลาง
(24) ประเพณีดั้งเดิมก็ยังมีอยู่ยังอนุรักษ์ไว้อยู่ เช่น การแห่นก แห่ปลา แห่นก แห่ปลา

11.3.3 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความเน้นเฉพาะ

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความเน้นเฉพาะหมายถึงคำเชื่อมสัมพันธสารที่เชื่อมข้อความเพื่อเจาะเน้นเฉพาะส่วนที่สำคัญของข้อความที่มาข้างหน้า เช่นคำว่า โดยเฉพาะ ในตัวอย่างต่อไปนี้

- (25) ส่วนผู้หญิงก็จะเก่งเรื่องทอผ้า โดยเฉพาะทอผ้ามัดหมี่
(26) เด็กแถวบ้านให้ช่วยสอนหนังสือก็จะไปช่วยสอน โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษค่ะ

11.3.4 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความสรุป

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความสรุป ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่เป็นข้อสรุปของข้อความทั้งหมดที่มาข้างหน้า เช่นคำว่า สรุปว่า ในตัวอย่างต่อไปนี้

- (27) ก็เนี่ยจะไปบ๊ากซิกกัน สรุปว่าจะไปมัย
(ค) พอสอบทั้งหมดออกมาเรียบร้อยก็คือตอนที่เกรดเทอมแรกออก สรุปว่าเกรดวิชานั้นเราก็ได้

11.3.5 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความขัดแย้ง

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความขัดแย้ง ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่แย้งกับข้อความที่มาข้างหน้า เช่นคำว่า แต่ว่า ถึงแม้ว่า ในตัวอย่างต่อไปนี้

- (29) ถึงแม้ว่าอาชีพครูเงินเดือนจะไม่มาก แต่ก็เป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี
(30) ถึงอย่างไรก็ตามผมก็ยังคิดว่าเรื่องเหล่านี้ เราต้องศึกษาให้รู้แน่หรือต้องแก้ไปกว่านี้

11.3.6 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความเพิ่ม

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความเพิ่ม ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่เดิมข้อมูลให้กับข้อความที่มาข้างหน้า เช่นคำว่า นอกจากนั้น ในตัวอย่างต่อไปนี้

(31) แม่ส่งให้เรียน นอกจากนั้นเขาจบ ทำงาน เขาก็เรียนเอาเอง เอาเงินเดือนนั้นละ

11.3.7 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความตามลำดับเวลา

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความตามลำดับเวลา ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่แสดงลำดับเวลาก่อนหลัง หรือเชื่อมข้อความซึ่งแสดงเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาไล่เลี่ยกันหรือเวลาเดียวกัน เช่นคำว่า แล้ว สุดท้าย ในตัวอย่างต่อไปนี้

(32) ถึงบนเขาแล้วไปดูบ้านลูกบ้าน

(33) สิ่งไหนที่ว่าให้มันดีไหนะ สุดท้ายเขาก็ไม่ดีกับเรา ก็แยกทางกันไป

11.3.8 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความเป็นเหตุเป็นผล

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความเป็นเหตุเป็นผล ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่เป็นเหตุหรือผลของข้อความที่มาข้างหน้า เช่นคำว่า เพราะฉะนั้น ในตัวอย่างต่อไปนี้

(34) ไม่มันมันรับสารไม่ได้ใช้มัยลูก ก็มาอธิบาย เพราะฉะนั้นการรับสารถือเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง

(35) เค้ามาค่อว่า เราก็คงสบายใจ เพราะฉะนั้นเสียเวลาหน่อยก็ช่างมัน

11.3.9 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความชี้แจง

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความชี้แจง ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่เป็นการชี้แจงข้อเท็จจริงให้กับข้อความที่มาข้างหน้า ข้อความที่ชี้แจงข้อเท็จจริงอาจมีความหมายในเชิงขัดแย้งหรือคล้อยตามข้อความที่มาข้างหน้าก็ได้ เช่นคำว่า จริง ๆ ในตัวอย่างต่อไปนี้

(36) ไฮก็ทุกวันเขาก็ใส่ถัสนีนา จริง ๆเขาใส่ไฮ แต่ก่อนเขาใส่ไฮ ไฮปากน้อย ๆ นะ

11.3.10 คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความที่เป็นเงื่อนไข

คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความที่เป็นเงื่อนไข ทำหน้าที่เชื่อมข้อความที่มีความหมายแสดงเงื่อนไข เช่นคำว่า ไม่งั้น ในตัวอย่างต่อไปนี้

(37) ก็ยังไปมากันอยู่เลย ถึงต้องมาติดต่อกันอีกทีนะ ไม่งั้นก็ห่างกันไป เพราะว่าพ่อแม่เขาก็ไปอยู่กับย่าตั้งนานแล้ว

11.4 การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำศัพท์

การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำศัพท์ (lexical cohesion) ทำได้ด้วยการใช้คำศัพท์คำเดียวกันซ้ำ ๆ ใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกัน ใช้คำที่อธิบายลักษณะหรืออาการของอีกคำหนึ่ง เป็นต้น

ตัวอย่างการเชื่อมโยงความในสัมพันธสารด้วยการใช้คำศัพท์ มีดังนี้

(38) การผลิตน้ำตาลมีขั้นตอนในขบวนการเยอะครับ ขั้นตอนแรกก็มาจากวัตถุดิบเกี่ยวกับอ้อยครับ ทางชาวไร่ตัดอ้อย ลำเลียงเข้ามาป้อนให้ทางโรงงาน โรงงานก็เข้าเครื่องจักร ขั้นตอนแรกของเครื่องจักรคือเอาอ้อยเข้าหน้าลาน และก็อ้อยเข้ามาลำเลียงหาระบบ เป็นมีดสับให้ละเอียด แล้วก็ป้อนเข้าลูกหีบ ลูกหีบก็มีหลายชุด เอาจนกระทั่งอ้อยเป็นล่ำก็ละเอียด และส่วนน้ำอ้อยที่ได้มาก็ต้องส่งไปทางชุดทำใส ชุดทำใสก็ขั้นตอนแรกก็มีการผสมน้ำปูนใส และก็อุณหภูมิ เอาน้ำอ้อยเข้าไปอุ่นในมิเตอร์

11.5 สรุป

ผลการวิเคราะห์กลวิธีการเชื่อมโยงความในสัมพันธสารในภาษาไทยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ พบว่า มีกลวิธีการเชื่อมโยงความในสัมพันธสาร 4 กลวิธี ได้แก่ การอ้างถึง การละ การใช้ตัวเชื่อมสัมพันธสาร และการเชื่อมโยงด้วยคำศัพท์

สำหรับกลวิธีการใช้ตัวเชื่อมสัมพันธสาร พบว่ามีความแตกต่างจากภาษามาตรฐาน เนื่องจากไม่มีการเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความคล้อยตาม เช่นคำว่า ในทำนองเดียวกัน โดยนัยเดียวกันนั้น ไม่ใช้คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมความเสริม เช่น ทั้งนี้ และไม่ใช้คำเชื่อมสัมพันธสารเชื่อมเรื่องใหม่ เชื่อมเรื่องที่เปลี่ยนไป หรือเชื่อมเรื่องที่ต่างจากเดิม เช่นคำว่า อนึ่ง

บทที่ 12

สรุปไวยากรณ์ภาษาไทยกับชาติพันธุ์ของผู้พูด

ผลการวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 12 กลุ่มคือ 1) กะเหรี่ยง 2) เขมร 3) จีนแต้จิ๋ว 4) ฉ้อ 5) ไทยพวน 6) ผู้ไท 7) ม้ง 8) มอญ 9) มอแกน 10) เมี่ยน 11) เวียดนาม และ 12) ส่วย พบว่า มีความแตกต่างจากไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานที่สำคัญ ดังนี้

ไวยากรณ์ระดับคำ

ไวยากรณ์ระดับคำของภาษาไทยของผู้พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีลักษณะผสมผสานระหว่างไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานและไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่น โดยไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคอีสานของประเทศไทย ได้แก่ เขมร ฉ้อ ผู้ไท เวียดนาม และ ส่วย ได้รับอิทธิพลจากไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ส่วนไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย เช่น กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน ได้รับอิทธิพลจากไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นเหนือ

ความแตกต่างที่สำคัญของไวยากรณ์ระดับคำในภาษาไทยของผู้พูดตามกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1) หลักการระบุชนิดคำในไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ความแตกต่างจากไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานที่สำคัญประการหนึ่งของไวยากรณ์ระดับคำ ก็คือความแตกต่างเรื่องเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่ใช้ในการระบุหรือวิเคราะห์คำชนิดต่าง ๆ กล่าวคือ ในการระบุคำชนิดต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกภาษาของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ต้องอาศัยการปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธถึง 2 คำ ได้แก่ คำว่า *ไม่* และ *บ่* (ใช้คำว่า *บ่* เป็นเกณฑ์เช่นเดียวกับในไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นอีสาน) ดังนั้น คำที่จะถูกระบุหรือวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาในภาษาไทยของผู้พูดตามชาติพันธุ์ ก็คือ คำที่สามารถปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* หรือ *บ่* ได้ เช่น *ไม่มี บ่มี ไม่รู้ บ่รู้ ไม่ได้ บ่ได้ ไม่เอา บ่เอา* ส่วนคำชนิดอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น คำนาม คำคุณศัพท์ คำปริมาณ คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และ คำอนุภาค ก็คือ คำที่ไม่สามารถปรากฏหลังคำปฏิเสธ *ไม่* หรือ *บ่* ได้

2) คำที่ถูกระบุให้เป็นคำคนละชนิดกับไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน

2.1) คำว่า *คือ*

คำว่า *คือ* จัดว่าเป็นคำกริยาในภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคอีสานของประเทศไทย ได้แก่ เขมร ลื้อ เวียดนาม และ ลัว โดยคำว่า *คือ* ที่เป็นคำกริยาในที่นี้ แปลว่า ‘เหมือน’ หรือ ‘ใช่’ คำว่า *คือ* ในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยตามกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถปรากฏหลังคำปฏิเสธ *บ่* ได้ เช่น *มันบ่คือสมัยก่อนคือ* และ *บรรดาผู้คนไปห่มเบ๊นั้นก็บ่คือคน*

2.2) คำว่า *หลาย*

คำว่า *หลาย* จัดว่าเป็นคำกริยาในภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ลื้อ และ ลัว โดยแปลว่า ‘เยอะ’ หรือ ‘มาก’ เช่น *คนมันหลาย* *จิ้งจอกหลาย* *ที่เลา(เรา)หลาย* คำว่า *หลาย* ที่เป็นคำกริยาในที่นี้ สามารถปรากฏหลังคำปฏิเสธ *บ่* ได้ เช่น *มันเหลือบ่หลาย*

3) ประเภทย่อยของคำกริยา

ในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยของบางกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ เขมร เวียดนาม ลัว ไม่พบคำกริยาที่ตามด้วยตัวนำส่วนเติมเต็ม ที่ พบแต่คำกริยาที่ตามด้วยตัวนำส่วนเติมเต็มไว้รูป เช่น *เบื้อ* *สุด ๆ* *เลย* *ไม่อยาก[จะอยู่]* ในขณะที่ในภาษาไทยมาตรฐาน พบคำกริยาทั้งสองรูปแบบ คือสามารถพูดได้ทั้ง *เบื้อสุด ๆ* *เลย* *ไม่อยาก[จะอยู่]* และ *เบื้อสุด ๆ* *เลย* *ไม่อยาก[ที่จะอยู่]*

4) ระบบคำสรรพนาม

ระบบคำสรรพนามในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคอีสาน ได้แก่ เขมร ลื้อ เวียดนาม และ ลัว มีความผสมผสานระหว่างระบบคำสรรพนามของไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน กับระบบคำสรรพนามในไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นอีสาน สำหรับคำสรรพนามบุรุษที่ 1 มีทั้งคำว่า *ผม* *ฉัน* *กู* *ข้า* *ข้าพเจ้า* *เลา(เรา)* *เรา* เหมือนในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน และคำว่า *ข้อย/ข้า้อย* *เฮา* เหมือนในไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นอีสาน สำหรับคำสรรพนามบุรุษที่ 2 มีทั้งคำว่า *คุณ* *เอ็ง* *มึง* เหมือนในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน และคำว่า *เจ้า* เหมือนในไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ส่วนคำสรรพนามบุรุษที่ 3 มีทั้งคำว่า *มัน* *เขา* *แก* *ท่าน* เหมือนในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน และคำว่า *เพิ่น* เหมือนในไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นอีสาน

5) คำวิเศษณ์

5.1) คำวิเศษณ์แสดงการปฏิเสธ

ในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยของบางกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง เขมร ญ้อ ไทยพวน ผู้ไท เวียดนาม และ ลัวะ พบว่ามีคำวิเศษณ์ที่มีความหมายแสดงถึงการปฏิเสธ 2 คำ คือ คำว่า *ไม่* เช่นเดียวกับในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน และคำว่า *บ่* เช่นเดียวกับในไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่น

5.2) คำวิเศษณ์ที่ไม่พบในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน

ในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยของบางกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคอีสานของประเทศไทย ได้แก่ เขมร ญ้อ และ เวียดนาม พบว่ามีคำวิเศษณ์บางคำ เช่น คำว่า *ซึ* หรือ *สิ* แปลว่า ‘จะ’ ซึ่งไม่พบในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน คำวิเศษณ์ดังกล่าวปรากฏหน้าคำกริยาและทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยา เช่น *ใกล้ซึตายแล้ว ไหนซึทำงาน หลวงที่มีมืออื่นซึมาบ่ มันสิเหลือลือ(หรือ)*

6) คำอนุภาคลงท้าย

ผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ใช้ทั้งคำอนุภาคลงท้ายแบบในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน เช่น *กะ ค่ะ ครับ เหนอ ไหม ละ หรือ* และในขณะเดียวกันก็ใช้คำอนุภาคลงท้ายแบบในไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นด้วย เช่น *แค่(บั้ง) เละ(นะ) ก่า(เหวอ) บ่(ไหม) เต๊อะ เคื้อ เค้ ดอก หนา หนอ* แสดงให้เห็นว่าไวยากรณ์ระดับคำในภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ได้รับอิทธิพลจากไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่น

7) การสร้างคำ

ในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์ ไม่พบคำใหม่ที่สร้างด้วยวิธีการลากเข้าความ และไม่พบคำประสมประเภทที่เกิดจากการซ้อนคำหกลำและแปดคำ ดังเช่นที่พบในไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน

ไวยากรณ์ระดับประโยค

1) การเรียงลำดับคำในประโยค

พบลักษณะการเรียงลำดับคำในประโยคภาษาไทยของผู้พูดบางกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างจากในภาษาไทยมาตรฐาน ตัวอย่างเช่น

ภาษาเขมร โอ้ย ลำบากคอด(คอด)

ภาษาไทยมาตรฐาน โอ้ย คอดลำบาก

ภาษาส่วย เวลากินข้าวต้องสามีกินก่อนสามคำ ถึงเมียจะกินตาม

ภาษาไทยมาตรฐาน เวลากินข้าวต้องสามีกินก่อนสามคำ เมียถึงจะกินตาม

2) ประโยคและหน่วยสร้าง

ไม่พบหน่วยสร้างบางประเภทในไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดบางกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ไม่พบหน่วยสร้างอนุประโยคเติมเต็มนามในไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ เขมร ฉ้อ เวียดนาม และส่วย นอกจากนี้ ยังไม่พบประโยคกรรมวาจกในไวยากรณ์ภาษาไทยของผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์ส่วยด้วย

ไวยากรณ์ระดับสัมผัสสาร

1) การเชื่อมโยงความในสัมผัสสารด้วยคำเชื่อมสัมผัสสาร

ไม่พบการใช้คำเชื่อมสัมผัสสารประเภทเชื่อมความคล้ายตาม เช่นคำว่า ในทำนองเดียวกัน โดยนัยเดียวกันนั้น ไม่พบการใช้คำเชื่อมสัมผัสสารประเภทเชื่อมความเสริม เช่น ทั้งนี้ และ ไม่พบการใช้คำเชื่อมสัมผัสสารประเภทเชื่อมเรื่องใหม่ เช่นคำว่า อนึ่ง ในไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยตามชาติพันธุ์

กล่าวโดยสรุปก็คือ ไวยากรณ์ภาษาไทยย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์มีความผสมผสานระหว่างไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐานและไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นไวยากรณ์ภาษาไทยที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคใดของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- จตุพร คอนโสม. 2551. การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายเวียดนามบ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรรยา บุญพันธ์. 2525. วิธีการทำเป็นกริตในภาษาญ้อกร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตประภา ศรีอ่อน. 2521. ปัญหาการพูดภาษาไทยไม่ชัดของเด็กชาวเขาเผ่าม้งในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรัฐ เจริญราษฎร์. 2525. ภาษาทวย (ส่วย) ที่จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุติมา ทับเอี่ยม. 2521. ข้อสังเกตเกี่ยวกับการพูดภาษาไทยของคนจีน. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการศึกษาวิจัยภาษาในประเทศไทย โครงการศูนย์ภาษาเอเชียอาคเนย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทองคูณ หงษ์พันธุ์. 2522. กลุ่มชาติพันธุ์และภาษากลุ่มน้ำโขงของประเทศไทย : มูนม้งอีสาน. สกลนคร : โรงพิมพ์สกลนครการพิมพ์.
- ธีระพันธ์ ล.ทองคำ และคณะ. 2535. ศัพทานุกรมไทย-คำเมือง-ม้งขาว-กะเหรี่ยงสะกอ-มูเซอคำสำหรับแพทย์ ทันตแพทย์และสัตวแพทย์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบท. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาศ เลื่องเลิศ. 2537. โครงสร้างวลีและประโยคในภาษาไทยที่พูดโดยเด็กกะเหรี่ยงโป. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บรรจบ พันธุเมธา. 2531. พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับพระยาอนุมานราชธน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ปทุมทิพย์ ม่านโคกสูง. 2547. กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประทีป แร่รัมย์. 2535. พิธีกรรมมรดกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร : กรณีศึกษาบ้านตะโกราย ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- ประสิทธิ์ ลิปรีชา และคณะ. 2547. วากรรมอัตลักษณ์. หนังสือรวมบทความจากการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยาครั้งที่ 2 เรื่อง ชาติและชาติพันธุ์: วิถีชีวิตและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในโลกปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ปิยวลี ยิ่งสวัสดิ์. 2533. โลกทัศน์ของชาวเขา 6 เผ่าในประเทศไทยที่สะท้อนจากลักษณะนามของคำนามเรียกสิ่งมีชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจน์ย์ ลิมาวุธณ์. 2516. การสอนอ่านและเขียนภาษาไทยให้กับเด็กชาวเขา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ ทวีพัฒนานนท์. 2536. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พูดภาษาเขมรกับนักเรียนที่พูดภาษาไทยในครอบครัวจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวน รัมย์วงศ์. 2548. พจนานุกรมมอญ-ไทย ฉบับมอญสยาม. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2550. พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม ๑ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. สำนักพิมพ์แม็ค.
- โรจน์ ราชประโคน. 2526. การวิเคราะห์อิทธิพลของภาษาเขมรที่มีต่อการพูดและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาเขมรในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. 2531. ภาษาถิ่นตระกูลไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิจิตร ภาณุพงศ์. 2532. โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิเชียร ต้นตระเสนีย์. 2530. พจนานุกรม ไทย-มาเลย์-อังกฤษ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหมิตรออฟเซต.
- วัฒนา บุรกลีกร. 2541. ลักษณะคำไทยที่มาจากภาษามอญ. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรินทิพย์ สติรศิลป์. 2529. คำลักษณะนามในภาษาล่าหู่ (มูเซอ) : การวิเคราะห์ตามแนวอรรถศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันภาษาต่างประเทศสมทบกวางเจา. 2529. พจนานุกรมไทย-จีน. กรุงเทพฯ : นานมี.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2527. คำศัพท์ ไทย-กะเหรี่ยง. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สอึ้ง แสงมิน. 2535. ภาษากูย (ส่วย) ที่ตำบลเขียปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย ภาควิชาภาษา
ตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพัตรา จิรนนทนารถ. 2546. ระบบไวยากรณ์ภาษาไทยโซ่ง. สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุริยา รัตนกุล, คุณหญิง. 2529. *พจนานุกรมภาษาไทย-กะเหรี่ยงสะกอ*. บัณฑิตวิทยาลัย และ
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุริยา รัตนกุล, คุณหญิง. *พจนานุกรมไทย-ม้ง*. บัณฑิตวิทยาลัย และสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. 2544. *แผนที่ภาษาชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทย*. โรงพิมพ์
การศาสนา กรุงเทพฯ.
- เอกวิทย์ จิโนวัฒน์. 2526. การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างคำในภาษากูย บรู โซ. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอ คาร์ และไซเคนฟาเดน อีริก. 2520. *ชาติวงศ์วิทยาว่าด้วยชนชาติเผ่าต่าง ๆ ในประเทศไทย*.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- Diffloth, Gérard. 1980. *The Wa Languages*. Berkeley : Department of Linguistics, University of
California.
- Larish, Michael D. 2005. Moken and Moklen. In *The Austronesian Languages of Asia and
Madagascar*, pp. 513-533. Londres : Routledge.
- Matisoff, J. A. 1983. Linguistic diversity and language contact. In J. McKinnon and W.
Bhruksasri (eds.), *Highlanders of Northern Thailand*, pp.56-86. Kuala Lumpur : Oxford
University Press.
- Seidenfaden, E. 1967. *The Thai Peoples*. Bangkok : The Siam Society.
- Smalley, William Allen A. 1994. *Linguistic Diversity and National Unity: Language Ecology in
Thailand*. Chicago : University of Chicago.
- Starosta, Stanley. 1988. *The Case for Lexicase: An Outline of Lexicase Grammatical Theory*.
London, New York: Pinter Publishers.